

KERTOMUS

Suomen Ammattijärjestön
toiminnasta
v. 1921

00.2

Helsinki 1922. Oy. Työn kirjapaino

Kertomus

Suomen Ammattijärjestön toiminnasta y. 1921.

Yleiskatsaus.

Vuosi 1921 alkoi maamme työväenluokalle vaikeissa olosuhteissa. Kahtena edellisenä vuonna ollut vähäinen teollisuuden nousu, joka oli suoranainen seuraus maailmansodan päättymisestä, alkoi vuoden 1920 loppupuoliskolla arveluttavasti laskea. Työläisiä) joutui yhä enenevässä määrässä joko työttömiksi tai tekemään lyhennettyjä työviikkoja. Helmi—maaliskuulla nousi työttömien lukumäärä noin 9 tuhanteen, eikä työttömyys kesän aikanaakaan kokonaan poistunut.

Työttömyyden ohella ryhtyivät kapitalistit muullakin tavalla huonontamaan työläisten taloudellista asemaa. Työttömyyden ja sen keinotekoisesti lisäämisen avulla ryhtyivät he kautta linjan alentamaan työläisten palkkoja. Kansainvälisesti järjestyneiden kapitalistien määräyksestä teki maamme työnantajisto päätöksen, että työläisten palkkoja on yleensä alennettava vähintään 20 % :lla.

Työttömyys ja sen ohella kapitalistien harjoittama katala palkkojen alentaminen eivät suinkaan olleet vaikuttamatta S. Ammattijärjestön toimintaan. Sen edellisenä vuonna omaksuma hyökkäävä toiminta muodostui puolustavaksi. Missä' siihen suinkin oli mahdollisuutta, oli työläisten S. Ammattijärjestön ja liittojensa tukemana ryhdyttävä vastustamaan työnantajain menettelyä. Useimmilla teollisuusaloilla oli työläisten kuitenkin kaikesta huolimatta alistuttava toimitettuun palkkojen alennukseen. Huonon työajan ollessa ei työläisillä ja heidän järjestöillään ollut uskallusta ryhtyä avoimeen taisteluun kapitalistien yhtyneitä voimia vastaan. Avoimeen taisteluun ryhtymistä oli myöskin suuressa määrässä ehkäisemässä pelko, että työttömyyden vallitessa takapajuisella kannalla olevat työläiset asettuisivat työpaikkansa menettämisen pelosta taistelemaan omia etujaan ja luokkansa etuja vastaan.

Työttömyyden ja palkkojen alentamisen kintereillä ja niiden aiheuttamana seurasi myöskin yleinen lamaaneminen työväestön keskuudessa. Lamaantumiseen lienee osaltaan ehkä vaikuttanut se väsymyskin, joka niin meillä kuin kaikissa muissakin maissa oli seurauksena monia vuosia kestäneestä ripeästä toiminnasta. Väsymys ei kuitenkaan meillä muodostunut niin suureksi kuin monessa muussa maassa. Ammattijärjestön jäsenmäärä tosin aleni, mutta alennus ei ollut erittäin suuri. Jäsenmäärä, joka vuoden 1920 lopussa oli

59,470, aleni III:n vuosineljänneksen loppuun mennessä 47,917. Jäsenluku siis aleni kaikkiaan 11,553 jäsenellä, jakaantuen alennus eri vuosineljänneksien osalle seuraavasti: I:n 2,490; II:n 3,958 ja III:n 5,105. Enemmän jäsenmäärä aleni seuraavissa liitoissa: S. Tehdas- ja Sekatyöväen, S. Sahateollisuustyöväen, S. Kuljetustyöntekijäin ja S. Puutyöntekijäin liitossa. VI:n vuosineljänneksen aikana tapahtui jäsenmäärässä kuitenkin 672:n nousu, joten kertomusvuonna alkanut laskukausi voitiin katsoa päättyneeksi. Vuoden loppussa oli Ammattijärjestössä 48,589 jäsentä.

Vuoden 1921 aikana täytyi siis S. Ammattijärjestön toimia erittäin vaikeissa oloissa. Toiselta puolen sen toimintaa oli vaikeuttamassa huono työmarkkinain tila ja yhtyneiden kapitalistien hyökkäävä voima ja toiselta puolen vähemmän kehittyneiden työläisten porvarillisiin nojautuva käsityskanta. Toimintaa myöskin vaikeutti työläisten keskuudessa vallinnut suuntariitaisuus, jonka ulkopuolelle S. Ammattijärjestökään ei jäänyt.

S. Ammattijärjestön toiminta ei kuitenkaan ollut tuloksetonta, Joskaan suurempia taloudellisia voittoja ei saavutettu, voitiin siitä huolimatta pysyttäytyä huomattavasti hyvässä puolustusasemassa. Kapitalistien hyökkäykset voitiin suureksi osaksi torjua ja mitä alkupuolella vuotta oltiin pakoitettut menettämään, valloitettiin vuoden loppuun mennessä suureksi osaksi takaisin.

Vuoden 1921 aikana S. Ammattijärjestöllä oli siis raskaita kokemuksia ja suuria vaikeuksia voitettavanaan, mutta voitotkaan eivät olleet aivan, merkityksettömiä. Ammattiyhdistysväki sai tuntuvaa luokkataisteluoipeista, tullakseen vastaisuudessa kykeneväksi voittamaan. Kokemusten kautta tultiin yhä laajemmin huomaamaan, että on siirrytty uusien taloudellisten lakien alaisiksi, joiden vallitessa työläisten toiminnan keskittyminen käy entistään enemmän välttämättömäksi.

Suomen Ammattijärjestön toimikunnan jäsenet ja toimitsijat.

Vuoden alussa kuuluivat S. Ammattijärjestön toimikuntaan: Puheenjohtajana Matti Väisänen; Muur., Rapp. ja Uunintekijäin liitosta: E. Leino, varalla H. Hautala; Kutomateollisuustyöväen liitosta: V. Kanto, varalla J. Tunturi; Paperiteollisuustyöväen liitosta: Kalle Koivunen, varalla J. S. Mäkinen; Sahateollisuustyöväen liitosta: A. Gylling, Edv. Forstén, varalla Br. Forstén, Otto Torvinen; Tie- ja Vesirakennustyöntekijäin liitosta: E. Halonen, varalla H. Turunen; Metalliteollisuustyöntekijäin liitosta: Väinö V. Salovaara, A. Virta, varalla J. S. Kivi, K. Lehtonen; Kirjatyöntekijäin liitosta: O. A. Nyman, varalla V. Visa; Maalarityöntekijäin liitosta: Hj. Nikula; Tehdas- ja Sekatyöväenliitosta: K. Leino, V. Viherkoski, varalla Fiina Pietikäinen, P. Nevalainen; Nahkateollisuustyöntekijäin liitosta: Hj. E. Eklund, varalla J. Venhola; Leipomo-

työväen liitosta: F. Heinonen, varalla V. Salomaa; Kivityöntekijäin liitosta: Edv. Huttunen, varalla K. Mäkinen; Talous- ja Ravintolatyöntekijäin liitosta: Paula Saari, varalla A. Saxell; Ajurien liitosta: K. M. Pukki, varalla J. Holopainen; Puutyöntekijäin liitosta: Arvo Tuominen, varalla H. Moisio; Vaatetustyöntekijäin liitosta: Ida Kantanen, varalla A. Terho; Kuljetustyöntekijäin liitosta: E. Jokela, V. Salonen; Jalometallityöntekijäin liitosta: V. Lahti, varalla Hilma Vainio; Kauppa- ja Liiketyöntekijäin liitosta: V. Laakso, varalla Saima Kiviranta; S. V. R. Konepajojen työntekijäin liitosta: O. Lamminsalo, varalla A. Salminen; Rautatieläisten Ammattiliitosta: E. A. Metsäranta, varalla A. Lindberg; Merimiesten ja Lämmittäjien Uniosta: K. Ahonen, varalla K. Järvinen; Sukeltajain liitosta: A. Tähtitanner.

Toimikunnan varapuheenjohtajana toimi Arvo Tuominen.

Vuoden ajalla tapahtui toimikunnan jäsenistössä useita muutoksia. Maaliskuulla ilmoitettiin, että Tehdas- ja Sekatyöväen liitosta oli K. Kankari valittu toimikunnan jäseneksi K. Leinon tilalle. Lokakuulla pidettyjen erinäisten liittojen edustajakokousten jälkeen tulivat toimikunnan jäseniksi: Elintarveteollisuustyöväen liitosta: V. Salomaa, varalle Yrjö Räsänen; Vaatetustyöntekijäin liitosta: A. Terho, varalla Elmi Peltolehto; Liike ja Taloustyöntekijäin liitosta: Artturi Hellman, varalle V. Laakso; Kirjatyöntekijäin liitosta ilmoitettiin varajäseneksi Uuno H. Immonen; Maalarityöntekijäin liitosta: Uuno Nurminen, varalle Aleks. Allila. Aikaisemmin oli Metalliteollisuustyöntekijäin liiton varajäsen J. S. Kiven tilalle valittu Lauri Nurmiaho.

Näiden muutosten kautta joutuivat toimikunnasta eroon: K. Leino, Ida Kantanen, Hj. Nikula, F. Heinonen, Paula Saari, Saima Kiviranta, J. S. Kivi, V. Visa ja A. Saxell.

Toimeenpanevaan valiokuntaan ovat vuoden ajalla kuuluneet: Matti Väisänen (puheenjohtajana), Arvo Tuominen, K. Leino, O. A. Nyman, K. Kankari ja V. V. Salovaara vakinaisina; varalla: J. S. Kivi, E. Jokela, Edv. Forstén, V. Laakso ja Artturi Hellman.

Toimitsijoina olivat: Matti Väisänen puheenjohtajana, Aug. Angervo sihteerinä maaliskuun 10 p:ään ja sen jälkeen allekirjoittanut E. A. Metsäranta, Aatu Halme taloudenhoitajana, Lempi Paasivuori toimistoapulaisena ja Hilma Holm konekirjoittajana.

Toimikunta piti vuoden kuluessa 5 ja toimeenpaneva valiokunta 50 kokousta.

Toimikunnan kokouksiin ovat osaaottaneet: Matti Väisänen 5, A. Virta 5, E. Forstén 5, V. Lahti 5, A. Virta 5, V. Salonen 5, O. Lamminen 5, E. A. Metsäranta 5, A. Tuominen 4, V. Salovaara 4, A. Terho 4, K. M. Pukki 4, A. Halme 4, K. Leino 3, V. Salomaa 3, E. Huttunen 3, O. A. Nyman 3, E. Leino 3, J. Venhola 3, E. Jokela 3, K. Ahonen 3, K. Kankari 3, H. Turunen 3, E. Eklund 2, J. S. Mäkinen 2, A. Hell-

man 2, K. Mäkinen 2, H. Moisio 1, E. Halonen 1, Fiina Pietikäinen 1, L. Nurmiaho 1, Uuno Nurminen 1, J. Tunturi 1, H. Hautala 1, J. Holopainen 1, Uuno H. Immonen 1, J. Tähtitanner 1 ja Aug. Angervo 1 kertaa.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksiin ovat osaaottaneet: M. Väisänen 47, O. A. Nyman 44, A. Halme 42, V. V. Salovaara 39, K. Kankari 37, E. A. Metsäranta 35, Arvo Tuominen 34, E. Jokela 10, Edv. Forstén 9, Aug. Angervo 8, V. Laakso 3, Artturi Hellman 3 ja J. S. Kivi 1 kertaa.

Liittokokoukset.

Maanvuokraajain ja Pienviljelijäin liiton 10:s edustajakokous pidettiin Tampereella 23—25 p:nä huhtikuuta. Kokouksessa oli 64 edustajaa sekä lisäksi kutsuvieraina erinäisten järjestöjen edustajia. *Matti Väisänen* oli S. Ammattijärjestön edustajana kokouksessa. Liitto ei kuulu S. Ammattijärjestöön.

Suomen Rautatieläisten Ammattiliiton 2:n edustajakokous pidettiin 23 ja 24 p:nä Helsingissä Työväentalon F-salissa. Kokouksessa oli edustettuna 13 osastoa, yhteensä 17 edustajalla. S. Ammattijärjestöä edusti *E. A. Metsäranta* ja S. V. R. Konepajojen työntekijäin liittoa *A. Rukkila*. Huomattavin tämän kokouksen toimenpiteistä oli päätös rautatiellä toimivien liittojen yhdistämisestä.

Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liiton 9:s edustajakokous alkoi 23 p:nä toukokuuta Helsingin työväentalon juhlasalissa ja jatkui se toukokuun 28 päivän iltaan. Edustajia oli kaikkiaan 103.

Kutsuvieraina olivat kokoukseen saapuneet: Tanskan seppien ja konetyöntekijäin liiton rahastonhoitaja *A. Johansen*, Ruotsin Metalliteollisuustyöntekijäin liiton luottamusmies *Fr. Ekman* ja Norjan Rauta- ja Metallityöntekijäin liiton sihteeri *H. Jönson*. S. Ammattijärjestöä edusti *Matti Väisänen*.

Kokouksessa tehtiin useita tärkeitä päätöksiä, varsinkin uusien järjestömuotojen käytäntöönottamiseen nähden.

Suomen Vaatetustyöntekijäin liiton 3:s sääntömääräinen edustajakokous pidettiin elokuun 21 ja 22 p:nä Helsingin työväentalolla. Edustettuna oli 27 osastoa 43 edustajalla, S. Ammattijärjestön edustajana oli *Matti Väisänen*. Kokouksen tekemistä päätöksistä mainittakoon se, jolla se päätti erottavaksi kansainvälisestä vaatetustyöntekijäin liitosta sekä skandinavialaisten vaatetustyöntekijäin liittojen välisestä sopimuksesta. Jälkimmäisestä eroami-kin ehdolliseksi, riippuvaiseksi maksuehdoista. H-
saitsee se päätös, jolla kokous lausui myötätun-
tillista Internationalea kohtaan ja päätti kehoi-
tön johtoa asettamaan sopivassa tilaisuudes-
tavaksi siihen liittymisen.

Suomen Leipomotyöväen liiton 7:s edustajakokous pidettiin Helsingissä syyskuun 19 ja 20 p:nä. Edustajia oli kokoukseen saapunut 18 osastosta kaikkiaan 30 edustajaa. S. Ammattijärjestön edustajana oli sen puheenjohtaja *Matti Väisänen*.

Liittoa koskevien sääntöjen määrääminen, kuten toiminta ja tili-kertomusten käsittelyn jälkeen päätti kokous yksimielisesti lakkauttaa S. Leipomotyöväen liiton olemassaolon ja jatkaa kokousta *Suomen Elintarveteollisuustyöväen liiton* perustavana kokouksena. Tällä päätöksellä tuli S. Elintarveteollisuustyöväen liitto perustetuksi.

Suomen Ajurien liiton 3:s edustajakokous pidettiin Helsingin työväentalolla syyskuun 11 ja 12 p:nä. Kokouksessa eivät kaikki osastot olleet edustettuina. S. Ammattijärjestöä edusti kokouksessa *E. A. Metsäranta*.

Kokous asettui selvän luokkataistelun kannalle, hyväksyen m.m. Punaisen Ammatillisen Internationalen periaatteellisen ohjelman ja käytännölliset menettelytavat.

Suomen Kauppa- ja Liiketyöntekijäin liiton 3:s edustajakokous oli Helsingin työväentalolla lokakuun 2 p:nä. Kokouksessa oli edustettuna 19 osastoa 21 edustajalla. S. Ammattijärjestöä edusti *Matti Väisänen*.

Kokous päätti, että S. Kauppa- ja Liiketyöntekijäin liitto yhtyy S. Talous- ja Ravintolatyöntekijäin liiton kanssa yhdeksi liitoksi.

Suomen Talous- ja Ravintolatyöntekijäin liiton 2:n edustajakokous pidettiin lokakuun 2 p:nä Helsingin työväentalon F-salissa. Kokoukseen oli saapunut 10 osastosta 31 edustajaa. Kokous vahvisti liittoäänestyksen tuloksen, että yhdytään S. Kauppa ja Liiketyöntekijäin liittoon ja otetaan uuden liiton nimeksi *Suomen Liike- ja Taloustyöntekijäin liitto*.

Suomen Liike- ja Taloustyöntekijäin liiton perustava edustajakokous pidettiin lokakuun 3 ja 4 p:nä Helsingin työväentalolla. Kokouksessa olivat edustajina S. Kauppa- ja Liiketyöntekijäin liiton ja S. Talous- ja Ravintolatyöntekijäin liiton edustajakokouksissa olleet edustajat. Kokouksessa lopullisesti päätettiin molemmat edellämainitut liitot yhdistää yhdeksi liitoksi, jolle nimeksi hyväksyttiin otsikossa mainittu nimi.

Suomen Sähateollisuustyöväen liiton ylimääräinen edustajakokous alkoi lokakuun 3 p:nä Helsingissä Sörnäisten työväentalolla. Kokouksessa oli 54 edustajaa edustaen 59 osastoa. S. Ammattijärjestöä edusti *Arvo Tuominen*. Ulkomaalaisina kutsuvieraina olivat kokouksessa läsnä Euotsin veljesliiton edustaja *A. Svensson* ja Norjan *J. Teigen*.

Kokouksen tärkein päätös oli se, että 42 äänellä 18 ääntä vastaan päätettiin S. Sähateollisuustyöväen liitto yhdistää perustettavaan "kolmiliittoon".

Kokous kesti 2 päivää.

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton 4:s ja samalla viimeinen edustajakokous pidettiin lokakuun 3 ja 4 p:nä Helsingin työväentalon juhlasalissa. Edustajia oli eri osastoista saapunut kaikkiaan 70. Ammattijärjestöä edusti *E. A. Metsäranta*. Ulkomaalaisina kutsuvieraina olivat kokoukseen saapuneet: Euotsin Tehdas- ja Sekatyöväen liiton luottamusmies *J. Jönsson*, Norjan Työmiesten liiton luottamusmies *Johannes Odegaard* ja Tanskan Työmiesten liiton toimitsijat *J. C. Larsen* sekä *J. Kortsen*.

Kokous päätti yksimielisesti, että liitto yhtyy perustettavaan 'kolmiliittoon'.

Suomen Kuljetustyöntekijäin liiton 4:s edustajakokous pidettiin lokakuun 3—4 p:nä Helsingissä Työväentalon F-salissa. Edustetuna oli 36 osastoa 44 edustajalla. Suomen Ammattijärjestöä edusti puheenjohtaja *MaMi Väisänen*.

Liittojen yhdistämisestä päätti kokous yksimielisesti, että S. Kuljetustyöntekijäin liitto yhtyy perustettavaan S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liittoon.

S. Saha-y Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton perustava edustajakokous alkoi Helsingin työväentalon juhlasalissa lokakuun 5 p:nä klo 9 a.p. Kokouksessa, jossa olivat edustajina kahtena edellisellä päivänä pidettyjen liittokokousten kaikki edustajat sekä niissä olleet ulkomaalaiset kutsuvieraat, kesti kaikkiaan neljä päivää. Suomen Ammattijärjestöä edusti kokouksessa *Matti Väisänen*.

Uuden liiton nimeksi hyväksyttiin Suomen Saha-, Kuljetus ja Sekatyöväen liitto.

S. Maalarityöntekijäin liiton 7:s edustajakokous pidettiin 14 p:nä marraskuuta Helsingin Työväentalolla F-salissa. Suomen Ammattijärjestöä edusti sen puheenjohtaja *Matti Väisänen* ja ulkomaalaisena kutsuvieraana oli kokouksessa saapuvilla Euotsin veljesjärjestön edustaja *O. Ljungqvist*.

Palkkaliikkeet ja työselkkaukset.

Vuoden 1920 lopulla alkoivat maamme työmarkkinat huonontua. Useimmilla teollisuusaloilla alkoi ilmaantua työttömyyttä ja rinnap- sen kanssa ryhtyivät työnantajat suunnittelemaan työpalkkojen ale- tamista. Alkukuukausina v. 1921 muodostui tilanne tässä suhteessa yhä huonommaksi. Työttömien lukumäärä kasvoi päivä päivältä ja kapitalistit alensivat kaikkialla maassa työläistensä palkkoja. Osoi- tukseksi siitä, millä tavalla työnantajat käyttivät työttömyyttä eduk- seen, mainittakoon heidän toimenpiteistään alkuvuodelta seuraavat:

Helsingin rakennustyönantajat sanoivat irti palkkasopimukset ja esittivät palkkojen alennuksia aina 50 prosenttiin asti. Viipurissa ja Turussa menettelivät rakennustyönantajat samalla tavalla. Turun

höyrymyllyn työläisten palkkoja alennettiin helmikuulla enintään markalla tunnilta.

Kaarinan Polkupyörä- ja Konetehdas Oy. alensi työläisten palkkoja 10—20 prosentilla.

Mäntän tehtailla alennettiin palkkoja 10—20 % :lla; Helsingin kynänterätehtaalla 10 % :lla; Rauman Wood Lit. Oy., joka omistaa konepajan, sahan, sulfiitti- ja tiilitehtaan, alennettiin työläisten palkkoja 25 pennillä tunnilta.

Lohjan selluloosatehtaalla myöskin tapahtui, palkkojen alennusta.

Sahateollisuuden työnantajat antoivat erinäisille sahoille asettamallaan ilmoituksilla tietää, että maaliskuun lopulla tullaan alentamaan työläisten palkkoja 10—30 % :iin eri paikoissa.

Jämsänkosken paperitehtaalla työläisten palkat alennettiin 15—20 % ja samalla sanottiin irti 173 työntekijää.

Varkauden tehtaalla oli alennus 20 % ja Halla yhtiön, W. Gutzeit & C :on ja Karhula yhtiön työmailla 10 %.

Kajaanin Puutavarayhtiö alensi työläisten palkkoja 10 % :lla.

Leppäkosken tehtaalla oli alennus 20 % ja 95 työntekijää sanottiin irti.

Metallikonttoriin kuuluvien tehtaiden työläisten palkkoja konttori määräsi alentamaan 20 %.

Porin työnantajakonttori päätti 9 p:nä pitämässään kokouksessa, että kaikkien konttorin jäsenten on alennettava palkkoja vähintään 10 % :lla.

Tässä tuli lueteltua ainoastaan pieni murto-osa kapitalistien niistä toimenpiteistä, joihin he vuoden ajalla ryhtyivät työläisten aseman kurjistamiseksi. Mutta nämäkin jo osaltaan antavat valaistusta siihen tilanteeseen, jonka vallitessa työläisten oli astuttava vuodelle 1921.

Työnantajain koko rintamalla suorittama hyökkäys työläisten palkkoja vastaan aiheutti sen, että työväestön oli asetuttava puolustusasemaan. Kaikkialla, missä se suinkin oli mahdollista, vastustettiin palkkojen alennusta. Tämän johdosta puhkesikin puolustustaisteluja kaikilla niillä työaloilla, joissa se oli työläisille edullista. Käytyjen puolustustaistelujen johdosta joutui Suomen Ammattijärjestö v. 1921 aikana maksamaan sulkuavustusta seuraavasti:

Metalliteollisuustyöntekijäin liitolle	103,634: —
Kutomateollisuustyöntekijäin liitolle	20,202: —
Kuljetustyöntekijäin liitolle	14,640: —
Puutyöntekijäin liitolle	4,578: —
Vaatetustyöntekijäin liitolle	2,310: —
Sahateollisuustyöntekijäin liitolle	1,092: —
Tehdas- ja Sekatyöväen liitolle	672: —
Smk.	147,128: —

Missä määrin työläiset kykenivät pitämään puoliaan työnantajain hyökkäyksiä vastaan, käy pääpiirteissään selville alempana olevasta eri teollisuusalojen työriitaisuuksia koskevasta selostuksesta.

Työriidat ja palkkaliikkeet metalliteollisuudessa.

Maaliskuun 3 p:n julistettiin *Riihimäen Vesijohto- ja Konepaja Oy.* saartotilaan sen johdosta, että isännistö ilmoitti alentavansa palkkoja 20 %:lla, sekä että työtä tehdään vain joka toinen viikko. Kun ansiot isännistön suunnitelman mukaan olisivat tulleet niin pieneksi, ettei niillä mitenkään olisi voinut tulla toimeen, katsoivat työntekijät parhaaksi ottaa lopputilin ja julistaa liikkeen vers-tasoston saartotilaan.

Metalliteollisuuden työnantajaliiton pakkopäätöksen johdosta ilmoitti *Keravan pumppu- ja armatuuritehtaan isännistö* alentavansa palkkoja 10 %:lla niiltä, joiden tuntipalkka on alle 4 mk., ja 15 %:lla niiltä, joilla on yli 4 mk., sekä kaikista urakkatöistä 15 %. Työntekijät pitivät ilmoituksen johdosta useita kokouksia ja asetuivat yksimielisesti sille kannalle, ettei alennuksiin vapaaehtoisesti suostuta ja anoivat liitolta lakkolupaa. Liittotoimikunta myönsikin lakkoluvan ja sen perusteella alkoi lakko maalisk. 7 p:nä.

Lakko kesti 6 kuukautta 10 päivää, päättyen syysk. 20 p:nä työntekijäin ja työnantajain keskeiseen sopimukseen. Sen mukaan työläiset palasivat töihin niillä palkkaehdoilla, jotka aiheuttivat lakon puhkeamisen. Tämän jälkeen lupautui työnantaja kahden viikon kuluttua korottamaan työläisten palkat yksityisesti siihen määrään, mitä työläiset olivat vaatineet lakkoon lähtiessään. Sopimuksessa sitoutui työnantaja peruuttamaan kaikki vireellä olevat häättöimenne-piteet niihin työläisiin nähden, jotka asuvat tehtaan omistamissa asunnoissa.

Vaasan Onkilahden Konepajan lakko alkoi maalisk. 11 p:nä. Lakon aiheutti osin palkkojen alennukset, mutta etupäässä kuitenkin se, että konepajan johto alkoi harjoittaa järjestyneiden vainoa erottamalla työstä työväestön valitsemia luottamusmiehiä. Konepajan 140 työläisestä yhtyi lakkoon 92 ja 48 antautui työnhaluisen halpamaiseen tehtävään. Näistä työnhaluisista oli 5 järjestön jäseniä.

Tämä lakko kehittyi pitkäaikaiseksi, johtaen lopulta sulkuhkaan koko metalliteollisuudessa. Marraskuulla saapui Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliitolta Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liitolle seuraava kirjelmä:

"Viime maaliskuun alussa puhkesi lakko Oy. Onkilahden Konepajan metallitehtaalla Vaasassa. Lakon syy oli, että työnantaja kieltäytyi noudattamasta työntekijäin vaatimusta, että eräs erotettu työntekijä otettaisiin takaisin työhön. Lakko jatkuu yhä vielä. Lakkojulistuksesta huolimatta työskentelee kuitenkin tehtaalla jonkun verran yli 100 työntekijää, mikä luku on noin puolet työntekijäin luvusta lakon alkaessa. Arv. liittonne ilmoituksen mukaan

vaaditaan nyttemmin lakon lopettamiseksi m.m., että työnantaja erottaa kaikki nykyiset työntekijät ja että yllämainittu erotettu työntekijä otetaan takaisin työhön. Niitä ehtoja, jotka on asetettu lakon lopettamiseksi, ei Oy. Onkilahden konepajan eikä Suomen Metalliteollisuudenharjoittajain liitto, johon Oy. Onkilahden konepaja kuuluu, voi hyväksyä. Lakon lopettamiseksi on neuvotteluja käyty, mutta tuloksetta. Liittomme taholta tehty välitysehdotus lakon lopettamiseksi ei ole saavuttanut arv. liittomme hyväksymistä.

Näin ollen on liittomme päättänyt toimeenpanna työsulun. Sulkuun ottavat osaa kaikki liittoon kuuluvat metallitehtaat. Sulku alkaa lauantaina, joulukuun 3 p:nä varsinaisen työajan loputtua. Silloin ovat siis kaikki liittoomme kuuluvien tehtaiden työntekijät vapaat toimestaan. Työsulku peruutetaan niin pian kuin sekä lakko Oy. Onkilahden konepajan metallitehtaalla että myös muut liitosamme vireellä olevat, työntekijäin alulle panemat työselkkaukset ovat julistettut loppuneeksi..

Saattaen yllämainitun arv. liittomme tietoon ilmoitamme vielä, että Suomen Työnantajain Keskusliitto on hyväksynyt puheenaolevan päätöksemme työsulun toimeenpanemisesta.⁷⁾

Työnantajain sulkuaihe oli kuitenkin valheellinen, sillä niissä¹⁾ neuvotteluissa, joita käytiin Oy. Onkilahden konepajan lakon lopettamiseksi lokakuun 20—22 p:nä, esitettiin Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liiton taholta lakko lopetettavaksi seuraavilla ehdoilla:

1) että työnantaja sitoutuu 3 viikon sisällä sen jälkeen kuin rettelöt ovat julistettut loppuneiksi, ottamaan työpalkkakysymyksen harkittavaksi sekä myöntämään palkankorotuksia sen mukaan kuin hän katsoo mahdolliseksi, kuitenkin siten, että työhön palattaessa maksetaan ne palkat, jotka olivat voimassa ennen yleistä palkkojen alenemista;

2) että työnantaja sitoutuu ottamaan entiset työntekijät takaisin työhön sen mukaan kuin työ tehtaassa sen myöntää, kuitenkin siten, että heti mainituista työntekijöistä harkinnan mukaan otetaan työhön 15 henkilöä, jos he ilmoittautuvat työhön 3 päivän sisällä sen jälkeen kuin työrettelöt on julistettut loppuneiksi, sekä tähän jälkeen 50 henkilöä lisää 2 viikon kuluttua siinä järjestyksessä kuin työläiset ilmoittautuvat;

3) että työrettelöiden johdosta ei työnantajan eikä työntekijäin taholta ketään vainota eikä boikoteerata.

Näitä ehtoja ei työnantaja kuitenkaan hyväksynyt, vaan esitti viimeisen vastaehdotuksensa lokakuun 22 p:nä, joka sisälsi seuraavaa:

1) että työnantaja sitoutuu 3 viikon sisällä sen jälkeen kuin työrettelöt ovat julistettut loppuneiksi, ottamaan palkkakysymyksen harkittavakseen sekä myöntämään palkankorotuksia sen mukaan kuin hän katsoo mahdolliseksi;

2) että työnantaja sitoutuu ottamaan entiset työntekijät takaisin työhön harkinnan mukaan sekä sen mukaan kuin työ tehtaassa sen myöntää ja ottaa työnantaja 2 viikon sisällä työtörelöiden loputtua mainituista työntekijöistä työhön 20 henkilöä sellaisista, jotka ilmoittautuvat työhön 3 päivän sisällä sen jälkeen kuin työtörelöt ovat julistetut loppuneeksi;

3 ja 4 kohta samat kuin työntekijäin taholta tarjotussa sopimuk-
4 sessa.

Näistä sopimusehdotuksista selviää, että voittamattomia esteitä kyseessäolevan työtaistelun lopettamiseksi ei ollut olemassa eikä myöskään ollut työntekijäin lopullisten vaatimusten joukossa rikurien poistamista Onkilahden konepajalta, niinkuin sulkujulistuksessa väitettiin. Crichtonin kattilaseppäin lakko Turussa ei myöskään ollut sellainen, että se olisi pakottanut sulkujulistukseen, sillä isännöitsijän ja työntekijäin liiton luottamusmiehen välillä tapahtuneessa neuvottelussa lokakuun 9 p:nä oli päästy yksimielisyyteen lakoi lopettamisen ehdoista. Porvoon veneveistämön ja Äströmin korjauspajalla Oulussa olleet saarrot olivat myöskin aivan vähäpätöisiä sulkuaiheita.

Työnantajain tämänlainen menettely vaati myöskin vastaavia toimenpiteitä Metalliteollisuustyöntekijäin liiton ja koko järjestyneen työväestön taholta. Näiden toimenpiteiden järjestämiseksi lähetettiin liittotoimikunnan taholta kiertokirje kaikille osastoille, jossa kehoitettiin kiireellisesti keskustelemaan ja päättämään joulukuun 3 p:nä alkavan sulun aiheuttamista toimenpiteistä.

Osastoille lähetetyn kiertokirjeen lisäksi julkaisivat Suomen Ammattijärjestö ja Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liitto yhteisen julistuksen, jossa työläisiä kehoitettiin varustautumaan taistelun varalta. Julistuksessa myös todettiin, että työnantajain sulkujulistus ei ollut aiheutunut selostettujen vähäisten työriitaisuuksien johdosta, vaan kapitalistien halusta nujertaa työväenjärjestöjen taistelukuntoisuus.

Kun työnantajain taholla saatiin tietää, että työntekijäinjärjestöt eivät aio sovinnolla alistua metalliherrain puristukseen, ryhdyttiin sillä taholla toimenpiteisiin neuvottelujen aikaansaamiseksi. Työnantajat eivät kuitenkaan itse alistuneet tarjoamaan neuvotteluja, vaan tapahtui neuvottelujen tarjoaminen hallituksen välityksellä. Sosialihallituksen asettama välitysmies, tuomari Ingman, ilmoitti kummallekin riitapuolelle, että hallitus oli, voidakseen välttää uhkaavan työriidan, ryhtynyt työskentelemään sovinnon aikaansaamiseksi. Samalla hän tarjosi ensimmäistä alustavaa neuvottelutilaisuutta marraskuun 26 p:ksi. Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liiton toimikunnalla ja Suomen Ammattijärjestön toimeenpanevalla valiokunnalla ei kummallakaan ollut mitään näiden neuvottelujen alkuunpanemista vastaan. Neuvottelijoiksi S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton taholta asetettiin luottamusmies Lauri Nurmi-

aho ja sihteeri Väinö Salovaara sekä Ammattijärjestöä edustamaan määrättiin sen puheenjohtaja Matti Väisänen.

Ensimmäisessä neuvottelutilaisuudessa sovittiin ainoastaan varsinainen neuvottelujen alkamisesta, joihin tuli ryhtyä marraskuun 27 p:nä klo 4 i.p. Tätä ennen samana päivänä kokoontui S. Ammattijärjestön toimikunta käsittelemään kysymyksessä olevaa asiaa, jolloin se yksimielisesti päätti ryhtyä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin metalliherrain suunnitelmien torjumiseksi, asettuen edelleen niiden periaatteiden kannalle, jotka aikaisemmin oli lausuttu S. Ammattijärjestön ja S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton julkaisemassa julistuksessa. Tämän lisäksi päätti se kehoittaa työläisiä mitä vakavimmin varustautumaan siltä varalta, ettei sovintoa synny ja että metalliherrat toteuttavat sulkuehkauksensa. Edelleen päätti toimikunta valtuuttaa S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan yhdessä S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton kanssa ryhtymään asiassa kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, jopa laajentamaan taistelua suurlakkoon saakka, sikäli kuin se katsotaan tarpeelliseksi.

Rinnan käytyjen neuvottelujen kanssa annettiin toimikunnan sulkua koskeva päätös julkisuuteen, jossa kehoitettiin kaikkia ammatillisia järjestöjä ryhtymään toimenpiteisiin mahdollisesti alkavan taistelun varalta. Vasta jouluk. 2 p:nä, jolloin työnantajilta oli saatu kiristetyksi edes jonkinlaisia myönnytyksiä, annettiin jännityksen jossakin määrin laueta. Silloin pidetyissä toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa tuli päätökseksi, että tässä tapauksessa, kun välitysmiehen aikaisemmin tekemään sopimusehdotukseen oli saatu muutamia parannuksia, vaikkakaan ei varsinaisen riidan syy sen kautta tullut poistetuksi, ei sulkua katsottu voitavan ottaa vastaan, vaan päätettiin sen aiheuttamat syyt poistaa sopimuksella.

Tämän päätöksen nojalla välitysmiehet hyväksyivät koko seuraavan yön kestäneiden neuvottelujen jälkeen eli joulukuun 2 p:nä klo 6 aamulla seuraavan molempien riitapuolien hyväksymän ja allekirjoittaman sopimuksen:

1) Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liitto julistaa Oy. Onkilahten Konepajan metallitehtaalla Vaasassa olevat saarron ja lakon heti loppuneeksi seuraavilla ehdoilla:

a) lakossa olevat työntekijät, jotka viimeistään joulukuun 10 päivänä työnantajalle sitä varten ilmoittautuivat, joutuu työnantaja ottamaan takaisin työhön toukokuun 1 päivään 1922 mennessä sitä myöten kuin työ tehtaassa sallii, ellei kaikille ilmoittautuneille sanottuun päivään mennessä, jota ennen eivät työnantajat ole oikeutetut ottamaan työntekijöitä muualta, jos entisiä työntekijöitä on saatavissa, ole voitu työtä järjestää, on työnantaja sen jälkeen tässä mainitusta sitoumuksesta vapaa;

b) työhön palaaminen tapahtuu siten, että edellämainitulla tavalla ilmoittautuneita otetaan työhön siinä järjestyksessä kuin he

ovat ilmoittautuneet, kuitenkin siten, että perheen elättäjällä, jolla on useampia alle 16-vuotiaita lapsia, on oikeus ennen muita tulla työhön otetuksi, ja jos hänellä muuten ammattiin nähden on samat edellytykset kuin ennen häntä ilmoittautuneilla;

c) työhön palaaville maksetaan vähintään se palkka, mikä¹ heillä oli ennen lakon puhkeamista, ei kuitenkaan yleensä vähempää kuin tehtaan nykyisille työntekijöillekään, joidenka edelleen työssapitämisestä työnantajalle jää oikeus. Jos tässä mainittu palkkakysymys aiheuttaa erimielisyyttä työnantajain ja työläisten välillä, on kysymys asianomaisten liittojen kesken palkkatilaston perusteella järjestettävä.

2) Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liitto julistaa Oy. Crichtonin pannuseppien lakon Turussa heti lakanneeksi seuraavilla ehdoilla:

a) n.k. mustista töistä maksetaan työntekijöille vakinaisen palkan lisäksi samat koroitukset kuin aikaisemminkin on maksettu;

b) työnantaja sitoutuu ottamaan takaisin työhön kaikki entiset työntekijät, jotka työnantajalle sitä¹ varten ilmoittautuvat viimeistään joulukuun 10 p:nä. Uutta työvoimaa kysymyksessäolevalle ammattialalle ei tehtaalle oteta ennen toukokuun 1 p:ää 1922, ellei jo siihen mennessä kaikkia työhön ilmoittautuneita entisiä työntekijöitä ole työhön otettu;

c) työnantaja sitoutuu järjestämään työntekijäin ennen lakkoa tehtaan palveluksessa olleen ajan siten, että työntekijät tehtaan kirjoissa kulkevat edelleen vanhoina työntekijöinä, ja ovat niin ollen oikeutettuja niihin etuihin, jotka vanhemmille työntekijöille yleensä kuuluvat;

d) että työnantaja sitoutuu peruuttamaan kaikki häätötoimenpiteet niihin työntekijöihin nähden, jotka asuvat tehtaan omistamissa huoneissa, kuin myöskin antamaan näille työntekijöille työnsaantimahdollisuuden ennen muita.

3) Suomen Metalliteollisuustyöntekijäin liitto julistaa heti lakanneiksi Porvoon Veneveistämöllä ja Åströmin korjauspajalla Oulussa olevat saarrot.

4) Nyt puheenaolevien työselkkausten johdosta ei työnantajain eikä työntekijäin taholta ketään vainota eikä boikoteerata.

5) Suomen Metalliteollisuuden Työnantajain liitto julistaa, ettei työntekijäin luottamusmiehenä olemisen eikä laillisen työväen järjestötoiminnan vuoksi ketään työntekijää töistä eroteta.

6) Suomen Metalliteollisuuden Työnantajain liitto julistaa päättämänsä työnsulun heti peruutetuksi ja toimitetut työntekijäin irtisanomiset mitättömiksi.

Ylläolevalla sopimuksella saatiin, tämä uhkaava työriita vältetyksi. Noin 7,000 työläistä, jotka aiottiin armotta heittää työttömyyden aiheuttamaan kurjuuteen, saivat edelleen jäädä¹ työhön. Sopimus ei tosin muodostunut työläisille edulliseksi, sillä se syy, joka aiheutti Oy. Onkilahden Konepajan metallitehtaan lakon, jäi edel-

leen olemaan. Luottamusmies Granlundin työhön takaisin ottamiseen eivät työnantajat suostuneet, vaikka työntekijäin edustajain taholta sitä viimeiseen hetkeen asti vaadittiin mitä tiukemmin. Tämä aiheuttikin voimakasta tyytymättömyyttä Onkilahden työläisten keskuudessa.

Turun läkki-, pelti- ja vaskiseppäin työsopimus sanottiin sikäläisen metallityönantajain yhdistyksen toimesta irti huhtikuulla, Samalla työnantajain yhdistys esitti uuden sopimusehdotuksen, jossa työnantajat ehdottivat ammattimiesten tuntipalkkaa alennettavaksi yhdellä markalla, jotenka tuntipalkka olisi tullut olemaan 6 mk. Tämän johdosta työntekijät uhkasivat lakolla, jonka oli määrä alkaa toukokuun 15 p:nä, ellei sovintoa siihen mennessä saada aikaan. Tämä pakotti työnantajat pysyttämään työläistensä palkat entisellään.

Tampereen koneenkäyttäjien työhuonekunta kokouksessaan maaliskuun 10 p:nä päätti yksimielisesti esittää laivain omistajille seuraavan palkkaus- ja työehtosopimuksen:

1 lk. koneenk.	1,575—1,225 mk.
” ” ”	1,500—1,125 ”
” ” ”	1,500—1,125 ”

Ensimmäisessä ja toisessa luokassa tulee rahapalkan lisäksi vapaa ylöspito ja asuntoon kuuluvat makuu- ja liinavaatteet tai korvaus rahassa paikkakunnan hinnoittelun mukaan.

Toimenpiteen avulla onnistuivat työntekijät vastustamaan palkkojensa alentamista.

Kuopion konemiesten vaatimus oli seuraavanlainen:

Toisen luokan koneenkäyttäjille	1,900 mk.
Pienempien matkustaja- ja rahtilaivojen	1,600 ”
Apulaisille	1,100 ”

Jos laivanomistaja antaa täydellisen ylöspidon, niin edelläolevasta rahapalkasta vähennetään 300 mk. kuukaudessa jokaisesta luokasta.

Tämä Kuopion laivamiesten palkkavaatimus aiheutti vakavan työriidan. Kun Pohjois-Savon laivanvarustajat hylkäsivät työläisten esittämän vaatimuksen, julistivat työntekijät työt lakkotilaan toukokuun 1 p:stä alkaen. Lakko käsitti 40 konemiestä. Kokouksessani toukokuun 8 p:nä päättivät "työntekijät yhdistää taistelunsa yhteiseksi toisten laivamiesten kanssa. Yhteinen laivamiesten lakko alkoi saman kuun 11 p:nä. Myöhemmin liittyivät palkkataisteluun myöskin *Savonlinnan laivakoneenkäyttäjät*.

Nämä työriidat päättyivät kesäkuun alkupuoliskolla laivanvarustajani voitolla. Eripuraisuus mursi työntekijäin rintaman.

Tampereen läkki-, pelti- ja vaskiseppät jättivät huhtikuun lopulla palkankorotusuhkavaatimuksen työnantajille. Siihen työnantajat vastasivat kielteisesti. Seurauksena tästä oli, että läkki-, pelti- ja vaskiseppän työt julistettiin liiton luvalla lakkotilaan toukuk. 14 p:nä.

Kun lakko oli kestänyt kuukauden, tarjosi osa työnantajia neuvotteluja sen lopettamiseksi. Neuvottelut alkoivat kesäk. 15 p:nä, jostaen siihen, että työnantajat suostuivat koroittamaan palkan siihen, missä ne olivat ennen viimeistä alennusta olleet, sekä lisäksi vielä 10 % koroituksen. Osaston kokouksessa kesäk. 16 p:nä, jossa oli myöskin liiton luottamusmies Nurmiaho, päätti osasto lyhyen keskustelun jälkeen yksimielisesti hyväksyä esitetyt ehdot ja lopettaa lakon niissä liikkeissä, jotka sopimuksen allekirjoittavat. Seurauksena olikin, että lakkotoimikunta, allekirjoituksen saatuaan, päätti lakkotilan lopettaa kaikissa lakonalaisissa liikkeissä sekä työt aloitettavaksi kesäk. 20 p:nä.

S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton Porvoon osaston esityksestä julisti liittotoimikunta *Porvoon Veneveistämön* saartotilaan. Päätös johtui siitä, kun sanotulla tehtaalla alettiin boikoteerata järjestyneitä työläisiä. Saartotila katsottiin loppuneeksi jouluk. 1 p:nä asianomaisten liittojen välisellä sopimuksella.

Kotkassa Oy. Gutzeitin konepajalla tapahtui työselkkaus kesäkuussa juhannusloman takia. Työläiset pitivät nimittäin juhannuksen jälkeisen arkipäivän lomaa, vieden siitä ilmoituksen hyvissä ajoin isännistölle. Tämä ei kuitenkaan tyydyttänyt isännistöä, joten siitä Oll seurauksena, että yhtiön johto antoi työläisille pakollisen 8 päivän loman. Rettelö loppui kuitenkin enemmittä seurauksitta.

Crichtonin Kattilaseppäin lakko Turussa alkoi heinäk. 19 p:nä. Syy lakkoon oli se, että tehtaan johto kieltäytyi maksamasta enää sitä 25 pros. koroitusta, jota jo vuosikautia oli maksettu n.s. mustista kattilatöistä. Tällaiseen palkanalennukseen jo muutenkin kurjista palkoista eivät työläiset suostuneet, ja tästä seurasi isännistön taholta määräys, että se, joka ei suostu, saa lähteä. Vastapainoksi tähän julistivat työläiset lakon ja yhtyivät lakkoon lukuunottamatta paria rikkuria. Lakko kesti 4 kuukautta 22 päivää ja päättyi se työntekijäin voitolla.

Oy. Ahjon konepajalla Helsingissä alkoi lakko elok. 2 p:nä, jostaen siitä, että työnantaja erotti -koneosaston luottamusmiehen palveluksesta. Erottaminen oli aivan aiheeton toimenpide ja olikin se vain boikoteerausta järjestyneisyyttä ja luottamusmiehiä kohtaan. Tämän johdosta poistuivat kaikki koneosaston työläiset työstä ja työt julistettiin lakkotilaan.

Lakko loppui elok. 13 p:nä käytyjen neuvottelujen perusteella siten, että isännistö otti kaikki työläisensä jälleen töihin siinä järjestyksessä kuin työt saatiin käyntiin.

Töihin paluu tapahtui elokuun 15 päivänä.

Viipurin Sähkötyöntekijäin lakko alkoi 19 päivänä syyskuuta syystä, kun työnantajat eivät suostuneet työläisten kohtuulliseen esitykseen palkkojen koroittamisesta 50 pennillä tuntia kohti. Lokuuni—10 päivinä käytiin neuvotteluja lakon lopettamisesta liiton edustajan V. V. Salovaaran välityksellä, mutta olivat neuvottelut tuloksettomia työnantajien taipumattomuuden takia. Neuvotteluja

jatkettiin taas lokakuun 17 päivänä, joidenka tuloksena oli se, että lakkolaiset päättivät palata töihin lokakuun 19 päivänä. 2 vuorokauden kuluttua työhön paluun jälkeen sitoutuivat työnantajat antamaan lopullisen vastauksen palkkojen koroittamisesta.

Turun läkki-, pelti- ja vaskisepänliikkeissä alkoi lakko 21 päivänä syyskuuta. Lakko kesti 5 päivää ja saivat työläiset sen avulla täydelleen sen mikä oli vaatimuksenakin, nimittäin 1 markan lisäyksen tuntipalkkaansa, kohoten palkka niinollen 8 markkaan tunnilta.

Väisäsen & Hakkaraisen liikkeessä Helsingissä puhkesi syyskuun lopulla työnselkkaus palkkakysymyksestä, johtaen lokakuun 1 päivänä siihen, että työnantaja antoi kaikille työläisille lopputilin, saat- taen täten kaikki liikkeen työläiset työnsulkuun. Marraskuun 4 päivällä tehdyllä kirjallisella sopimuksella työnantajan ja liiton välillä tuli syöselkkaus lopetetuksi. Sopimuksen perusteella kohosivat työläisten palkat 10—15 prosenttia. Työhön olivat oikeutettuja pääsemään heti kaikki sulkuun joutuneet työläiset, sekä aikaisemmin eroitetut kolme työläistä siinä järjestyksessä kun heille voidaan ammattityötä liikkeessä järjestää. Liikkeessä olleet pari rikkuria tulivat estetyksi työn saannista siihen asti, kunnes sopivat asiansa osaston kanssa.

Turun Teknillisen porsliinitehtaan metalliosaston työläiset ryhtyivät lokakuun lopulla vaatimaan isännistöltään, että niiden on suoritettava työläisten palkat säännöllisesti eikä siis siten kuin tähän asti on tapahtunut. Työnantajalle ei tällaiset vaatimukset olleet mieluisia ja siksi antoikin isännöitsijä kaikille sanotun osaston työläisille lopputilin, kun eivät kerran ymmärrä tehtaan vaikeata taloudellista asemaa, vaan ryhtyvät kiristämään säännöllistä palkkojen maksua ja vielä lisäksi kiihoittamaan muidenkin osastojen työläisiä tekemään samoin. Tämän työnantajan häikäilemättömän toimenpiteen johdosta päätti työläiset julistaa tehtaan metallityöt saartotilaan lokakuun 26 päivästä alkaen. Liiton luottamusmiehen välityksellä¹ saatiin työrettelö selvitetyn siten, että työnantaja lupautui ottamaan kaikki entiset työläiset takaisin työhön ja maksamaan palkat säännöllisesti määräpäivinä. Työhön paluu tapahtui 9 p:nä marraskuuta.

Björkbodan lukkotehtaalla oli työläisten mielet kiihtyneet palkkakysymyksen johdosta siinä määrin, että lokakuun 28 päivänä pitämässään kokouksessa päättivät ryhtyä lakon avulla ajamaan palkkakysymystä. Tällöin tehtaan isännistö lupasi koroittaa palkkoja 5—15 prosenttia. Tähän työnantajain lupaamaan koroitukseen työläiset päättivät tyytyä, joten lakko tuli vältettyä.

Rissasen valimossa Helsingissä tapahtui työrettelö marraskuun 1 päivänä sen johdosta, että työnantaja aiheettomasti eroitti erään valajan. Tästä kimpaantuivat toiset työläiset niin, että poistuivat myöskin työstä. Asia saatiin kuitenkin järjestykseen siten, että poislähteneet työläiset palasivat takaisin työhön 4 päivänä marraskuuta, kun työnantaja koroitti palkkoja 25—50 penniä tunnille, lupautuen samalla ottamaan eroitetun heti työhön kun työtä ilmaantuu, jota

ennen uutta työvoimaa ei työnantaja ole oikeutettu valimoonsa ottamaan. Myöhemmin onkin hän ollut halukas ottamaan eroitetun takaisin työhön, mutta ei tämä ole halunnut ottaa tarjousta vastaan, jotenka rettelö on täten selvitetty lopullisesti.

Lokakuun alkupäivinä jättivät *Oulun sähkötyöntekijät* työnantajilleen palkankorotusvaatimuksen. Tämän vaatimukseen johdosta syntyneissä neuvotteluissa sovittiin seuraavista tuntipalkoista:

Vanhemmille	monttööreille	Smk.	8:25
Nuoremmille	„	'	7:25
Apulais			6—6: 50

Lisäksi sovittiin, että niille työntekijöille, jotka ovat olleet saman liikkeen palveluksessa yhtä jaksoisesti vähintään yhden vuoden, annetaan kahden viikon kesäloma täydellä palkalla. Loma voidaan kyllä järjestää muuksikin vuoden ajaksi työntekijäin ja työnantajain keskinäisellä sopimuksella.

Lisäksi on sopimuksessa vielä kohta, joka määrää käytäntöön n.k. liukuvan palkka-asteikon. Sopimus nimittäin edellyttää, että jos elin- ja kulutustarpeet nousevat 10 prosentilla, nousevat myöskin palkat samalla määrällä, mutta jos elintarpeet laskevat 10 prosentilla eivät palkat laske samassa suhteessa, vaan laskeavat ainoastaan 8 prosenttia. Palkat ja elinkustannukset vertaillaan toisiinsa aina kahden kuukauden kuluttua jos jompi kumpi asianomaisista sitä vaatii.

Työriidat ja palkkaliikkeet S. Seka- ja Tehdastyöväen liiton alaisilla työmailla.

Suuria työnseisahduksia, joissa olisi tullut huomattavimmin kysymykseen taloudellinen avustus, ei liiton alaisilla työmailla vuoden ajalla ollut, mutta pienempiä kahnauksia on ollut useita, joista mainittakoon seuraavat:

Jokelassa, Kolsan sahalla, alkoi palkkariidan takia työlakko helmik. 5 p:nä ja päättyi maalisk. 4 p:nä työntekijäin vaatimusten mukaisesti. Työnjaossa tuli kuitenkin sellainen muutos, että ammattientarkastajan vaatiman ruokailusuojan rakentamisen y.m. teknillisten korjausten takia jäi saha käymään yhdellä vuorolla, joten toisen työvuoron työläiset jäivät sillä kertaa työttömiksi. Tähäfo työriitaan joutui 20 liiton jäsentä.

Turun nuohoojain työlakko, keitettyään 19 viikkoa, päättyi maalisk. 1 p:nä. Työehtosopimuksen nojalla määrättiin työpalkat seuraavasti: ammattimiehille 1,200 mk., oppilaille ensimmäisenä vuotena 700 mk., toisena 800 mk. ja kolmantena vuotena 1,000 mk. kuukaudessa. Tähän työriitaan otti osaa 15 järjestynyttä työmiestä.

Lahden tervatehtaalla alkoi työnseisahdus toukok. 13 p:nä syystä, että tehtaan johto aikoi saada työntekijät suorittamaan tehtaan laajennuksesta johtuvat lisätyöt lisäämättä tarpeenmukaisesti työvoimaa. Kun työntekijät eivät suostuneet tarjoukseen, maksoi tehtaan

isännistö työntekijöille kahden viikon kesäloman sekä ilmoitti, että loman päätyttyä ovat työntekijät tehtaan työstä erossa. Isännistön tarkoitus oli saada työhön uutta taipuvaisempaa työvoimaa. Tämän johdosta julisti työntekijäin osasto tehtaan työt lakkotilaan. Sitten käydyissä neuvotteluissa tulivat työntekijäin vaatimukset miltei kokonaan hyväksytyiksi ja päättyi lakko kesäkuun 9 p:nä. Lakkoon otti osaa 16 työntekijää.

Mukkulan tiilitehtaalla, Lahdessa, kun toukokuun alussa piti alkaa varsinainen tiilien valmistus, tarjosi työnantaja alhaisempia työpalkkoja kuin mitä edellisenä kesänä oli samoissa töissä maksettu. Työntekijät eivät siihen suostuneet. Liiton luottamusmiehen välityksellä saatiin riita ratkaistuksi työntekijäin eduksi, joten työt voitiin aloittaa toukok. 23 p:nä.

Tampereen ympäristön tiilitehtaiden työläiset esittivät toukokuun alussa työnantajille työpalkkahinnoittelun, jonka mukaan vaadittiin ryhmitöissä naisille 20 mk. ja miehille 25 mk. valmistuspalkkaa tiilituhannelta, Aikapalkkoina vaadittiin 3 mk. naisille ja 4 mk. miehille sekä tiilenpolttajille 4:40 tunnilta. Pyhä- ja yli-työstä vaadittiin lain määräämä palkankorotus. Työnantajat aluksi vastustivat työmiesten vaatimuksia, mutta sittemmin suostuivat.

Rakennusmestariunion Tampereen osaston puolelta sanottiin toukokuussa irti työehtosopimus sekä esitettiin tilalle uusi sopimusehdotus, jonka mukaan työpalkat olisivat alentuneet 25—30 % :lla. Työntekijät eivät sellaiseen palkkojen alentamiseen suostuneet. Riidan sovittamiseksi pidetyissä neuvotteluissa hyväksyttiin toistaiseksi käytäntöön entiset palkkaehdot.

Tampereen teurastaja- ja makkaratyöntekijäin ammattiosasto sai huhtikuussa tekemästään vaatimuksesta kaupungin teurastuslaitoksen muiden työntekijäin, paitsi ajomiestä ja portinvartijaa, palkat korotetuksi. Liiton toimikunta valtuutti osaston toimimaan siten, että palkkojen korotus saadaan voimaan kaikkiin teurastuslaitoksen työmiehiin nähden.

Työsopimusriita Nokialla. Tampereen Sementtivalimo Oy:n teettämällä Nokian Kumitehtaan uutisrakennuksella työssäolevain betonityömiesten kesken aiheutui erimielisyyttä siitä, että mainittujen työmiesten ja mainitun yhtiön kesken viime huhtik. 6 p:nä hyväksytyssä urakkasopimuksessa määrätyt työpalkat olivat alhaisemmat kuin mitä Tampereella voimassaoleva työehtosopimus edellytti. Mainitussa urakkasopimuksessa ei otettu huomioon aikaisemmin voimaan tullutta 16 % korotusta. Työntekijät sopimusta tehdessään eivät olleet tietoisia yllämainitusta korotuksesta ja yhtiön taholta selitettiin voimassaoleva sopimus siten, ettei sen palkkamäärä^kset ulotu Nokialle asti, paitsi sellaisissa tapauksissa, kun yhtiö lähettää Tampereelta Nokialle työmiehiä. Yhtiön tehtyä työtarjouksen Nokialla, oli työntekijöitä ilmoittautunut sekä nokialaisten että tamperelaisten työryhmäin taholta. Yhtiö oli puolestaan suostuvainen alistamaan asian sovinto-oikeuden ratkaistavaksi. Tampereen sementti- ja

asfalttityömiesten ammattiosaston kokouksessa kesäk. 12 p:nä, jossa liiton asiamies «oli mukana, päätettiin, että yhtiön on suoritettava työn alusta alkaen työehtosopimuksen mukainen palkka, eli 16 % korotus siihen asti maksettuihin palkkoihin. Tähän ei yhtiö suostunut.

Koska kyseenalainen työ oli jo aivan loppumaisillaan ja tehdyn urakkatyösopimuksen nojalla oli työmiehiltä jätetty n.s. pohjarahoja noin 4,000 mk. ja kun työmiehet olivat sanotussa työssä ansainneet tavallista parempia palkkoja, johtuen tämä työn suuruudesta, ei työmiehillä ollut halua jättää työtään kesken ja pohjarahoja mahdollisesti liikkeen hyväksi, vaan suorittivat työnsä loppuun, varsinkin kun Nokialla kesäk. 17 p:nä ja Tampereella 14 p:nä käydyissä neuvotteluissa suostui yhtiö siitä alkaen maksamaan työstä Tampereen sopimuksen edellyttämän palkan. Ammattiosaston toimikunta, asianomainen työryhmä sekä liiton asiamies tulivat lopuksi sellaiseen päätökseen, ettei ollut syytä alistaa riitaa sovinto-oikeuden ratkaistavaksi, koska oli todennäköistä, että työmiehet tulisivat siinä häviämään.

Työriita Kupittaaan Saviteollisuus Oy:n töissä Turussa. Heinäk. 28 p:nä lakkasivat Kupittaaan Saviteollisuus Oy:n tiilentekijät, 18 henkilöä, työstä sen takia, että yhtiö tarjosi urakkatyötä mahdottoman pienillä palkoilla, eikä suostunut takaamaan urakkatyössä voimassaolevaa tuntipalkkaa. Teollisuuslaitoksen toisten työosastojen työläiset lopettivat myöskin samana päivänä työnsä. Kaikille lakkoilaisille luvattiin maksaa lopputili kahden päivän kuluttua, mutta kun työläiset määrättynä päivänä menivät noutamaan sitä, ilmoitettiin heille, että tehtaan isännistö oli suostunut työntekijäin vaatimukseen, että urakkatyössä taataan voimassaoleva tuntipalkka. Kaksi päivää kestänyt työlakko päättyi näinollen työntekijäin voitolla.

Työriita Sergejeffin tupakkatehtaalla Viipurissa, jossa jo pitemmän aikaa oli teetetty työtä lyhennetyin työajoin. Työläisten ansiot olivat täten olleet perin alhaiset. Ahtaan taloudellisen tilanteen pakottamana teki työntekijäin ammattiosasto heinäkuussa tehtaan isännistölle esityksen, että työtä teetetäisiin 8 tuntia päivässä tai koroitettaisiin työläisten palkkoja sikäli, että ansio vastaisi ylläsanotun työajan ansiota. Tämä ei tyydyttänyt tehtaan järjestymättömiä työläisiä. Nämä pitivät kokouksen ja päättivät esittää tehtaan isännistölle, että ammattiosaston esitystä ei otettaisi huomioon, vaan sensijaan erotettaisiin työstä ammattiosaston toimihenkilöt, jotta siten päästäisiin "yllyttäjistä vapaaksi V. Tämän ottikin tehtaan isännistö huomionsa ja sanoi työstä irti 48 järjestynyttä tehtaan työläistä. Asian tälle kannalle käännyttyä tarjosi liiton asiamies elok. 2 p:nä tehtaan isännistölle neuvotteluja, mutta isännistö kieltäytyi neuvottelemasta. Elok. 8 p:nä oli liiton asiamies jälleen isännistön puheilla, jolloin sovittiin siitä, ettei työntekijöitä työstä eroteta. Samaan aikaan piti tehtaan työväestö, myöskin järjestymättö-

mät mukana, yhteisen kokouksen, jossa yksimielisesti päätettiin tehdä isännistölle palkankorotusesitys.

Myöhemmin isännistö uudisti erottamisaikeensa, koroittaen ensin niiden työläisten palkat, jotka hän halusi jättää työhön, noin 40—75 % :lla. Tämän palkkain koroittamisen tarkoitus oli ilmeisesti saada työhön jättämänsä työläiset suostumaan toisten työläisten vähentämiseen. Työnantaja halusi erottaa kaikki ammatillisesti järjestyneet työläiset. Kun erottaminen toteutettiin, kehoitti Viipurin Ammatillinen Keskusneuvosto S. Ammattijärjestön suostumuksella osastoissa keskustelemaan siitä, missä määrin järjestynyt työväki voi käyttää tehtaan tuotteita.

Työriita Putihossa. Putikon sahalla olivat eräät työntekijät, etupäässä ammattiosaston toimihenkilöt, pitemmän aikaa tehneet ylityötä, jopa siinä määrin, että toisinaan oli tullut tehdyksi yksitoista 8 tunnin työvuoroa viikossa. Ammattiosasto tarttui asiaan sekä päätti, että moinen ylityö ei ole soveliasta, eritoten näin työttömänä aikana. Mutta siitä huolimatta tekivät monet työläiset edelleen ylityötä, vieläpä ilmoittivat työnjohtajalle, että ylityönkiellon on antanut ammattiosaston puheenjohtaja. Sahan isännistö, päästäkseen eroon vastenmielisestä työntekijästä, sanoi irti ammattiosaston puheenjohtajan sekä 40 muuta työläistä. Irtisanottuja työläisiä otettiin vähin erin jälleen työhön, ainostaan kymmenkunta jäi eroon. Tämä aiheutti osaston jäsenten keskuuteen katkeran erimielisyyden. Osaston kokoustakaan ei toukokuun jälkeen saatu toimeen. Liiton asiamies matkusti paikalle heinäk. 31 p:nä. Pidettiin osaston kokous, jossa päätettiin ylläsanotulla tavalla rappeutuneet sekä järjestötoiminnalle taantumusta aiheuttaneet asiat johtaa paremmalle, tolalle.

Tampereen makkaratyöntekijäin ammattiosasto esitti elokuussa palkankorotusvaatimuksen liikkeenharjoittajille, johon nämä eivät aluksi vastanneet. Ammattiosasto uudisti esityksensä entisestään vaativammassa muodossa, joka johti neuvotteluihin liikkeenharjoittajain kanssa. Työpalkkoja koroitettiin 10 % :lla. Siten harjoittelijoille maksetaan tuntipalkkoina 4: 50—6: 50 ja ammattitaitoisille, jotka vähintään kolme vuotta ovat sanotulla työalalla olleet, maksetaan 8: 60 alimpana palkkana. Ammattiosaston ja liikkeenharjoittajain välillä v. 1917 tehty työehtosopimus, palkkauskohdat ylläsanotulla tavalla korjattuna, jäi edelleen voimaan.

Turun liha- ja elintarvetyöntekijäin ammattiosasto esitti elokuussa liikkeenharjoittajille työehtosopimuksen. Liikkeenharjoittajat aluksi vastasivat perin huonoilla tarjouksillaan, niin ettei sen nojalla edes voitu asiasta neuvotella. Liiton puolesta oli neuvottelemansa K. Kankari, joka sai neuvottelut käyntiin ja osasto esitti asiansa viimeisenä, jonka tuloksena oli, että työnantajat suostuivat ammattiosaston esitykseen, jonka nojalla työpalkat määrättiin seuraavasti: harjoittelijain viikkopalkat 200—300 mk. sekä ammattimiesten 350—400 mk. Korotus koski 30 työntekijää.

Porin tulitikkutehtaalla ilmeni syyskesällä eri työosastoilla työntekijäin lakkoilemia huonojen palkkojen vuoksi. Ammattiosaston taholta oli tehtaan isännistölle esitetty, että¹ työpalkkoja korotettaisiin 25 % :lla. Tätä esitystä ei isännistö ottanut huomioon. Ammattiosaston esityksestä matkusti liiton luottamusmies paikalle syysk. 12 p:nä. Saatuaan ammattiosastolta asianmukaisen selostuksen palkkaliikettä koskevista alkuotteista, meni luottamusmies syysk. 13 p:nä osaston edustajain kanssa tehtaan isännistön puheille. Täällä ilmoitettiin tehtaan johdon päättäneen työpalkkoja korottaa siten, että naistyöläisten alimmaksi tuntipalkaksi tulisi 2:50 ja että tehtaan uudistuva koneisto, joka viime aikoina on ollut laitteilla, varmentaa tehtaan yleistuotannon sikäli, että kauttaaltaan työpalkat paranevat. Alimmista aikapalkoista ei tehtaan isännistö mennyt takuuseen eikä sen nojalle tehnyt sopimusta.

Työnantajain tarjoama palkkojen korotus oli työntekijäin mielestä, tosin vähäinen, mutta kuitenkin päättivät he sillä kertaa siihen tyytyä.

Työriita .Ruukin tiilitehtaalla. Jo keväällä syntyi Ruukin tiilitehtaalla, uuninpurkamistyössä, työlakko palkkakäsymyksen takia. Asianomainen työnteettäjä suostui kyllä työmiesten vaatimukseen palkka-asiaassa, mutta lakkoon osaaottaneita kaikkia työmiehiä ei otettu jälleen työhön, jonka johdosta riita jatkui. Vasta syyskuussa saatiin asia selvitettyksi siten, että sanomalehdissä rikkureiksi kuulutetut työntekijät lupautuivat poistumaan työpaikalta ja lakon takia boikoteeratut työläiset niinollen saivat rikkurien puolesta palata entisiin töihinsä. Ylläsanotunlaiseen järjestelyyn tehtaan isännistökin sittemmin suostui. Lakosta on annettu erittäin huonot tiedot.

Tornion- ja Muonionjoen T.Jittoyhtiön uittotöissä *Karunkijärvellä* syntyi kesäk. 9 p:nä työlakko. Lakon aiheena oli työpalkkojen alentaminen. Lakko kesti kuusi viikkoa. Työmiehet saivat palkkojaan korotetuiksi, mutta rikkureita, joina oli etupäässä talollisia, ei saatu poistetuiksi.

Kintauden Koskensaarella, Yhdistyneet Paperitehtaat Oy:n uittotöissä, esittivät työmiehet palkankorotusvaatimuksen toukok. 4 p:nä. Työnantaja vastasi siihen kieltävästi, jonka vuoksi töitä ei voitu alkaa määrättynä aikana.

Lopella ja Pyhäjärvellä (TJX.) syntyi toukokuun puolivälissä¹ työlakko syystä, että Lohjan Sellulosatehdas Oy:n johto ei suostunut neuvotteluihin työmiesten esittämästä palkkavaatimuksesta, joka oli 3:— naisille ja 4:— miehille työtunnilta. Yhtiön puolelta tarjottiin 2:—, 2:25 naisille ja 2:50, 3:— miehille.

Oy. Vahl & C:ön uittotöissä Ilomantsissa syntyi työlakko niinikään työpalkkariidasta. Työntekijät vaativat 4:—, 5:— tuntipalkkoiksi. Tähän lakkoon ilmoitettiin ottaneen osaa 150 työntekijää.

Sievin Väärajoella syntyi lakko palkkariidasta. Lähemmät tiedot puuttuvat.

.Keiteleen Kangas- ja Koukunjoella syntyi palkkariidasta lakko, johon otti osaa 300 työntekijää.

Haukiputaalla alkoi työlakko heinäk. 20 p:nä. Työmiehet vaativat 4: — tuntipalkkaa, johon työnteettäjät ei suostunut. Riitaa sovittaessa lupasi työnteettäjät maksaa vaaditun palkan, mutta kieltäytyi siitä uudelleen työhön ryhtyessä. Työt seisahtuivat muutamana päivänä kuluttua. Lähempiä tietoja ei ole saatu.

Työpalkkojen koroittamishanke tupakkateollisuudessa. Tupakkateollisuudessa vallinneiden perin huonojen työpalkkojen takia päätti liiton toimikunta elokuun alussa lähettää¹ kirjelmän Pietarsaaressa, Turussa, Viipurissa ja Helsingissä oleville tupakkateollisuustyöväen ammattiosastoille. Mainitussa kirjeessä selostettiin asianomaisille ammattiosastoille tupakkateollisuustyöväen huonoa taloudellista tilaa sekä kehoitettiin työläisiä ryhtymään toimenpiteisiin asian auttamiseksi seuraavalla tavalla:

1) ensin on pidettävä tupakkateollisuustyöväen yleinen tai tarpeen vaatiessa useitakin yleisiä kokouksia, joissa työväelle selostetaan vallitsevaa tilannetta sekä esitetään, onko tarpeellista ryhtyä joukkona toimenpiteisiin työpalkkojen korottamiseksi ja elinehtojen parantamiseksi;

2) otetaan selville, miten pienet ja miten suuret ovat viikottaiset työpalkat eri työosastoilla; onko vakinaisten palkkojen yhteydessä työläisillä muita etuja, kuten lapsiavustuksia y.m. antimia; sekä

3) paljonko on paikkakunnan tupakkatehtaissa työväkeä ja missä määrin on ollut työttömyyttä sanotulla työalalla.

Ylläsanotunlaisten tilastojen nojalla aikoi liiton toimikunta laatia mahdollisimman yhdenmukaisen työpalkkojen korotusta koskevan ehdotuksen sekä jättää sen asianomaisten osastojen välityksellä tupakkateollisuuden harjoittajille. Mutta asia ei kehittynyt paikallisissa osastoissa liiton toimikunnan toivomusten mukaan. Viipurista, jossa asianomainen työväki oli päättänyt ryhtyä toimenpiteisiin palkankorotusesityksen esittämiseksi asianomaiselle tehtailijalle, esitti ammattiosasto liiton toimikunnalle palkankorotussuunnitelman, joka sitten syyskuun alussa esitettiin Sergej effin tupakkatehdasyhtiölle. Sitten asiasta neuvoteltua, tehtaalla isännistö ilmoitti suostuvansa korottamaan työpalkkoja, mutta samalla myöskin sanoi olevansa pakotettu vähentämään työvoimaa syystä, että valmiin tuotteen varastot ovat suuret. Työntekijäin irtisanominen tulisi ensi sijalla koskemaan niitä työläisiä, joiden joku perheen jäsen on muualla ansiotyössä, niin että perhe ei ole riippuvainen pelkästään kyseenalaisesta tehtaasta saadusta ansiosta. Samalla ilmoitti isännistö, ettei mitään boikottausta järjestyneisiin nähden tule tapahtumaan ja että niin pian kuin tehtaalle lisätyövoimaa tarvitaan, otetaan työhön entisiä työläisiä. Lopullinen vastaus palkkojen korottamisesta saatiin tehdasyhtiöltä syysk. 24 p:nä. Otettuna huomioon työajan pidennys 6-tuntisesta 8-tuntiseksi ja siihen sovellettuna palkankorotus, tulevat palkat kohoamaan urakatöissä noin 40—80

ja 85 %; naisten päiväpalkat 60 % ja miesten päiväpalkat 70 %. Palkkojen korotus astui voimaan syysk. 26 p :stä alkaen.

Tehtaan työväen yleinen kokous käsitteli isännistön antamaa vastausta ja tuli päätökseen, että jos työstä irtisanominen tapahtuu isännistön tiedonannon mukaisesti, pidetään tällä kertaa isännistön ja työväen välinen palkka-asia selvitettyinä.

Pietarsaarella niinikään, kun tehtaiden työväki oli vihdoinkin saatu kaksi kertaa yhteisiin kokouksiin ja tilastojen perusteella suunniteltu palkkojen korotusesitys, jätettiin se tupakkatehtailijoille syyskuun lopulla. Helsingissä ei voitu ryhtyä palkankorotusasiaa käsittelemään. Myöskään Turusta ei ole saapunut liiton toimikunnalle min-käänlaista tietoa kyseenalaisesta asiasta.

Oulun liha- ja elintarvetyöntekijäin osasto pani marrask. 1 p :nä niissä liikkeissä työt seisomaan, joissa työläisten työpalkkoja ei korotettu. Viiden päivän työnseisahduksen kuluttua työlakko päättyi työläisten osittaiseen voittoon.

Pietarsaaren Ahlholmin sahan isännistö yritti alentaa työläisten palkkoja noin 10—25 % sekä sen lisäksi urakkatyössä ottaa laskuperusteeksi 9 % lyhyemmän tukkien keskimittan, mikä aikaisemmin oli ollut käytännössä. Lisäksi oli yhtiö teettänyt yövuorossa 9-tuntisia työpäiviä, joka jatkui lainvastaisesti aina klo 3 :een aamulla.

Työläiset, luvultaan noin -180, kieltäytyivät suostumasta palkan alennuksiin. Työtaistelu alkoi jouluk. 5 p:nä jatkuen 6 viikkoa, päättyen työläisten voittoon.

Työriidat ja palkkaliikkeet kuljetustyönalalla.

Heti vuoden 1921 alussa ryhtyivät satamatyönantajat ja sisävesien laivanvarustajat alentamaan työläisten palkkoja 15—33 prosentilla. Kun elinkustannukset eivät olleet laskeneet, vaan päinvastoin olivat kohoamaan päin ja kun entisetkään palkat eivät olleet elintasoa vastaavat, ryhtyivät työläiset vastustamaan työnantajain tällaisia toimenpiteitä.

Kuljetustyönalalla joutuivat ensiinäiseksi lakkoon *Lahden satama lotja- ja rantatyöläiset*. Satama- ja rantatyöläisiltä alensivat työnantajat palkkoja 15—20 % ja lotjamiehiltä 33 % eli 750 mk:sta 500 mk:aan kuukaudessa. Tätä viimeksimainittua palkkaa kuitenkin heti lakon alettua nostettiin 100 mk :lla. Sen lisäksi voivat lotjamiehet ansaita halkojen pinouksesta lotjiin noin 100 mk. kuukaudessa, joten heidän palkkansa näin tuli 700 mk:aan kuukaudessa. Liiton ja osaston puolesta useampaan kertaan tarjotut neuvottelut eivät johtaneet mihinkään tuloksiin, vaan ilmoitti työnantajain edustaja, tai oikeammin urakoitsija, asemapäällikkö Söderström, että palkkoja ei koroteta. Kun asiasta käännyttiin Helsingin Halkokonttorin ja muidenkin tavaran omistajien puoleen, koettaen heidän kauttaan saada asia sovinnollista tietä ratkaistua, niin ilmoittivat he, että työt on annettu Söderströmin teetettäväksi. Ja tämä herra,

joka oli oppinut riistämään työläisten työntuloksista aina suurimman osan, tahtoi sen nytkin tehdä. Kun neuvottelut eivät, kaikista yrityksistä huolimatta, johtaneet mihinkään tuloksiin, niin julistettiin lakko huhtik. 18 p:nä ja kesti se 64 vuorokautta, päättyen kesäk. 21 p:nä, jolloin työläiset palasivat töihin työnantajan tarjoamilla ehdoilla. Tässä lakkotaistelussa näytteli n.s: Pihkalan rikkurikaarti osaansa kaikessa kataluudessaan.

Savonlinnan laiva- ja lotjamiehet esittivät laivanvarustajille palkkasopimuksen jo ennen purjehduskauden alkua ja pyysivät samalla päästä neuvotteluun. Kun vastausta ei kuulunut, kutsui osasto laivanvarustajat neuvottelukokoukseen Savonlinnan työväentalolle. Tännekään eivät herrat saapuneet, vaan sensijaan olivat päättäneet alentaa palkkoja noin 20 % heti purjehduskauden alussa. Liiton puolesta tarjottiin myöskin neuvotteluja, vaan ilmoittivat

- -herrat, "ettei heillä ole mitään tekemistä liiton kanssa", joten oltiin pakotettuja ryhtymään taisteluun palkkojen alennusta vastaan. Tämä lakko alkoi toukok. 5 p:nä ja kesti 6 vuorokautta, päättyen toukok. 10 p:nä. Lakon kestäessä ilmoittivat työnantajat luopuvansa palkkojen alennuksesta ja ottavansa kaikki lakkolaiset töihin boikoteeraamatta ketään. Mihinkään kirjalliseen-sitoumukseen (työehtosopimukseen) osaston kanssa he eivät ruvenneet, mutta sentähden ei enää katsottu voitavan lakkoa jatkaa, koska pääasia oli saavutettu.

Kuopion taivamiéhet esittivät ennen purjehduskauden alkua palkkasopimuksen sikäläisille laivanvarustajille Kuopiossa helmik. 21—22 p:nä samana vuonna pidetyn laivamiesten edustajakokouksen päätöksen perusteella. Sen lisäksi esitti osa laivojen koneenkäyttäjistä, jotka kuuluivat metalliammattiosastoon, toisen sopimuksen, joka oli koko tavalla eroava edellämainitusta laivamiesten sopimuksesta. Koneenkäyttäjät julistivat lakon, koska heidän palkkasopimustaan ei hyväksytty ja vaativat myöskin Kuljetustyöntekijäin liittoon kuuluvia koneenkäyttäjiä¹ yhtymään lakkoon, mutta samalla kieltäytyivät ajamasta tökkimiesten palkka-asiaa. Tämän johdosta kieltäytyivät Kuljetustyöntekijäin liittoon kuuluvat koneenkäyttäjät rupeamasta lakkoon, ennekuin liitto ja osasto ovat asiasta päättäneet, sillä he pitivät koneenkäyttäjien esiintymistä sopimattomana, koska he olivat tietoisia siitä, että Kuljetustyöntekijäin liiton osasto oli esittänyt palkkasopimuksen, joka koski koneenkäyttäjiä ja tökkimiehiä. Tämän johdosta matkustikin Kuljetustyöntekijäin liiton v.t. luottamusmies paikalle asiaa selvittämään. Laivamiehet päättivätkin heti kokouksessaan, että Kuljetustyöntekijäin liittoon kuuluvien koneenkäyttäjien on heti lopetettava työnsä laivoissa. Lisäksi päätettiin kutsua metallityöntekijäin osaston jäsenet kokoukseen, jossa koetetaan saada selvitettyä tämä kahden työntekijäryhmän välille syntynyt riita. Tämä kokous saatiinkin koolle toukok. 7 p:nä. Kokouksessa oli saapuvilla noin 120 henkeä, josta % oli metallityöläisiä. Tässä kokouksessa saatiinkin sovinto aikaan. Päätettiin esittää

yhteinen palkkasopimus, joka koskee koneenkäyttäjiä ja täkkimiehiä sekä ryhtyä ajamaan yhteisvoimin sitä lävitse, elleivät työnantajat toukok. 12 p :ään ole sitä hyväksyneet. Sen jälkeen asia sai kuitenkin toisen käänteeseen. Koneenkäyttäjät ilmoittivat lopettavansa lakon' eikä yhtyvänsä yhdessä täkkimiesten kanssa taistelemaan. Tämä palkkaliike loppui siis* alkuunsa työnantajain täydellisellä voitolla.

Varkauden laivamiehet päättivät myöskin alkaa lakon, mutta kun suurin osa laivamiehistä oli järjestymättömiä, eivätkä totelleet päätöstä, tuli lakkopäätös peruutettavaksi.

S. Kuljetustyöntekijäin liiton lin ja Haukiputaan osastot esittivät keväällä 25 % palkankorotusvaatimuksen työnantajille, jota työnantajat kieltäytyivät hyväksymästä, tarjoten viime vuonna voimassa olleita palkkoja. Osastot hyväksyivät työnantajain tarjouksen palkoissa ehdolla, että sopimus tehdään 14 vuorokauden ylössanomisajalla, jonka työnantajat hyväksyivät, joten taistelu vältettiin.

Oulussa alkoivat järjestymättömät satamatyöläiset lakon, jonka johtoon kuitenkin täytyi ryhtyä osaston ja Pohjolan Ammatillisen Piiritoimikunnan. Vähäh sen jälkeen yhtyivät lakkoon myöskin Kemin satamatyöläiset. Oulun lakko alkoi syysk. 8 p:nä ja Kemin 13 p:nä ja päättyivät molemmissa paikoissa syysk. 26 p:nä seuraavanlaiseen keskinäiseen suulliseen sopimukseen: Työkykyisille miehille maksetaan alimpänä palkkana 7 mk., parhaimmille 8 mk. (ennen maksettu 6—7 mk.). Osittain työkykynsä menettäneille miehille ja nuorukaisille maksetaan 6—7 mk. Naisille, joille ennen maksettiin 4: 50, maksetaan nyt 5—6 mk. Kaikki lakkolaiset otetaan takaisin työhön, eikä minkäänlaista boikottausta tulla harjoittamaan. Pihkalan rikkuriarmeija siirretään pois työmaalta. Liiton edustajana lakkotilaisuudessa oli E. Jokela, Ammattijärjestön M. Väisänen ja Pohjolan Ammatillisesta Piiritoimikunnasta K. Vuokila.

Lisäksi on liiton alalla ollut useita pienempiä palkkaliikkeitä, joista on selvitty neuvotteluilla ja saatu täten 10—15 % palkankorotuksia.

Kaikki lakot ovat olleet puolustuslakkoja, joissa työläiset ovat vastustaneet jo ennestään riittämättömän leipänsä riistoa.

Työriidat ja palkkaliikkeet vaatetustyön alalla.

Joulukuulla 1920 sai Turun varastoräätälien osasto n:o 56. vastaanottaa kirjelmän, jossa ilmoitettiin, että S. S. Kats, Oy. Auran Vaatetusliike, Veljekset Klimcheffskij, Vaatetusliike Sampo, M. London, M. A. Gumpier, H. Levak, Maarian Vaatetusliike, Milner & Goldberg ja F. Milner tulevat alentamaan liikkeissään työskentelevien työläisten palkat 20 % :lla. Tämän johdosta pyysi osasto liiton toimikunnalta luvan ryhtyä puolustustaisteluun, julistamalla lakkotilaan ne liikkeet, jotka eivät peruuta palkanalennusuhkaansa. Liiton toimikunta hyväksyikin Ammattijärjestön toimikunnan suostumuksella osaston esityksen ja osasto julisti tammik. 5 p:nä lakko-

tilaan seuraavat liikkeet: O. Levak, M. A. Gumpier, S. S. Kats, Veljekset Klimcheffskij, Roskevits, Subag, M. London ja Vaatetusliike Sampo.

Tämän toimenpiteen pakottamana tekivätkin useammat liikkeenharjoittajat osaston kanssa sopimuksen, että he maksavat edelleen marraskuun alusta käytäntöön tulleen sopimuksen määräämiä palkkoja. Tästä huolimatta työläisten käydessä tiedustelemassa, tarjosivat he alennetulla palkalla työtä. Tämän johdosta päätti osasto helmik. 4 p:nä 1921 pitämässään kokouksessa julistaa uudelleen lakkotilaan kaikki ne liikkeet, joissa ei noudateta hyväksyttyä sopimusta. Tämän päätöksen, mukaan julistettiin lakkotilaan seuraavat liikkeet: Goldberg & Miliner, Maarian Vaatetusliike, Veljekset Klimeheffskij, O. Levak, Raskovits, Schulak, Sampo, M. A. Gumpier, Koistisen jälk. ja F. Millner.

Lakko päättyi maalisk. 12 p:nä työläisten täydellisellä voitolla.

Toukok. 23 p:nä jättivät *Oulun räätälit* osastonsa päätöksen mukaisesti työnantajille esityksen palkkojen korottamiseksi siten, että ne vastaisivat Helsingin II:n luokan maksuja. Vastauksessaan tarjosivat työnantajat 20 %:n korotusta käytännössä olleisiin palkkoihin. Tarjous ei kuitenkaan tyydyttänyt työntekijöitä, vaan päättivät he vaatimuksensa tueksi sanoutua irti työpaikoistaan kesäk. 1 p:nä. Irtisanomisajan kuluessa ehdottivat työnantajat neuvotteluja kysymyksen ratkaisemiseksi. Neuvotteluissa työnantajat jonkun verran paransivat tarjoustaan ja hyväksyi osaston kokous neuvottelujen tuloksen sekä peruutti irtisanomisen. Palkat nousivat 22 % kesäk. 15 p:stä alkaen.

Helsingin kaupungin Hätäapukomitean alaisissa ompeluliikkeissä työskentelevät työläiset jättivät osasto n:o 23 päätöksen mukaisesti mainitulle komitealle heinäk. 23 p:nä kirjelmän esittäen toivomuksena seuraavaa:

että niille naistyöläisille, jotka ovat siirretty hätäapuompeluliikkeistä varsinaisiin kaupungin töihin, maksettaisiin 4 mk. tunnilta, kuten mainituissa töissä vakinaisesti työskenteleville työläisillekin;

että urakkatyö sekä työntekijöille kuin myöskin työlaitoksille epäedullisena ja suorastaan vahingollisena lopetettaisiin kaikissa kunnan hätäapuompeluliikkeissä;

että alimpana tuntipalkkana maksettaisiin 3 mk. (ent. tuntipalkka 1:75); ja

että "hätäaputyö"-nimitys poistettaisiin, sillä mainitussa ompeluliikkeessä valmistettava työ on varsinaista tilaustyötä ja hätäaputyönimityksen varjolla vain poljetaan työläisten palkat ja elintaso äärimmäisen kurjiksi.

Helsingin kappatyöntekijäin osasto n:o 2 jätti elok. 12 p:nä Pukimotellisuudenharjoittajain Yhdistykselle kirjeen, esittäen siinä että v. 1914 voimaan astuneen sopimuksen pohjapalkkoja korotettaisiin 100 % entisen 650 %:n lisäksi elok. 20 päivä alkaen. Vastausta pyydettiin 16 p:ään mennessä. Vastauksessaan ilmoittivat työnanta-

jät, ettei heidän yhdistyksensä voi kokoontua ennenkuin 24 p:mä, jolloin päätetään palkankorotuksesta. Tämän johdosta työntekijät; osastonsa kokouksessa 22 p:nä päättivät, koska työnantajilla oli ilmeinen tarkoitus vain viivyttää kysymyksen ratkaisua, että työt julistetaan lakkotilaan 29 p:stä alkaen, ellei työnantajain yhdistyksen päätös oli myönteinen. Lakko alkoiinkin mainittuna päivänä, sillä työnantajain yhdistys ei luvannut mitään koroitusta, muuta kuin esitti neuvotteluja kysymyksen johdosta. Neuvotteluja käytiinkin useamman kerran, vaan ei niissä päästy lopulliseen tulokseen. Pohjapalkkoihin nähden suostuivat työnantajat esitettyyn 100 %:n koroitukseen, mutta lisätöiden hintojen korotuksesta ei päästy yksimielisyyteen. Näin jatkui lakko yhden viikon. Lauantaina, syysk. 3 p:nä ilmoittivat työnantajat hyväksyvänsä lisätöihin pyydetyn koroituksen. Lakkolaisten kokous julisti tällöin lakon loppuneeksi ja töihin paluu tapahtui 5 p:nä, jolloin palkankorotus astui voimaan.

Helsingin varastoräätälit osastonsa n:o 30 päätöksen mukaisesti esittivät elok. 16 p:nä työnantajilleen 160 %:n kalliinajanpalkan koroituspynnön entisen 440 %:n lisäksi. Vastausta pyydettiin 22 p:ään mennessä, josta alkaen korotus pyydettiin voimaan astuvaksi. Määräajan kuluessa eivät työnantajat antaneet mitään vastausta. Tämän johdosta työntekijät osastonsa kokouksessa 23 p:nä päättivät ryhtyä lakkoon 25 p:nä. Työnantajien esityksestä käydyissä neuvotteluissa ei saatu sovintoa, kun työnantajat tarjosivat ainoastaan 75 %. Työntekijäin alin vaatimus oli 100 %. Kun neuvottelut eivät johtaneet tulokseen hyväksyivät työnantajat mainitun 100 %:n korotuksen. Tämän johdosta osasto lopetti lakon ja työt alkoivat syysk. 1 p:nä. Korotus astui voimaan samana päivänä.

Helsingin tilausräätälien osasto n:o 1 päätti kokouksessaan syysk. 1 p:nä pyytää 100 %:n kalliinajankoroitusta entisen 700 %:n lisäksi 15 p:stä alkaen. Vastausta pyydettiin 10 p:ään mennessä. Vastauksessaan ilmoittivat työnantajain järjestöt, ettei korotuspyyntöön suostuta. Tämän johdosta työntekijät osaston kokouksessa 12 p:nä päättivät lopettaa työt 15 p:nä, ellei siihen mennessä koroitus ole hyväksytty. Lakko alkoi 16 p:nä, mutta neuvotteluissa saman päivän illalla hyväksyivät työnantajajärjestöjen edustajat pyydetyn koroituksen, jonka johdosta lakko lopetettiin 17 p:nä. Korotus astui voimaan aikapalkkalaisiin nähden 15 p:stä ja kappalepalkkalaisiin nähden 19 p:stä alkaen.

Helsingin vormiiräätälit, jotka muodostavat osasto n:o 1:n alajaoston, päättivät kokouksessaan syysk. 9 p:nä pyytää työnantajilta 15 %:n koroituksen palkkoihin. Vastausta pyydettiin 17 p:ään mennessä. Kun eivät työnantajat vastanneet mitään, alkoi lakko lokak. 1 p:nä. Useampien neuvottelujen jälkeen tuli sovinto lokak. 10 p:nä. Palkat nousivat 12 %:lla.

Turun tilausräätälit esittivät osasto n:o 4 päätöksen mukaisesti 100 %:n kalliinajanpalkankoroituspynnön entisen 600 %:n lisäksi, johon vastausta oli pyydetty elok. 5 p:ään mennessä. Määrätyn

ajan kuluessa ilmoittivat työnantajat suostuvansa pyydettyyn koroitukseen, joka astui voimaan elok. 6 p:nä.

Tampereen räätälit esittivät elokuun alkupuolella osasto n:o 6 päätöksen mukaisesti 100 %:n kalliinajanpalkankorotuspyynnön. Työnantajat hyväksyivät pyydetyn koroituksen ja astui se voimaan syysk. 5 p:stä. Kalliinajankoroitukset tekevät yhteensä 700 %. Tuntipalkaksi tuli 7: 50.

Viipurin tilausräätälit esittivät osasto n:o 10 päätöksen mukaisesti sikäläiselle työnantajayhdistykselle 200 %:n kalliinajanpalkankorotuspyynnön entisen 800 %:n lisäksi rauhanaikaisiin pohjapalkkoihin. Useampien neuvottelujen jälkeen sovittiin siten, että pikaisempien korotuksien lisäksi lasketaan 100 %:n korotus syysk. 27 p:stä alkaen.

Vaasan osasto n:o 7 jätti elok. 15 p:nä paikallisille työnantajille kirjeen esittäen, että entisten koroitusten lisäksi laskettaisiin kappamopelijoille 125 % kappaletyöhön ja 6 mk. tuntipalkaksi sekä räätäleille 130 % ja 8 mk. tuntipalkaksi. Vastausta pyydettiin syysk. 1 p:ään mennessä. Kokouksessaan elok. 30 p:nä hyväksyivät työnantajat pyydetty korotukset, jotka astuivat voimaan syysk. 1 p:nä.

Oulun osasto n:o 21 jätti syysk. 5 p:nä kaikille työnantajille kirjeen, esittäen siinä, että räätälien palkkoja korotettaisiin 20 %. Määräajan kuluessa, saman kuun 10 p:ään mennessä ei saapunut vastausta yhdeltäkään työnantajalta. Tämän johdosta päättivät työntekijät osastonsa kokouksessa 12 p:nä sanoutua irti työpaikoistaan. Lakko alkoi 27 p:nä. Samana päivänä pitämässään kokouksessa työnantajat päättivät hyväksyä pyydetyn koroituksen. Tämän johdosta lopetettiin lakko ja työt alkoivat syysk. 28 p:nä.

Kuopion räätälit osasto n:o 32 päätöksen mukaisesti esittivät elok. 30 p:nä 100 %:n kalliinajanpalkankorotuspyynnön entisen 650 %:n lisäksi voimassa oleviin pohjapalkkoihin. Koroitusta pyydettiin voimaan astuvaksi syysk. 11 p:stä. Työnantajien esityksestä käydyissä neuvotteluissa sovittiin siitä, että pyydetty korotus astui voimaan lokak. 1 p:stä alkaen.

Rauman osasto n:o 17 päätti kokouksessaan syysk. 26 p:nä esittää työnantajille lokak. 1 p:nä 25 %:n palkankorotuspyynnön käytännössä oleviin palkkoihin. Kun työnantajat eivät hyväksyneet pyydettyä koroitusta, alkoi lakko 15 p:nä. Lakko päättyi neljässä huomattavammassa liikkeessä 25 p:nä, josta alkaen palkat nousivat 15%.

Pietarsaaren osasto n:o 11 vaati lakon uhalla työnantajia korottamaan työntekijäin voimassa olevia pohjapalkkoja 150 % entisen 750 %:n lisäksi syysk. 19 p:stä alkaen. Työnantajat hyväksyivät esitetyn koroituksen sellaisenaan.

Hämeenlinnan osasto n:o 34 päätti kokouksessaan elok. 12 p:nä esittää pohjapalkkoja korotettavaksi 200 % entisen 700 %:n lisäksi. Koroitusta pyydettiin käytäntöön syysk. 1 p:stä alkaen. Työnantajat eivät hyväksyneet pyydettyä koroitusta. Tämän johdosta päät-

tivät työntekijät esittää vaihtoehtotuksen, että pohjapalkkoja korotetaan 25 % ja kalliinajankorotukset pidetään entisellään. Samalla sanoutuivat työntekijät irti työpaikoistaan. Lakkoa ei kuitenkaan syntynyt, kun työntekijät tyytyivät työnantajien tarjoamaan 100 % :n kalliinajankorotukseen.

Porvoon osasto n:o 35 päätti syysk. 23 p:nä pyytää työnantajilta 100 % kalliinajanpalkankorotusta lokak. 10 p:stä alkaen. Pyyntöön vastasivat työnantajat kieltävästi. Täjnan johdosta työntekijät osastonsa kokouksessa päättivät pysyä kiinteästi aikaisemmassa päätöksessään, jonka jälkeen työnantajat lienevät hyväksyneet korotuksen.

Riihimäen—Hyvinkään osasto n:o 13 jätti syysk. 1 p:nä sikäläiselle työnantajayhdistykselle kirjelmän esittäen, että mainitun yhdistyksen jäsenet korottaisivat kalliinajankorotusta isoille kappaleille 150 % entisen 750 % :n lisäksi ja pienille kappaleille 300 % entisen 600 % :n lisäksi. Vastausta oli pyydetty 15 p:ään mennessä. Pyydettyä vastausta ei kuitenkaan saapunut. Tämän johdosta päätti osasto kokouksessaan 15 p:nä, «että kappaletyöntekijät lopettavat työnsä 19 p:nä ja aikapalkkalaiset 14 vuorokauden kuluttua. Lakon alettua tarjosi'työnantajayhdistys ensin 12% korotusta kokonaispalkkoihin, vaan kun se ei tyydyttänyt työntekijöitä, niin tarjosi työnantajayhdistys senjälkeen 100 % :n kalliinajankorotusta. Kun tämäkään tarjous, joka olisi tietänyt melkein samaa korotusta, ei tyydyttänyt, peruutti työnantajayhdistys tarjotut korotukset ja vaati, että osaston on peruutettava lakkojulistus, jonka jälkeen, kun työntekijät ovat palanneet töihin, ehdotti pidettäväksi neuvotelut palkankorotuksesta. Kokouksessaan 28 p:nä päättivät työntekijät, että lakko jatkuu siksi, kunnes sovinto on saatu aikaan. Tämän jälkeen käytiin neuvotteluja työnantajain esityksestä. Näissä neuvotteluissa ei kuitenkaan päästy yksimielisyyteen. Työnantajat suostuivat korottamaan ainoastaan 150 % kaikille kappaleille ja työntekijäin alin määrä oli isoille kappaleille 150 % ja pienille 200 %. Näinollen raukesivat neuvottelut. Lokakuun 6 p:nä ilmoittivat työnantajat hyväksyvänsä työntekijäin vaatimuksen.

Työriidat ja palkkaliikkeet puutyön alalla.

Työolot varsinkin rakennusteollisuuden alalla olivat mahdollisimman epäedulliset. Tästä johtui, ettei rakennusalalla voitu työolojen parantamisesta edes vakavassa mielessä keskustella, koska työläisillä er ollut vähimmässäkään määrin toiveita päästä osittaisiin tuloksiin. Kun rakennusmestarien toimesta alkupuolella vuotta sanottiin Helsingin, Tampereen ja Turun osastojen työehtosopimukset irti, oli työläisten luovuttava uusien sopimuksien vaatimisesta, varsinkin sen jälkeen, kun työnantajat asettuivat niitä jyrkästi vastustamaan. Työnantajain suunnittelema palkkojen alennus saatiin kuitenkin ehkäistykseen siten, että asianomaiset osastot kielsivät jäse-

niään työskentelemästä alemmilla palkoilla kuin mitä voimassa ollut sopimus oli alimmiksi palkoiksi määrännyt.

Samoin sanoivat Helsingin puusepäntyönantajat voimassa olleen työehtosopimuksen irti tarkoituksella alentaa työläisten palkat Smk :sta 7:84 Smk:aan 6:— tunnilta. Kun työntekijäin taholta ei palkkojen alentamiseen suostuttu, joutuivat kaikki Helsingin puuseppäliikkeet, Osuusliike Elantoa ja muutamia pieniä, parin-, kolmenmiehen liikkeitä lukuunottamatta, lakkotilaan toukok. 1 p:nä. Elanto ja nämä muutamat pikkuliikkeet jäivät lakosta vapaiksi siitä syystä, etteivät ne olleet sasonneet sopimusta irti. Ei kuitenkaan kulunut kauan, kun ilmaantui yksityisiä puusepänliikkeenharjoittajia, jotka olivat valmiit hyväksymään entisen sopimuksen sellaisenaan, johon heille annettiin tilaisuus. Heti tämän jälestä ilmoittautuivat myöskin Helsingin Puuseppämestarien klubin jäsenet yksi toisensa jälestä sopimuksen allekirjoittajiksi, ja noin parin viikon sisällä oli työnantajain rintama täydellisesti hajalla. Mestarien klubi, joka tähän saakka oli esiintynyt työnantajain edustajana, tuli kokonaan syrjäytetyksi ja työnantajat, niin klubin jäsenet kuin muutkin, tulivat pakotetuiksi hyväksymään entisen sopimuksen sellaisenaan, sekä nostamaan ja laskemaan palkkoja Elannon palkkalautakunnan tekemäin päätösten mukaisesti. Näin he menettivät vielä palkkalautakunnan asettamisoikeutensaakin. Sörnäisten Puutavaraliike sitä vastoin pysyi kauemmin itsepäisenä. Täällä jatkui lakko aina elokuun 9 p:ään, jolloin mainitun liikkeen puolesta oltiin pakotetut sopimus allekirjoittamaan.

Porvoossa sanoivat myöskin puusepänliikkeen harjoittajat aikaisemmin voimassa olleen työehtosopimuksen irti. Neuvottelujen avulla saatiin uusi sopimus toukokuussa hyväksytyksi, jossa määrättiin alimmaksi palkaksi 6 mk. tunnilta sekä nousu ja lasku tapahtuvaksi palkkalautakunnan päätöksellä elintarpeiden hinnannousua vastaavalla määrällä. Myöhemmin kesällä kohosivat palkat palkkalautakunnan päätöksellä noin 10 prosentilla.

Viipurin puusepät esittivät työehtosopimuksen työnantajain hyväksyttäväksi. Aluksi olivat työnantajat kovin haluttomia sopimuksen tekemiseen, joten työntekijäin oli toimitettava töistä irtisanominen tarkoituksella pakottaa työnantajat sopimuksen tekoon työseisauksen avulla. Työseisaus ei kuitenkaan päässyt alkamaan, sillä sopimus tuli hyväksytyksi kesäk. 18 p:nä neuvottelujen avulla. Sopimuksella määrättiin alimmaksi palkaksi 6: 50 tunnilta; aikaisemmin olivat palkat 5 : 50 ja 6: 25. Myöhemmin koroitti palkkalautakunta palkkoja kaksi eri kertaa 10 prosentilla kummallakin kerralla. Lisäksi oli sopimuksessa määräys, että palkkojen laskun tapahtuessa, jos elintarpeet laskevat 10 prosentilla, alennetaan palkkoja ainoastaan 8 prosentilla, sekä työläisille, jotka ovat olleet saman liikkeen palveluksessa kaksi vuotta, määrättiin annettavaksi viikon kestävä kesäloma täydellä palkalla.

Lahden puuseppäin a.o:n taholta esitettiin myöskin työehtosopi-

mus työnantajain hyväksyttäväksi. Esitys johtikin sopimuksen allekirjoittamiseen marraskuussa kahdessa paikkakunnan suurimmassa puusepäntehtävässä. Oy. Pyörätehdas sitävastoin kieltäytyi sopimusta hyväksymästä ja kun työläisten itsensä taholta ilmeni myös haluttomuutta asiassa, jäi liike sopimuksen ulkopuolelle. Sopimuksen mukaan tuli alimmaksi palkaksi 7: — tunnilta, josta se nousee ja laskee elintarpeiden hintojen vaihtelua vastaavalla määrällä.

Tampereella Ivar Lahtisen puusepäntehtävässä ilmeni jatkuvaa erimielisyyttä työntekijäin ja työnantajain kesken. Tämän erimielisyyden aiheutti työnantajan väitteen mukaan agiteeraus työpaikalla työaikana, johon kului työaika. Erimielisyys johti lopulta siihen, että työnantaja jouluk. 3 p:nä erotti kaikki työläisensä, 13 puuseppää ja kolme sekatyömiestä, maksamalla heille lopputilin. Aikaisemmin hän oli jo erottanut 4 puuseppää. Jouluk. 31 p:nä saatiin rettelö päättymään sopimuksella, jossa työnantaja sitoutui olemaan boikoteeraamatta työläisiään sekä ottamaan kaikki erottamansa työläiset takaisin työhön. Työntekijät puolestaan lupautuivat olemaan agiteeraamatta työaikana.

Helsingin kirvesmiesten osasto päätti toukok. 24 p:nä pitämässään kokouksessa poistaa urakkatyön kaikilta osastoa käsittäviltä työmailta. Päätös, jota on pyritty toteuttamaan liiton kiellosta huolimatta, on aiheuttanut pahoja ristiriitoja osaston jäsenistön keskuudessa.

Palkankorotusesityksiä edelläesitettyjen lisäksi tehtiin useiden S. Puutyöntekijäin liiton osastojen toimenpiteistä, mutta kun niistä ei ole tehty ilmoitusta S. Ammattijärjestölle, voidaan ne sivuuttaa ainoastaan näin ylimalkaisella maininnalla.

Työriidat ja palkkaliikkeet maalarityöälalla.

Oy. Crichtonin laivaveistämöllä Turussa työskenteleville maalarintyöntekijöille ei maksettu turkulaisten työnantajain kanssa sovitua 7 mkn tuntipalkkaa, vaan ainoastaan 5:15. Tämän johdosta antoi sikäläinen maalarityöntekijäin osasto edellämäinitulle työnantajalle uhkavaatimuksen, että ellei työnantaja ryhdy maalisk. 15 p:stä alkaen noudattamaan paikkakunnalla sovitua palkkasopimusta, julistetaan työmaa lakkotilaan saman kuun 18 p:stä alkaen. Liittotoimikunta ja Ammattijärjestö hyväksyivät osaston toimenpiteet, joten lakko alkoi määrättyä päivänä. Tämä johti siihen, että laivojen maalaustyöt annettiin kaupungin maalausliikkeiden tehtäväksi ja näin tulivat työntekijät laivatöissään saamaan 7 mkn tuntipalkkoja.

Rettelöt eivät kuitenkaan loppuneet tähän. Maaliskuun lopulla ilmoitti Turun maalarityönantajain osasto sikäläiselle työntekijäin osastolle alentavansa työntekijäin palkkoja 10 prosentilla eli 7 mk:sta 6:30 mk:aan tunnilta, alkaen huhtik. 1 p:stä. Työntekijäin osasto ei hyväksynyt tällaista mielivaltaista palkkojen alentamista, vaan julisti liittotoimikunnan ja Ammattijärjestön luvalla kaikki työn-

antajaliittoon kuuluvat työmaat lakkotilaan. Lakko kesti 10 päivää ja päättyi se työläisten voitolla. Tämän jälkeen jatkui lakko ainoastaan parissa liikkeessä ja Oy. Crichtonin laivaveistämöllä, jossa lakko jatkui toukok. 20 p:ään, jolloin saatiin sovinto aikaan.

Viipurissa sanottiin voimassa ollut työehtosopimus liiton luvalla työntekijäin puolelta irti. Uudessa sopimusehdotuksessa oli vaatimus 5 mk:n tuntipalkasta. Entisessä sopimuksessa oli alin tuntipalkka määritelty 5 mk:ksi.

Kun työnantajain taholta asetuttiin kokonaan palkkojen korotusta vastustavalle kannalle, julisti työntekijäin Viipurin osasto maalaustyöt lakkotilaan huhtik. 9 p:stä alkaen. Lakko lopetettiin saman kuun 19 p:nä työntekijäin osittaisella voitolla. Uusitussa työehtosopimuksessa hyväksyttiin alimmaksi tuntipalkaksi 7 mk. ja työaika 45 y₂ tunniksi viikossa. Sopimukseen, joka tehtiin vuodeksi eteenpäin, otettiin myöskin useita muita työläisille edullisia määräyksiä.

Porin maalarien lakko, joka kesti tasan yhden vuoden, päättyi huhtik. 1 p:nä molemminpuolisella sopimuksella. Alimmaksi palkaksi tuli 6: 50 tunnilta.

Vaasan maalarityöntekijät esittivät liikkeenharjoitajille vaatimuksen tuntipalkkojen korottamisesta 7—8 mk:aan. Kun vaatimukseen ei suostuttu, julisti Vaasan osasto maalaustyöt lakkotilaan toukok. 22 p:stä alkaen. Lakko kesti viikon ja päättyi se työntekijäin täydellisellä voitolla.

Maalarintyönalalla on palkkaliikkeitä ollut useilla muillakin paikkakunnilla, kuten Lappeenrannassa, Pietarsaareissa, Helsingissä, Jyväskylässä, Savonlinnassa, Kotkassa. Sortavalassa ja uudelleen myöskin Turussa, jossa sikäläinen osasto julisti maalaustyöt lakkotilaan lokak. 1 p:stä alkaen. Vaatimuksena oli palkkojen korottaminen 9 mk:aan tunnilta. Ilmoitusta lakon päättymisestä ei S. Ammattijärjestölle ole tehty.

Työriidat ja palkkaliikkeet paperiteollisuudessa.

Suomen Paperiteollisuustyöväen liitto jätti heinäkuulla Suomen Paperiteollisuudenharjoittajain liitolle kirjelmän, jossa esitettiin paperityöläisten palkat korotettavaksi elokuun 1 päivästä lukien vähintään 60 markalla viikossa. Vastausta pyydettiin heinäkuun 28 päivään mennessä. Paperiteollisuudeharjoittajain liitto vastasi tähän kirjelmään heinäkuun 28 päivänä päiväamällään kirjelmällä. Kieräilyn kautta tultiin siinä lopultakin siihen päätelmään, että paperi- ja puumassateollisuus ei ole tilaisuudessa suostumaan ehdotettuun palkankorotukseen.

S. Paperiteollisuustyöväen liiton, S. Tehdas- ja Sekatyöväen liiton, S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton ja S. Puutyöntekijäin liiton sekä S. Ammattijärjestön toimikuntain allekirjoittamana jätettiin lokakuulla Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n hallinnolle, Simpeleessä, työläisten palkkojen korottamista koskeva seuraava kirjelmä:

"Viime talvena alennettiin palkat Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n omistamilla Jämsänkosken, Myllykosken ja Simpeleen tehtailla. Palkkojen alentaminen perustui luultavasti siihen, että erinäisten kulutustarvikkeiden hinnat osoittivat tilapäisesti pientä laskua. Mutta niinkuin on tunnettua, alkoivat kulutustarvikkeiden hinnat heti palkkojen laskettua jälleen nousta. Tämän johdosta olimme pakotetut viime huhtikuulla esittämään Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n hallinnolle, että mainituilla tehtailla työläisten palkat koroitettaisiin yhdellä markalla tunnilta. Yhtiön hallinto kuitenkin silloin kieltäytyi palkkoja korottamasta, mainiten syyksi huonot myyntimahdollisuudet y.m. vaikeuksia.

Kun sen jälkeen kulutustarpeiden hinnat ovat edelleenkin kohonneet ja työläisten taloudellinen tila kehittynyt varsin sietämättömäksi ja kun paperituotteiden myyntimahdollisuudet ovat tällä kertaa mitä parhaimmat, rohkenemme esittää, että työläisten palkat heti kohotetaan Simpeleen ja Kangaskosken tehtailla: niille, joiden palkka on 3 markkaan asti tunnilta 75 penniä ja niille, joiden on yli 3 markkaa 50 penniä tuntia kohti sekä kuukausi- ja urakkapalkkalaisille samassa suhteessa, uhalla, että jos vastauksenne on kielteinen sanoutuu työväki sen jälkeen irti tehtaiden palveluksesta.

Vastausta pyydettiin marraskuun 5 päivään mennessä.

Kirjelmään saapui lokakuun lopulla Suomen Paperi- ja Puumassateollisuuden Harjoittajain liiton vastaus, jossa ilmoitettiin, että Simpeleen tehtaan johto oli osittain koroittanut työmiestensä palkkoja lokakuun 1 päivästä lukien, jonka vuoksi ei kirjelmä enää antanut aihetta mihinkään toimenpiteisiin.

Enemmät toimenpiteet paperityöläisten palkkojen korottamiseksi siirtyivät seuraavalle vuodelle.

Varsinaisia työtaisteluja paperityöalalla oli *Tampereen Tapetti-tehtaalla Epilässä* ja *Lohjan selluloosatehtaalla*. Tampereen Tapetti-tehtaan lakko alkoi syyskuun 23 päivänä ja päättyi lokakuun 28 päivänä, kestäen siis 36 päivää. Työläisten vaatimuksena oli 50 % palkankorotus. Lakon avulla saatiin palkat koroittumaan keskimäärin 38 % :lla. Lohjan selluloosatehtaan työselkkaus on selostettu tämän toimintakertomuksen toisessa osassa.

Työriidat ja palkkaliikkeet erinäisillä muilla työaloilla.

Helsingin silkkitutomon sulkulakko, joka alkoi 20 päivänä lokakuuta 1920, päättyi maaliskuun lopulla, jolloin saatiin sopimus aikaan isännistön ja työntekijäin kesken. Tämän taistelun kulku, joka alkoi, kuten myöhemmin on saatu tietää, kansainvälisesti järjestyneiden kapitalistien määräyksestä, on lähemmin selostettu edellisen vuoden toimintakertomuksessa.

Leipomotyöalalla on useilla eri paikkakunnilla esitetty työntekijäin toimenpiteistä uusia työehtosopimuksia, joissa on vaadittu tuntuvaa palkkojen koroittamista. Toimenpiteet ovat vaikeista oloista huolimatta johtaneet suotuisiin tuloksiin, joskaan työläisten kaikki

vaatimukset eivät ole tulleetkaan käytäntöön. Uusittuja työehtosopimuksia saatiin käytäntöön seuraavilla paikkakunnilla: Pietarsaareissa, Tampereella, Oulussa ja Turussa. Palkkojen koroitusta lienee pyydetty muutamilla muillakin paikkakunnilla, mutta niistä ei ole tehty keskusjärjestöille ilmoitusta.

S. Merimiesten- ja Lämmittäjien TUnion taholta ryhdyttiin keväällä toimenpiteisiin Suomen syvävesilaivojen merimiehiä käsittävän työehtosopimuksen aikaansaamiseksi. Union hallinto lähetti Suomen laivanvarustajille ehdotuksen työehtosopimukseksi ja samalla kirjelmän, jossa ehdotettiin neuvotteluihin ryhtymistä sopimusehdotuksen pohjalla. Vastausta kirjelmään pyydettiin huhtikuun 20 päivään mennessä.

Kun tähän kirjelmään Unio sai vastauksen ainoastaan kahdelta laivayhtiöltä ja niiltäkin täydellisesti kielteisen, lähetti Union hallinto yhtiöille uuden kirjelmän, johon pyydettiin vastausta toukokuun loppuun mennessä. Tähän kirjelmään vastasi kolme laivayhtiötä.

Toukokuun kuluessa toimitettiin Union jäsenten keskuudessa äänestys siitä, voidaanko lakon avulla ryhtyä vaatimaan laivayhtiöitä neuvotteluihin työehtosopimuksen aikaansaamiseksi. Enemmistö asettui kuitenkin lakkoa vastustamaan, joka johtui laivaliikenteessä vallinneesta huonosta työajasta ja siitä, että merimiehet muissa maissa olivat taisteluissaan joutuneet tappiolle.

Asiaa ei kuitenkaan jätetty tähän, vaan kääntyi *S. Ammattijärjestön* toimikunta heinäkuulla Suomen laivanvarustajain puoleen kirjelmällä, jossa esitettiin neuvotteluihin ryhtymistä *S. Merimiesten- ja Lämmittäjien Union* kanssa työläisiä koskevan työehtosopimuksen aikaansaamiseksi. Vastausta pyydettiin syyskuun 1 päivään mennessä.

Tämäkään toimenpide ei tuottanut minkäänlaisia tuloksia. Laivakapitalistit pysyivät edelleen taipumattomina.

Helsingin Puhelinyhdistyksen puhelintyöntekijäin lakko puhkesi lokakuun 18 päivänä. Lakon syynä oli se, ettei isännistö suostunut työläisten vaatimukseen koroittaa palkkoja 300 markalla kuukaudessa. Lakko päättyi marraskuun 22 päivänä sopimukseen, jossa palkkoja koroitettiin 125 markalla kuukaudessa. Tämän lisäksi lakossa olleille työläisille maksettiin puolen kuukauden palkan suuruisen ylimääräinen korvaus.

Sahateollisuuden alalla myöskin oli muutamia työriitaisuuksia, jotka johtuivat palkkojen alennuksista. Niillä ei kuitenkaan ollut suurempaa merkitystä, sillä kapitalistit onnistuivat yleensä alentamaan sahatyöläisten palkkoja 10—20 % :lla.

Työriitaisuuksia ja palkkaliikkeitä on ollut useilla muillakin tässä kertomuksessa mainitsemattomilla työaloilla, mutta niiden alkamisesta ja päättymisestä ei ole tehty ilmoitusta, *S. Ammattijärjestölle*.

Työskentely 8-timisen työaikalain puolesta.

Kuten tunnettua, on kapitalistien taholta tehty voimakkaasti työtä kahdeksan tunnin työaikalain joskaan ei kokonaan kumoamiseksi, niin ainakin melkoisessa määrin huonontamiseksi. Ja kun he eivät tässä suhteessa ole päässeet tarkoituksensa perille lainsäädännöllistä tietä, ovat he tehneet kaikkensa työaikalain heikentämiseksi muulla tavalla. Tästä on ollut seurauksena se, että työaikalakia on rikottu hyvin suuressa määrässä. Ylityötä on teetetty melkein pärajattomasti ja useissa tapauksissa ei siitä edes ole maksettu lain määräämää palkankorotusta. Tällaisen kapitalistien menettelyn ehkäiseminen on S. Ammattijärjestön taholta vaatinut useita toimenpiteitä, jotka kuitenkin pääasiassa ovat rajoittuneet ohjeiden antamiseen järjestöille ja valituksien tekemiseen ammattientarkastajille.

Näiden toimenpiteiden lisäksi n S. Ammattijärjestön toimikunta ollut tilaisuudessa perusteellisesti kumoamaan kapitalistien tekemän väitteen, että työteho kahdeksan tunnin työaikalain aikana olisi alentunut. Tehtyjen kyselyjen perusteella S. Ammattijärjestön taholta nimittäin jätettiin Sosialihallitukseen toukokuun 23 päivänä seuraava kirjelmä¹:

"Kirjelmällä N:o 2543 vuoden 1921 huhtikuun 14 päivältä pyysi Sosialihallituksen ammattientarkastusosasto Suomen Ammattijärjestöltä mahdollisimman tyhjentävän ja tasapuolisen selostuksen seuraaviin kysymyksiin:

"1. Onko työteho lisääntynyt tahi alentunut (arviolta %) lyhyemmän työpäivän ollessa käytännössä, verrattuina oloihin ennen työpäivän lyhennystä, sekä huomioonottaen kaikki muut työtehon muutokseen vaikuttaneet seikat?

2. Mitkä muut seikat kuin lyhennetty työpäivä, arvelette vaikuttaneen työtehon muutokseen?

3. Onko työntekijät lyhyemmän työpäivän aikana tehneet huolellisemmin ja laadultaan parempaa työtä?

4. Missä määrin työntekijät ovat käyttäneet säännöllisen työajan lyhennyksestä lisäytyneen vapaa-aikansa ylityöhön tai muuhun työhön toisen työnantajan luona?

5. Missä määrin työntekijät ovat käyttäneet lisäytyneen vapaa-aikansa omiin kotiaskareisiinsa, ammattitietojen hankkimiseen tai muuhun henkiseen kehittämiseensä, huvitteluihin j.n.e.?

Nästä kysymyksistä pyysi S. Ammattijärjestön toimikunta lausunnon kaikilta alaisiltaan ammattiliittojen toimikunnilta ja antoivat lausuntonsa seuraavien liittojen toimikunnat:

Suomen Maalarityöntekijäin liitto.

„ Tehdas- ja Sekatyöväen liitto.

„ Tie- ja Vesirakennusten liitto.

„ Kivityöntekijäin liitto.

„ Sahateollisuustyöväen liitto.

„ Metalliteollisuustyöntekijäin liitto.

- Suomen Vaatetustyöntekijäin liitto.
 „ Paperiteollisuustyöntekijäin liitto.
 „ S.V.R Konepajojen työläisten liitto.
 „ Puutyöntekijäin liitto.
 „ Rautatieläisten Ammattiliitto.
 „ Jalometallityöntekijäin liitto.
 „ Leipomotyöntekijäin liitto.

Antamissaan lausunnoissa esittivät liittotoimikunnat pääasiallisesmmmin seuraavaa :

Maalarityöälalla on 8-tuntisen työpäivän ollessa käytännössä työteho tullut sikäli voimaperäisemmäksi, että nykyään tehdään ainakin sama määrä, usein enemmänkin, kuin mitä tehtiin pitempänä työpäivänä. Työteho olisi voinut nousta vieläkin enemmän, jos työntekijälle ei olisi maksettu elinkustannusten kalleuteen verraten tuntuvasti alennettuja palkkoja. Huonosti palkattuina eivät työntekijät pidä velvollisuutenaan, eivätkä jaksu työskennellä sillä vauhdilla, mitä varsinainen työkuntoisuus edellyttäisi.

Rautatie- ja kanavarakennuksilla mainitaan työtehon kohonneen joissakin raskaimmissa maatoissa, jopa siinä määrin, että 8 tunnissa voidaan suorittaa sama työmäärä kuin ennen 10 tunnissa. Toisissa töissä on lisäys ollut pienempi ja missä koneet, työnlaatu tai enemminkin äärimmäisyyteen saakka kehitetty tarmo on tullut kysymykseen, ei työntehon kohoamista ole voinut huomattavammin tapahtua. Liian alhainen palkka on myös vaikuttanut ehkäisevästi työtehoon.

Kivityöälalla on liittotoimikunnan laskelmien mukaan työteho lisääntynyt 8-tuntisen työpäivän aikana vähintään 20 % :lla. Työtehon saisi paljon suuremmaksi, jos työnantajat luopuisivat työläisiin nähden harjoittamastaan orjamaaisesta kohtelusta ja maksaisivat riittävän suuren palkan.

Sahateollisuustyöälalta ei ole varmoja tietoja. Liittotoimikunnan antamien tietojen mukaan ei työteho ole käynyt siellä¹, missä koneita ei ole uusittu, paljonkaan voimaperäisemmäksi, vaikkakin lyhyemmän työpäivän ollessa käytännössä on työläisten huolellisuus ja tarkkaavaisuus parantunut. Mutta missä koneita on uusittu, otettu käyttöön viimeisimmät keksinnöt, siellä menee puita läpi 8 tunnissa yhtä paljon kuin ennen kymmenessä ja puolessa tunnissa, joten työläiset tulevat valmistamaan työtä lyhyemmässä ajassa saman määrän kuin pitemmässäkin. Lautatarhoissa on kokemuksen kautta tultu huomamaan, että pitemmässä työajassa ei valmistu enempi kuin lyhyemmässäkään. Esimerkin vuoksi mainitaan, että pitkinä kesäpäivinä, vaikka on tehty 10—11-tuntisia työpäiviä, ei ole voitu suorittaa suurempaa työmäärää kuin syksylläkään, jolloin on työskennelty ainoastaan 8 tuntia päivässä.

Metallityön alalla on nykyisin myöskin 8-tuntisen työpäivän ollessa työteho lisääntynyt, vaikkakaan sitä ei voida määritellä prosenteissa. Mutta ainakin valtionrautateiden Fredrikshergin konepajalla ilmoi-

tetaan sen parantuneen 30—50 prosenttia. Toisten tietojen mukaan on eräissä töissä saavutettu 85 % parannus.

Vaatetustyön alalla ei missään tapauksessa voida puhua työtehon alentumisesta, vaan päinvastoin sen lisääntymisestä. Sen jälkeen kun työpäivä lyheni 10-tuntisesta 8-tuntiseksi, ei se työmäärä ole vähentynyt, jonka yksityinen työntekijä valmisti viikossa, vaan on hän säännöllisesti kyennyt valmistamaan saman määrän. Työteho on siis 8-tunnin työpäivän käytäntöön tultua lisääntynyt noin 20 % :lla.

Paperiteollisuudessa on työteho kohonnut tyydyttävästi viime vuoden aikana. Tulos olisi parempikin, jollei työntekijöitä olisi työnantajain pakotuksesta rasitettu ylityöllä.

Rautatiellä on kaikilla niillä toimialoilla ollut huomattavissa työtehon parantumista, joissa on otettu käytäntöön 8-tuntinen työpäivä. Lyhempi työaika on myös tuottanut suurempaa turvallisuutta rautatieliikenteessä.

Leipurityön alalla ei varsinaisen lain kahdeksan tunnin työajasta voimaan astuminen ole sanottavasti vaikuttanut työtehoon syystä, että jo vuodesta 1908 alkaen on ollut voimassa "laki työstä leipomoissa" ja myöskin 8-tunnin työpäivä on siitä lähtien ollut yleisesti käytännössä. Tästä ajasta alkaen, jolloin 8-tuntinen työpäivä tuli leipomotyössä käytäntöön, on työteho lisääntynyt ainakin puolella. Sama työmäärä, johon ennen tarvittiin 16—20 tuntia, voidaan nyt suorittaa kahdeksassa tunnissa. Tätä ei kuitenkaan ole välittömästi laskettava yksistään lyhennetyn työajan ansioksi, vaan on siihen suuresti vaikuttanut myöskin koneiden yhä yleisempi käytäntöön tulo.

Kaikissa lausunnoissa on siis todettu, että työteho on lisääntynyt **8-tuntisen** työpäivän käytännössä ollessa. Tämän lisäksi on selvin **sanoin huomautettu** siitä, että jos työpalkat, joiden tähän asti tapahtunut korotus ei vastaa elinkustannusten nousua, koroitetaan siinä määrin, että työntekijät voivat saada edes kunnollisen ravinnon, puhumattakaan muista tärkeistä ja välttämättömistä tarpeista, tulisi työteho lisääntymään huomattavassa määrässä. Paitsi tämä taloudellinen puoli ja siitä johtuva fyysillinen kuntoisuus työntekijöissä, vaikuttaa työtehoon myöskin vallitseva poliittinen tilanne. Se lamauttava vaikutus, joka johtuu maassamme olevasta valtiollisesta sorrosta ja mielipiteiden vainosta, on omansa estämään työtehon kohoamista siinä määrin, mikä olisi mahdollista, jos työntekijät vapautuisivat siitä turvattomuuden tilasta, johon poliittinen sorto on heidät painanut.

Työn laatuun nähden mainitaan myös olevan parannusta 8-tuntisen työpäivän aikana, joka on johtunut tarkkaavaisuuden lisääntymisestä. Erittäinkin on kappale- ja varastotyö parantunut.

Kahdeksantunnin työaikalain suoman vapaa-ajan käyttämiseen nähden on annettu hyvinkin laajoja lausuntoja. Ensiksikin mainitaan, että työnantajat hyvin useassa tapauksessa pakottavat työntekijöitä vastoin omaa tahtoaan ylityöhön, jopa suuremmassa mää-

rässä kuin työaikalaki salliikaan. Harvemmissä tapauksissa on ollut huomattavissa, että] työläiset olisivat omasta tahdostaan tehneet ylitöitä; sellaista, että työntekijät olisivat vapaa-aikanaan menneet ansioon toisille työnantajille ei ole järjestöjen tieteen tapahtunut. Sensijaan käyttävät he vapaa-aikansa yhä suuremmassa määrässä sivistysharrastuksiin. Työväenopistojen luentoja on käyty kuulemassa verrattain runsaasti ja varsinkin työväenjärjestöjen omiin opintokursseihin on otettu osaa varsin suurin joukoin, joka ei ainakaan nykyisessä mittakaavassa olisi pitempien työpäivien aikana voinut tulla kysymykseenkään. Taideharrastus on myös herännyt työväestön keskuudessa ja ilmenee voimakasta pyrkimystä kehittää sitä mahdollisimman pitkälle. Suurinta huomiota tulee kuitenkin kiinnittää siihen ruumiinhoidon, urheilun ja voimailun harrastukseen, joka aivan ilahuttavasti on saanut jalansijaa työväestön keskuudessa, jopa siinä määrin, että Suomen työväestön urheilujärjestöt ovat pohjoismaiden **suurimpia**. Tämän johdosta onkin terveydellisissä suhteissa huomattavissa varsin edullisia seurauksia. Vaikeista taloudellisista oloista huolimatta on kuihtuneisuus kadonnut ja nuoremmat työläiset erittäinkin toisilla ammattialoilla ovat vallan toisenlaisia kuin ennen.

Ylläolevan perusteella esittää Suomen Ammattijärjestön toimikunta omana lausuntonaan lyhyesti seuraavaa:

1. Työteho on 8-tuntisen työpäivän aikana lisääntynyt arviolta noin 20 %, joillakin työaloilla enemmänkin. Työtehon lisääntymiseen ovat myös vaikuttaneet uusimpien koneiden ja työkalujen käyttöönotto.

2. Työtehon lisääntymiseen on vaikuttanut ehkäisevästi liian alhaiset palkat ja se valtiollinen sorto ja mielipiteiden vaino, jota on viime aikoina harjoitettu järjestyneitä työläisiä vastaan.

3. Työläisten tarkkaavaisuus ja huomikyky on lyhyemmän työpäivän aikana huomattavasti parantunut, joten työ on tullut laadultaan parempaa.

4. Työntekijät eivät ole käyttäneet säännöllisen työajan lyhennyksestä lisääntynyttä vapaa-aikaansa muuhun työhön toisen työnantajan luona, eikä ylityönäkään sanottavasti muuten kuin työnantajan suoranaisestä pakotuksesta.

5. Missä määrin työntekijät ovat käyttäneet vapaa-aikansa ammattitietojen y.m. sivistyksen hankkimiseen ja henkisessä kehittämisessä, osoittaa se toiminnan virkistyminen, joka ilmenee opintopiirien perustamisessa, työväenopistojen osanottajain jäsenluvun lisääntymisessä, työväen voimistelu- ja urheiluseurojen jäsenluvun kasvamisessa j.n.e.

Lyhyesti sanoen on siis laki kahdeksan tunnin työajasta lyhyenä voimassaoloaikanaan osoittanut vaikuttavan työväenluokkaan kohottavasti, niin ruumiillisessa kuin henkisessäkin suhteessa. Ja mikäli työntekijäin sivistystaso kohoaa ja ruumiillinen terveys paranee, tulee tuotantokyky lisääntymään. Mutta jos on aikomus työpäivää pidentää nykyisestään, tulee sillä olemaan hyvin turmiollinen vaikutus

työtehoon nähden, sillä tietoiset työläiset eivät mitenkään suostu tekemään enempää työtä varsinkaan silloin kun työttömyys on aina uhkaamassa, kuin mitä normaalisenä työpäivänä kohtuudella voi tehdä.

Senvuoksi on meidän lisäksi omana mielipiteenämme lausuttava, että jos on kysymyksessä kahdeksan tunnin työaikalain huonontaminen muodossa tai toisessa, asetumme me sitä kaikin voimin vastustamaan."

Kaikesta päättäen vaikuttivat kirjelmässä esitetyt asiat hyvin edullisesti kahdeksan tunnin työaikalain hyväksi, koska sen jälkeen ei enää ole ollut puhetta siitä, että 8-tuntinen työpäivä olisi aiheuttanut työtehon huonontumista.

Kun useilla eri työaloilla oli edelleen vuonna 1921 myönnetty poikkeuksia kahdeksan tunnin työaikalakiin nähden, jätettiin S. Ammattijärjestön toimikunnan toimenpiteestä valtioneuvostoon viime marraskuulla seuraava kirjelmä:

"Laki kahdensan tunnin työajasta on ollut jo voimassa helmikuun 27 päivästä 1918 alkaen, mutta tätä nykyä ovat vielä käytännössä Valtioneuvoston päätösten mukaisesta seuraavat poikkeukset lain soveltamiseen nähden:

- 1) yksityisten asuin- ja talousrakennusten, satamain, ratain, siltain, teiden ja muiden kulkulaitosten korjaus ja kunnossapito;
- 2) välittömästi metsänhoidon yhteydessä suoritettavat raivaus-, perkaus- ja kuivaustyöt;
- 3) metsän- ja halonhakkuu;
- 4) puutavaran ajo sekä puutavaran lautaus ja uitto paitsi lautausväyläin varsinaisilla lajittelupaikoilla;
- 5) rautatieliikenne, mikäli siinä käytetään vuosi- ja kuukausipalkalla olevaa palveluskuntaa; sekä
- 6) posti-, lennätin- ja tullilaitos, kanavat ja kääntösillat ynnä sairaalat ja vankilat.

Lisäksi on myönnetty poikkeuksia erinäisten työnantajain yksityisten anomusten johdosta.

Näin jatkuvasti myönnettyjen poikkeusten kautta menettää laki suurelta osalta työläisiä suojaavan arvonsa. Eikä mielestämme puheenaolevan lain 12 § :n määräys vielä sitenkään muutettuna kuin 14 p:nä elokuuta v. 1918 annetussa laissa sanotaan poikkeusten myöntämisestä edellyttä, että poikkeuksen on tultava säännöksi, kuten on käynyt; siinähan sanotaan:

Milloin lain käytäntöön soveltaminen työn teknillisen laadun, vuodenajan tai muiden pakottavien seikkojen vuoksi ei ole mahdollinen,, on senaatilla valta tarkastusviranomasta kuultuaan määrätä poikkeuksia tämän lain säännöksistä enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan."

Tämän mukaan on siis valta myöntää¹ poikkeuksia pakottavien seikkain vuoksi, mutta näyttää siltä kuin poikkeukset jatkuisivat vuosi vuodelta muodostuen siten säännöllisiksi, joka mitenkään ei voi olla lain tarkoitus. Olisi päinvastoin oikeudenmukaista, että kai-

kiila aloilla ryhdyttäisiin noudattamaan 8 tunnin työaikalakia laajalti vallitsevan työttömyyden tähden. Eihän voi olla mitenkään pakottavia syitä, että esim. tehdasseuduilla saadaan rakennustöissä tehdä jatkettuja työpäiviä ja siten aiheuttaa työttömyyttä toisille työläisille.

Edelläsanottuun viitaten anomme:

ettei valtioneuvosto enää v. 1922 alusta myöntäisi poikkeuksia kahdeksan tunnin työaikalain noudattamiseen nähden."

Tämä anomus ei kuitenkaan tuottanut tuloksia, sillä valtioneuvosto myönsi edelleen vuodeksi 1922 kirjelmässä mainitut poikkeukset. Mutta huolimatta tästä vastoinkäymisestä, voidaan sanoa, että työskentelyssä kahdeksan tunnin työaikalain käytäntöönsovelluttamiseksi on päästy melko hyviin tuloksiin.

Työttömyyskysymys.

Työmarkkinain tila maassamme muodostui jo vuoden 1920 lopulla erittäin huonoksi, aiheuttaen yhä laajenevaa työttömyyttä. Vuoden 1921 helmi—maaliskuulla sai työttömyys kuitenkin uhkaavamman luonteen, nousten työttömäin työläisten koko lukumäärä helmikuun lopulla 8,500 ja heidän perheenjäsentensä yhteinen lukumäärä yli 20,000 :n.

Työttömyyden poistamisen ja sen aiheuttaman hädän lieventämisen tarkoituksessa ryhdyttiin S. Ammattijärjestön taholta vuoden 1921 aikana seuraaviin toimenpiteisiin:

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa tammikuun 11 päivänä päätettiin kääntyä valtioneuvoston, sos.-dem. eduskuntaryhmän ja Helsingin kaupunginvaltuuston puoleen esityksellä, että niiden taholla ryhdyttäisiin toimenpiteisiin töiden avaamiseksi tai varamaan työttömiksi joutuneille työläisille muunlaisia elämisenmahdollisuuksia, joko myöntämällä suoranaista avustusta tai muuten.

Helmikuun 15 päivänä pitämässään kokouksessa päätti valio-kunta esittää Helsingin kaupunginvaltuustolle, että kaupunki järjestäisi keskusruokaloita, joista työttömille työläisille annettaisiin maksuttomasti kaksi ateriala päivässä.

Toimikunnan kokouksessa maaliskuun 23 päivänä päätettiin kääntyä valtioneuvoston ja sos.-dem. eduskuntaryhmän puoleen esityksellä, että valtioneuvosto ryhtyisi aivan ensi tilassa kauppasuhteisiin Neuvosto-Venäjän kanssa, ja että Neuvosto-Venäjän tarjoomia töitä otettaisiin Suomessa vastaan, sekä että Venäjälle matkustamiskielto lakkautettaisiin. Tällaisella toimenpiteellä uskoi toimikunta voitavan avata uusia työnsaantimahdollisuuksia maassamme.

Kun edelläesitetyt toimenpiteet eivät tuottaneet sanottavampia tuloksia, vaativat Helsingin, Turun ja Tampereen työttömät koko maata käsittävän työttömäin työläisten edustajakokouksen koollekutsumista. Näiden vaatimusten mukaisesti Suomen Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta kutsuikin järjestyneiden työttö-

mäin työläisten koko maata käsittävän edustajakokouksen koolle huhtikuun 20—21 päiviksi Helsinkiin, jossa 19 eri paikkakunnan työttömät työläiset olivat edustettuina 24 edustajalla. Enin osa kokouksessa esilläolleista kysymyksistä alustettiin S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan toimenpiteestä.

Kokouksessa tehtiin useita tärkeitä päätöksiä, joista mainittakoon :

Työttömyyden poistamisessa ja sen aiheuttaman hädän lieventämisasiassa valitsi kokous 3-henkisen lähetystön saattamaan hallituksen tietoon seuraavat vaatimukset:

1) että hallituksen on kiireellisesti saatettava täyteen käyntiin kaikki ne yleishyödylliset työt, joita tähän mennessä on teetetäväksi suunniteltu, kuten Iisalmen—Ylivieskan sekä Turun—Uudenkaupungin y.m. ratain, Hangon sataman, kanavain, yleisten rakennusten ja koulujen rakentamiset sekä näille riittävä määrä liikkuvaa ja muuta kalustoa;

2)~että uusia yleishyödyllisiä töitä kuten esim. Oulun ja Vaasan rata on hallituksen kiireellisenä pantava suunnittelunalaiseksi, ettei tämä työttömyyshätä turmiollisine seuraamuksineen pitemmälle jatkuisi;

3) että hallituksen on heti eduskunnan myötävaikutuksella ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, ettei työttömiksi joutuneilta ja tilapäistöissä työskenteleviltä edellisenkään vuoden tai vuosien veroja ulosmitata, vaan on heille myönnettävä valtion ja kunnan veroista vapautus, joka ei kuitenkaan saa aiheuttaa vaalioikeuden menetystä;

4) että kaikille henkilöille tulee myöntää oikeus matkustaa työntänsä maan rajojen ulkopuolelle ja myöskin Neuvosto-Venäjälle, joten passivaikeudet ovat heti poistettavat, myöskin ehdonalaisiin nähden;

5) että Suomen ja Neuvosto-Venäjän välillä oleva Tarton rauhansopimus on kiireellisesti kaikilta osiltaan saatettava voimaan ja että kauppasuhteet Neuvosto-Venäjäh kanssa aloitetaan; sekä

6) että jokainen henkilö, joka ei voi saada hänen kykyään ja elinkustannuksia vastaavaa palkattua työtä, on oikeutettu saamaan avustusta yleisistä valtion varoista vähintään 25 markkaa jokaiselta työttömyyspäivältä ynnä perheellisille suhteellisesti enemmän.

Sos.-dem. eduskuntaryhmän tietoon päätettiin saattaa seuraavaa:

1) kokous on aivan tyytymätön ja syvästi paheksuu sitä välinpitämättömyyttä, jolla sos.-dem. eduskuntaryhmä kuluneen talven aikana on suhtautunut työttömyyskysymykseen ja katsoo ryhmän tämän menettelyn työväelle vastaiseksi sekä porvarien ja heidän hallituksensa politiikkaa tukevaksi, vaikka sanotun ryhmän jäsenet ovatkin työläisten äänillä eduskuntaan valitut;

2) kokous on sitä mieltä, että jos sos.-dem. eduskuntaryhmä toivoo saavansa työläisten kannatusta, on ryhmän vihdoinkin ryhdyttävä kiertämättä ja pikaisesti toimenpiteisiin työttömyyshädän lie-

ventämiseksi, vaatien tiukasti maan hallitusta ryhtymään niihin toimenpiteisiin, joita työttömät työläiset ovat hallituksen toteutettavaksi esittäneet. Sos.-dem. eduskuntaryhmän on vedettävä hallitus eduskunnassa tilille välikysymysten ja muiden toimenpiteitten avulla, vaatien, että ne lähimmät vaatimuksemme, joita hallitukselle olemme esittäneet, joista sos.-dem. eduskuntaryhmälle jäljennös seuraa tässä mukana liitteenä, tulevat kaikessa laajuudessa toteutetuiksi;

3) kokous toivoo ennen hajaantumistaan saavansa sos.-dem. eduskuntaryhmän taholta vastauksen esilläolevassa asiassa.

Kunnanvaltuustoihin nähden asetti kokous seuraavat vaatimukset:

1) kuntien on kiireellisesti pantava yleishyödyllisiä töitä työnalaiseksi, joihin voidaan sijoittaa kuntain alueilla olevat työttömät työläiset;

2) että kaikissa kunnan töissä on maksettava elinkustannuksia vastaava palkka ja n.s. hätäaputyöjärjestelmästä on luovuttava;

3) etteivät kunnat peri työttömiltä tai tilapäistöissä työskenteleviltä työläisiltä kunnallisia veroja, sillä verojen periminen vain huonontaisi asemaa ja saattaisi työttömyyshädän tuottamat turmiollisuudet vielä nykyistäänkin kauheammiksi.

Työläisten omaan toimintaan nähden päätti kokous:

1) että kapitalistisen tuotantojärjestelmän vallitessa kaikki **yli-, prosentti- ja urakkatyö** on työväenluokalle turmiollisena hyljättävä;

2) että tämä työttömäin edustajokokous lausuu syvästi tuomionsa niille työläisille, jotka toiminnallaan myötävaikuttavat, joko itse vapaaehtoisesti työskentelemällä tai ilman suurempaa pakkoa alistuvat työskentelemään yli varsinaisen työajan;

3) että Suomen Ammattijärjestön luennoitsijain on kiinnitettävä entistä enemmän työläisten huomiota näiden työjärjestelmien turmiollisuuteen; sekä

4) että työläisten on kaikkialla otettava huomionsa, ettei alhaisen palkkojen vallitessa työtehoa voida kohottaa, vaan päinvastoin on tehtävä sitä työtä, mistä palkankin saa, joten maailman kapitalistit tulevat näkemään, ettei alennetuilla palkoilla voi kunnollisesti työtäkään tehdä.

Lisäksi päätti kokous, että jokaisen työläisen on tehtävä itselleen ja tovereilleen selväksi työväen kansainvälisen solidarisuuden merkitys, joka tänä historiallisena aikana ei voi enää olla, eikä saa olla, ainoastaan tyhjien merkityksettömien lauseparsien esittämistä, vaan tulee sen tapahtua käytännöllisen toiminnan muodossa.

Järjestyneiden suhtautumisesta järjestymättömiin työläisiin, hyväksyi kokous seuraavan päätöslauselman:

1) Kapitalismin aikana ei tule olemaan mahdollisuutta saada koko proletariaattia järjestyneisiin riveihin kuuluvaksi. Kapitalistinen valtiovalta ja sen koko hallituskoneisto toiminnallaan ja sille kuuluvalla vallalla tekee mahdottomaksi työväenluokan järjestymisen kokonaisuudessaan. Kapitalistiseen hallituskoneistoon kuuluvat lai-

tokset, kirkko, koulu, armeija, suojeluskunnat, "ohranalaitos" ja tuomioistuimet, pitävät proletariaattia henkisen ja poliittisen hoidouksen ja orjuuden alaisena, sekä ainakin suuren osan siitä järjestymättömänä.

2) Proletariaatin etujoukko, sen tietoisempi ja uhrautuvaisempi osa on muodostanut taloudelliset joukkojärjestönsä¹ ja puolueen, joka johtaa proletariaatin luokkataistelua sen kaikissa vaiheissa ja käänteissä, sekä pyrkii tätä järjestyneiden joukkoa vahvistamaan. Tämän etujoukon toiminta ja taistelu on täytynyt muodostua sellaiseksi, joka sitoo laajat proletariaatti- ja puolproletaariset kerrokset päättävään ja kokemuseräiseen taisteluun, ajamaan koko proletariaatin etuja ja oikeuksia, ilman ammattikunta- ja ryhmäharrastuksia.

3) Maailmansodan taloudelliset seuraukset ovat johtaneet laajoja proletaarijoukkoja taisteluun kapitalismia vastaan, laajuuteensa nähden tämä taistelu käy päivä päivältä yhä syvällisemmäksi kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän perusteita perinpohjin repiväksi. Siinä taistelussa kapitalismin rauhallisen kehityksen aikana perustetut ammattiliitot eivät tehtäviinsä katsoen ole voineet pysyä sellaisina enää. Niiden ahdas ammattikuntahenki jättää sivulle enimmänsi riistetyn osan työväkeä. Toisaalta tämä enimmänsi riistetty joukko on jokapäiväisten, katkerien kärsimysten ja puutteiden keskellä eläen, alttiimpi ryhtymään työhön huonomminkin ehdoilla, kuin mitä paremmin palkatut ammattityöläiset. Näitä työläisryhmiä kapitalistit nyt käyttävät työehtojen polkemiseen. Tästä on syntynyt katkeruutta näiden molempien työläisryhmien välillä. Mutta työväen kalliille vapauden asialle, sosialismille, tekee ammatillisesti järjestynyt työväki mitä raskaimman rikoksen, jos se näitä enimmänsi riistettyjä ja sorrettuja työläisjoukkoja kohtelee itsestään poistytävällä tavalla, tuomitsemalla heitä nyt järjestymättömyydestä j.n.e.

Tänä historiallisena aikana työväen vapautusasiaa, sosialismia, ei pysty eikä voi ratkaista ainoastaan nykyisiin järjestöihin kuuluva työväki, vaikka se onkin nyt suurempi kuin ennen. Työväenluokan voiton ehtona kapitalismista on se, että laajat työläiskerrokset tulevat tietoisiksi järjestyneiksi, tai ainakin pysyvät myötätuntoisina järjestöille. Siihen on toimintamme kohdistettava. Samoin on suhtauduttava niihin järjestyneiden nimellä kulkeviin työläisiin, jotka tietämättömyydessään ja harhaan johdettuina toimivat työväen pyrkimyksiä vastaan. Tietoisia vastustajia ja hajoittajia vastaan on säälimättömästi taisteltava sekä heidän tarkoituksensa paljastettava.

4) Miten lakko, sulku, työttömyys y.m. sellaisissa tilanteissa on järjestymättömiin suhtauduttava, on vaikea määrätysti etukäteen sanoa. Mutta osoittaissamme heille huomaavaisuutta sekä ottaen heidän toivomuksensa mahdollisimman mukaan huomioon, teemme varmaan parhaan palveluksen sekä järjestö- että muiden luokkavoimiemme kasvattamisessa, siten myöskin edistämme sosialismin pikaista toteuttamista.

Sosialisoimis- ja teollisuuden koiitrollikysymyksessä hyväksyi kokous seuraavat ponnet:

1) Että työväen ammatillisten järjestöjen on voimakkaasti tuettava kaikkia tuotannon yhteiskunnallistuttamispyrkimyksiä ja koettava ne saada työväenluokan määräysvallan alaisuuteen.

2) Ennenkuin sosialiseerausta kykenemmekään toteuttamaan, on kiinteästi vaadittava pikaisesti toimeenpantavaksi työväenkontrolli teollisuudessa, jolloin työväellä on tilaisuus valvoa raaka-aineiden kauppaa, tuotannon määrää ja jakelua, lyhentää työpäivää, jos muuten liikatuotantoa esiintyy; ja järjestää palkkoja liikevoittoa silmällä pitäen.

3) Miten sosialiseeraus ja työväenkontrolli on käytännössä toteutettava, siitä on tehtävä yksityiskohtaisemmat suunnitelmat ja koska tätä varten on Suomen Ammattijärjestö asettanut erityisen toimikunnan, tyydymme siinä suhteessa ainoastaan kiirehtimään tämän toimikunnan työskentelyä, että sen ehdotukset joutuisivat niin pian kuin mahdollista järjestöjen käsiteltäväksi ja lopullisesti päätettäväksi toimeenpanoa varten.

Kun edelläselostetuista työttömäin edustajakokouksen päätöksissä ja toimenpiteistä oli hyvin laihat tulokset, otettiin työttömyyskysymys jälleen käsiteltäväksi toimikunnan kokouksessa elokuun 9 pñä. Tällöin tehdyn päätöksen mukaisesti esitettiin hallitukselle:

1) että hallituksen on kiireellisesti saatettava käyntiin yleisiä töitä siinä määrin, että kaikki työttömät voidaan sijoittaa työhön, jolloin on pidettävä silmällä sitä, että työt ovat soveltuvia liikekeskuksissa ja tehtaissa työskentelevälle työväelle, joissa varsinkin nais-työväkeä on runsaasti, mitkä ovat suurimmaksi osaksi sellaisia, joita ei voida syrjäseutujen ulkotoihin sijoittaa;

2) että hallituksen on heti eduskunnan myötävaikutuksella ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, ettei työttömiksi joutuneilta ja tilapäistöissä työskenteleviltä edellisenkään vuoden tai vuosien veroja ulsomitata, vaan on heille myönnettävä valtion ja kunnan veroista vapaus, joka ei kuitenkaan saa aiheuttaa vaalioikeuden menetystä.

Myöskin niille työläisille, jotka työnhakua varten haluavat siirtyä Venäjälle tai muuanne ulkomaille, on myönnettävä vapautus verojen maksusta, koska muuten heidän matkustamisensa on mahdoton;

3) että kauppasuhteiden aloittamisessa Neuvosto-Venäjän kanssa on kaikenlainen jarrutus ja viivyttäminen luotto- y.m. kysymyksissä viipymättä lopetettava ja saatettava kauppasuhteet täyteen käyntiin;

4) että jokainen henkilö, joka ei voi saada hänen kykyään ja elinkustannuksia vastaavaa palkattua työtä on oikeutettu saamaan avustusta yleisistä valtion varoista vähintään 25 markkaa jokaiselta työttömyyspäivältä ynnä perheellisille suhteellisesti enemmän.

Valtioneuvostoon esitettyjen vaatimusten lisäksi päätti toimikunnan edellämainittu kokous esittää kunnanvaltuustoille seuraavaa:

1) kuntien on kiireellisesti pantava yleishyödyllisiä töitä työnalaiseksi, joihin voidaan sijoittaa kuntain alueilla olevia työttömiä työläisiä;

2) että kaikissa kunnan töissä on maksettava elinkustannuksia vastaava palkka ja n.s. hätäapu- ja urkkatyöjärjestelmästä on luovuttava ;

3) ettei kunnat peri työttömiltä tai tilapäistöissä työskenteleviltä työläisiltä kunnallisia veroja, sillä verojen periminen vain huonontaisi työttömyyshädän tuottamat turmiollisuudet vielä nykyistäänkin kauheammiksi:

Tämän lisäksi toimikunta päätti:

Vaikka hallitus ja kunnat täyttäisivätkin nämä heille esitetyt vaatimukset, niin tuottavat nämä ainoastaan tilapäistä parannusta työväelle työttömyyden aiheuttamaan kurjuuteen. Kapitalistinen järjestelmä on joutunut ryöstösodan jälkeen sellaiseen rappiotilaan, ettei se voi enää siitä nousta tarjotakseen yhteiskunnan työtätekeville jäsenille jatkuvaa toimeentulon mahdollisuutta. Kapitalistinen riisto on kehittynyt niin pitkälle, että työväen elintaso alinomaa laskee, eikä siihen tule parannusta niin kauan kuin työväki ei saa valtaa kontrolloerata teollisuutta ja tuotantoa ja määrätä niistä.

Kun edelläselostetuista toimikunnan toimenpiteistä ei aiheutunut minkäänlaisia käytännöllisiä tuloksia työttömyyden poistamisessa, pidettiin useimmilla eri paikkakunnilla loka- ja marraskuulla valtavia työläisten kokouksia työttömyys- ja verokysymyksen johdosta. Näiden kokousten vaatimusten mukaisesti päätti toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan marraskuun 10 päivänä⁴ esittää valtioneuvostolle seuraavat vaatimukset:

1) että¹ hallituksen on kiireellisesti ryhdyttävä järjestämään ja saattamaan käyntiin yleisiä töitä siinä määrin, että kaikki työttömänä olevat ja vastaisuudessa työttömiksi joutuvat työläiset voitaisiin sijoittaa heille soveltuviin töihin vallitsevaa hintatasoa vastaavilla palkoilla;

2) että yleisiä töitä ei ole järjestettävä vanhamallisina hätäaputöinä, vaan yhteiskunnan vaurastuttamista kehittävinä tuotannollisina töinä. Tässä mielessä on valtion ja kuntain otettava haltuunsa ja avattava uusia sellaisia tuotannollisia työaloja, joissa voitaisiin työnsuoritusta jatkaa paremmankin työajan tullessa;

3) että hallituksen on heti tehtävä eduskunnalle esitys työttömänä ja muutenkin vaikeassa taloudellisessa asemassa olevain työläisten veroista vapauttamiseksi, kuitenkin ottaen huomioon sen, ettei tämä vapauttaminen saa aiheuttaa vaalioikeuden menettämistä;

4) että¹ hallituksen on ensi tilassa valmistettava eduskuntaesitys verotuslakien uudistamiseksi työläisten ja muiden pikkueläjien verokuorman helpottamiseksi.

Näiden esitysten lisäksi päätti valiokunta uudistaa vaatimuksen, että jokaiselle henkilölle, joka ei voi saada hänen kykyään ja elinkustannuksia vastaavasti palkattua työtä, oikeutettaisiin saamaan avus-

tusta yleisistä varoista vähintään 25 markkaa jokaiselta työttömyyspäivältä ynnä perheellisille suhteellisesti enemmän.

Mainitussa toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa päätettiin myöskin kääntyä Helsingin kaupunginvaltuuston puoleen vaatimuksella:

että Helsingin kunnan on järjestettävä työttömille työläisilleen riittävästi yleishyödyllistä työtä ja siitä maksettava elinkustannuksia vastaava palkka;

että töitä ei ole järjestettävä vanhamallisina hätäaputoinä, vaan yhteiskunnan vaurastuttamista kehittävinä tuotannollisina töinä. Tässä mielessä on kunnan otettava haltuunsa ja avattava uusia sellaisia tuotannollisia työaloja, joihin voidaan sijoittaa mahdollisimman paljon työläisiä ja joissa työnsuorituksen jatkaminen käy mahdolliseksi paremmankin ajan tullessa;

että työttömiltä tai tilapäistöissä olevilta ei ole veroja ulosmitattava, eikä annettava verojen maksamatta jäämisen aiheuttaa kunnallisen äänioikeuden menettämistä.

Viipurin y.m. paikkakuntain työttömäin työläisten taholta oli S. Ammattijärjestölle lausuttu toivomus työttömäin työläisten koko maata käsittävän edustajakokouksen koollekutsumisesta. Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa marraskuun 10 päivänä otettiin lausutut toivomukset sikäli huomioon, että sanomalehdissä julkaistiin laaja julistus, jossa kehoitettiin kaikilla jjaikkakunnilla ennen joulukuun 5 päivää pitämään työväestön yhteisiä kokouksia ja niissä päättämään, onko työttömäin edustajakokouksen pitäminen välttämätön tahi ei. Tämän lisäksi kehoitettiin julistuksessa kiinnittämään huomiota työttömyyttä aiheutuviin syihin ja niihin keinoihin, joiden avulla työttömyys ja sitä aiheuttavat syyt voidaan poistaa.

Annetun kehoituksen perusteella pidettiin sitten lukuisia työläisten yhteisiä kokouksia, joissa käsiteltiin työttömyyttä koskevia asioita. Näiden kokousten toimenpiteestä saapui S. Ammattijärjestölle kirjelmiä, joissa muiden asioiden yhteydessä vaadittiin S. Ammattijärjestön toimenpidettä työttömäin työläisten koko maata käsittävän edustajakokouksen koollekutsumiseksi. Kokouksessaan joulukuun 14 päivänä päättikin toimeenpaneva valiokunta kutsua vaaditun edustajakokouksen koolle 23 ja 24 päiviksi tammikuuta 1922.

Työskentely työttömyyskysymyksessä ei tuottanut, kuten tunnettua, sanottavampia tuloksia. Päinvastoin, että olisi voitu poistaa sen aiheuttama hätä ja kurjuus, lisääntyi se vuoden lopulla.

Työttömyystilaston keruu.

Vuoden 1920 lopulla lähetettiin työttömyystilastokaavakkeita kaikkien niiden paikkakuntien ammatillisille järjestöille, joissa työttömyyttä oli havaittavissa, samoin myöskin kiertokirje, jossa annettiin lähempiä ohjeita tilaston keruusta ja kerättyjen tilastojen pe-

rusteella Suomen Ammattijärjestölle tehtävistä ilmoituksista. Mainittu tilasto oli päätetty kerätä kalenteriviikottain.

Mutta siitä huolimatta, vaikka lähetetyssä kiertokirjeessä ja erinäisissä sanomalehtikirjoituksissa selostettiin aiotun tilaston keruun välttämättömyyttä työttömyyden poistamiseksi toimittaessa, noudatettiin annettua kehoitusta hyvin vähäisessä määrässä. Useampain paikkakuntain työväenjärjestöjen taholta ei työttömistä työläisistä annettu minkäänlaista tilastoa, ja niiden paikkakuntain työväenjärjestöjen taholta, joista tilastot lähetettiin, valitettiin, että työttömät työläiset eivät viitsi käydä ilmoittautumassa tilastoon merkitsemistä varten.

Tilaston keruu siis tässä muodossa epäonnistui kokonaan, jonka vuoksi se lopetettiinkin maaliskuun lopulla.

Tammikuun alkupuolella esitettiin sosiaalhallituksen taholta, että S. Ammattijärjestö ryhtyisi yhteistoimintaan mainitun hallituksen kanssa luotettavan työttömyystilaston aikaansaamiseksi. Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa tammikuun 4 päivänä valittiin M. Väisänen ja A. Halme neuvottelemaan sosiaalhallituksen kanssa mainitunlaisen yhteistoiminnan järjestämisestä.

Tämä toimenpide johtikin siihen, että sosiaalhallitus julkaisi loka-kuun 13 päivänä kiertokirjeen työttömyystilaston keruusta ja painatti työttömyysilmoituskortteja, jotka kiertokirjeet ja kortit lähetettiin S. Ammattijärjestön toimenpiteestä osastoille. Mutta vaikkakin S. Ammattijärjestön toimikunta osastoille lähettämässään omassa kiertokirjeessä painosti työttömyystilaston keruun välttämättömyyttä, voidakseen varmoihin tosiasioihin nojautuen toimia työttömyyden poistamiseksi sekä muutenkin työskennellä työväenluokan yhteiskunnallisen ohjelman toteuttamiseksi, jätti suurin osa osastoista tilaston keruun suorittamatta.

Tälläkin kertaa siis epäonnistuttiin työttömyystilaston keruussa. Tilasto saatiin niin epätäydellisenä, ettei sitä katsottu voitavan edes julkaista.

Ämnestia-asia ja poliittinen vaino.

Kun poliittisten vankien armahduskysymyksen johdosta oli työväenjärjestöiltä ympäri maata saapunut kehoituksia, että S. Ammattijärjestö tekisi voitavansa asian saattamiseksi lopulliseen ratkaisuunsa eduskunnassa, otettiin asia käsittelyn alaiseksi toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa tammik. 22 p:nä, jolloin tarkan harkinnan jälkeen päätettiin seuraavaa:

"Koska tähänastiset toimenpiteet täydellisen amnestian saamiseksi valtiollisista syistä tuomituille tai syytteessä oleville henkilöille eivät ole johtaneet suotuisiin tuloksiin, pyydetään Suomen Sosialistista Työväenpuoluetta ja Suomen Sosialidemokraattista puoluetta yhteistoimintaan siinä, että amnestiavaatimuksen painostamiseksi julistetaan yhden päivän kestävä suurlakko ja siksi päiväksi hyväksy-

tään maaliskuun 7 päivä 1921, ellei siihen mennessä amnestiakysymys ole saanut suotuisaa ratkaisua;

että niin pian kuin kaikki mainitut järjestöt ovat ehdotuksen hyväksyneet, valitsevat nämä kukin yhden edustajan laatimaan julistusta asiasta, joka Suomen Ammattijärjestön ja mainittujen puolueiden allekirjoittamana saatetaan julkisuuteen niin pian kuin mahdollista. Sama julistus tehdään tunnetuksi myös ulkomailla, ehkäpä lisäksi esitetään pyyntö myös mahdollisen avun saamiseksi muiden maiden työväenjärjestöiltä tämän Suomen työväenluokan yhteisen tärkeän kysymyksen onnelliseen ratkaisuun saattamiseksi; sekä

että jos edellämainitut puoluetoimikunnat hyväksyvät periaatteellisesti esitetyn esityksen, lähettäisivät kukin yhden edustajan Suomen Ammattijärjestön toimikunnan kokoukseen 26 p:nä kuluva kuu-kautta klo 6 i.p. asiasta lähemmin neuvottelemaan ja esittämään mielipiteitään."

Päätöksestä ilmoitettiin kirjelmällä S. Sosialistiselle Työväenpuolueelle ja S. Sosialidemokraattiselle puolueelle.

Toimikunnan kokouksessa tammik. 27 p:nä, jossa lopullisesti tuli ratkaistavaksi, voidaanko suurlakko julistaa tahi ei, esitettiin kummankin puolueen vastaus tehtyyn esitykseen. Sos.-dem. puolueen toimikunta ei ollut periaatteessa hyväksynyt toimeenpanevan valiokunnan esitystä eikä niin ollen valinnut edustajaa S. Ammattijärjestön toimikunnan kokoukseen. Kirjelmä, jolla mainittu puoluetoimikunta ilmoitti eriävän mielipiteensä, kuului seuraavasti:

"Niin tiukka ja horjumaton kuin Sosialidemokraattisen puolueen, samoin kuin koko Suomen työväen vaatimus yleisen valtiollisen armahduksen saamiseksi onkin, ei Puoluetoimikunta kuitenkaan nykyisissä oloissa pidä päivän kestävä suurlakkoa tarkoitukseen sopivana eikä edes tehokkaanakaan keinona tuon päämäärän saavuttamiseksi. Päinvastoin saattaisi sellaisen keinon käyttäminen tällä hetkellä vahingoittaa asiaa, jota sen kautta tahdottaisiin edistää, koskapa ainoastaan yhden päivän kestävällä suurlakolla ei olisi mitään pakottavaa voimaa varsinkaan kun sitäkään ei saataisi lähimainkaan yleiseksi. Sellainen suurlakko, joka ei ulottuisi rautatieliikenteeseen, raitio- teille, puhelinlaitokseen, maataloustöihin eikä ehkä kaikkiin tehtai- siinkaan, olisi vaarassa muodostua työväen voimattomuuden merkiksi ja sellaisena menettäisi osan mielenosoitusmerkityksestäänkin, joten sellainen epäonnistunut yritys muodostuisi ainoastaan porvaristoa "ärsyttäväksi hyökkäykseksi, jonka seurauksia ei ole punnittu", ja jollaisista puoluekokouksemme jo 1911 alkaen ovat varoittaneet. Epäilystäkään ei ole siitä, etteikö suojeluskunta- ja kaikissa taantu- muspiireissä yritettäisi tätä rauhallista mielenosoituslakkoa käyttää provokatoorisiin tarkoituksiin, mellakoiden ja epäjärjestysten syn- nyttämiseksi ja siten yleisen mielipiteen ärsyttämiseksi niin armah- dusta kuin sen vaatijoitakin vastaan. Näin ollen Sos.-dem. Puolue- toimikunta ei voi ottaa vastuulleen kehoitusta mielenosoituslakkoon aikana, jolloin sen kautta ei mitään saavuteta.

Kun arvoisa kirjeenne edellytti lakkosuunnitelman hyväksymisen ehdoksi neuvottelujen jatkamiselle ja edustajan lähettämiseksi Ammattijärjestön koko toimikunnan kokoukseen tänä iltana, ei puolue-toimikunta ole edustajaa voinut valita. Siitä huolimatta puolue-toimikunta pitäisi tarpeellisenä yhteisiä neuvotteluja armahduskysymyksen perille ajamisesta ja siinä käytettävistä keinoista, vaikka sopivin aika neuvotteluille olisi mielestämme vasta eduskunnan kokoonnuttua, jolloin myöskin Sos.-dem. eduskuntaryhmä edustajainsa kautta voisi olla mukana."

S. Sosialistisen Työväenpuolueen toimikunta oli periaatteessa hyväksynyt tehdyn ehdotuksen, mutta sen jälkeen kun S. Ammattijärjestön toimikunnan kokouksessa tammikuun 27 p:nä oli kuultu S. Sos.-dem. puoluetoimikunnan kielteinen vastaus, ilmoitti mainittuun kokoukseen saapunut S. Sos. Työväenpuolueen edustaja Emil *Tuomi*, että koska Sos.-dem. puoluetoimikunta ei ollut periaatteessa-kaan hyväksynyt S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan ehdotusta, on lakkoon ryhtymisestä luovuttava. Edelleen hän kuitenkin ilmoitti, että siinä tapauksessa, jos Sos.-dem. puoluetoimikunta hyväksyy lakkotoimenpiteen, ei Sos. Työväenpuoluekaan tule siitä kieltäytymään. Toivoi, että asiasta tehtäisiin uusi esitys.

Molempien puolueiden taholta annettujen lausuntojen perusteella antoi toimikunta suurlakkoon ryhtymisen sillä kertaa raueta, mutta siitä huolimatta ei armahduskysymyksen ajamisesta luovuttu, vaan ryhdyttiin harkitsemaan toisia keinoja viranomaisten painostamiseksi asiassa.

Kun tämä tarkoitettu toimenpide raukesi, katsoi S. Ammattijärjestön toimikunta velvollisuudekseen julistuksessaan toukok. 6 p:ltä uudelleen vedota ammatillisesti järjestyneen työväestön puolesta ja nimessä koko työväenluokan järkkymättömään oikeudentuntoon. Tähän oli pakottavana syynä työväenjärjestöjen taholta lausutut vaatimukset ja se suunnitelmallinen kosto, jota valkoisen yhteiskunnan taholta harjoitettiin työväenluokan esitaistelijoita vastaan. Toimikunta piti siis velvollisuutenaan esittää, että työväenjärjestöt kautta maan toimisivat toukokuun 16 p:nä valtavia kokouksia, joissa keskusteltaisiin ja päätettäisiin armahdusta ja valtiollista vainoa koskevista kysymyksistä.

Poliittisten vankien vapauttamisasiassa esitettiin edellämainituksa julistuksessa kokouksien päätökseksi:

että kaikki poliittisista syistä tuomitut vangit on heti vapautettava ja heille palautettava täydet kansalaisoikeudet;

että kansalaissodan aikaisista valtiollista laatua olevista tapahtumista syyttäminen on lopetettava;

että muissa maissa maanpakolaisina oleville työväenluokan jäsenille on myönnettävä oikeus vapaasti ja ilman rangaistuksen pelkoa palata kotimaahan.

Poliittisen vainon lopettamiseksi esitettiin seuraavaa:

että työväenjärjestöjen, niiden toimihenkilöiden, jäsenien ja sanomalehtien vainoaminen on viipymättä lopetettava;

että valtiollisen vainon välikappaleiden, ohranan ja suojeluskunnan toiminta on lopetettava.

Annetun kehoituksen mukaisesti pidettiin kaikkialla maassa valtavia mielenosoituskokouksia, joissa pääasiassa yhdyttiin julistuksessa esitettyihin vaatimuksiin.

Kun valtiollinen vaino näistä toimenpiteistä huolimatta edelleen vahr yltyi, ryhdyttiin ammatillisissa järjestöissä eri puolilla maata harkitsemaan keinoja sen vaimentamiseksi. Esim. Kajaanin ammattiosastojen keskusneuvostolta saapui heinäkuun 3 p:nä kirjelmä, jossa pyydettiin lupaa toimia kunnallinen vuorokauden kestävä mielenoloituslakko Kajaanissa elokuun aikana, jolla lakolla olisi ollut tarkoitus tehostaa ohranan ja suojeluskunnan toiminnan lopettamis- sekä valtiollisten vankien vapauttamisvaatimusta. Samassa kirjelmässä lausuttiin myöskin kehoitus, että S. Ammattijärjestön toimikunta ryhtyisi toimintaan koko maata käsittävän yleislakon aikaansaamiseksi samojen syiden perusteella, jotka olivat aiheuttaneet kajaani-laisten lakkolupapyynnön.

Kirjelmässä esitetyt asiat olivat käsittelyn alaisena toimikunnan kokouksessa elokuun 9 p:nä. 18 äänellä 2 vastaan antoi toimikunta ehdotuksen suurlakon toimeenpanosta sillä kertaa raueta eikä se myöskään pitänyt tarpeellisenä vuorokauden kestävä lakon julistamista Kajaanissa.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa syyskuun 7 p:nä tehdyn päätöksen mukaisesti annettiin yhdessä Sosialistisen Työväenpuolueen ja Sos.-dem. Nuorisoliiton kanssa julistus, jossa kehoitettiin mainitun kuun 18 p:nä pitämään kaikkialla maassa suuria työväestön mielenosoituskokouksia valtiollisen vainon ja porvariston taholta uhkaavan taantumuksen vastustamiseksi. Julistus päättyi seuraaviin taisteluvaatimuksiin:

1) yhdistymis-, kokoontumis- ja lausuntovapaus mitään ennakko-sensuuria noudattamatta taattava kaikille kansalaisille;

2) taantumuksellisen virkavallan "edistysmielisen" hallituksen avulla tekemät perustuslainvastaiset teot, joilla estettiin Suomen Sos.-dem. Nuorisoliiton syyskuun 4 p:ksi järjestämät mielenosoituskokoukset, tulevat sos.-dem. eduskuntaryhmän hallitukselle tekemän välikyselyn kautta selvästi ja peittelemättömästi todistetuiksi mitä törkeimmiksi lausunto- ja kokoontumisvapauden loukkauksiksi ja syytetyt työläiset vapautetuiksi kaikesta edesvastuusta;

3) v:n 1922 tulo- ja menoarviota käsiteltäessä ei sos.-dem. eduskuntaryhmä hyväksy mitään sellaisia veroja, ei välittömiä eikä välillisiä, jotka lankeavat työläisten ja pientalonpoikien maksettavaksi, vaan siirtää ne suurkapitalistien ja koroillaeläjäin maksettavaksi sekä kieltää kaikki suojeluskunnille ja ohranalle ehdotetut menoerät;

4) kaikki poliittiset vangit vapautetaan;

Julistuksen johdosta pidettiin lukuisia työväestön valtavia kokouksia, joissa yleensä hyväksyttiin julistuksessa esitetyt ponnet. ^

Edelläesitettyjen toimenpiteiden lisäksi on S. Ammattijärjestö koko toiminnallaan pyrkinyt valtiollisen vainon lopettamiseen.

Siirtolaisuuskysymys.

Helmikuun 21 p:nä 1921 päiväämällään kiertokirjeellä kääntyi hallituksen asettama siirtolaisuuskomitea työväenjärjestöjen puoleen, pyytäen lausuntoa pääasiassa seuraavista kysymyksistä:

1) Mitä syitä pidetään näinä aikoina siirtolaisuuteen enimmäen vaikuttavina;

2) onko siirtymishalu vähenemässä vaiko lisääntymässä;

3) katsotaanko oloja Amerikassa paremmiksi kuin täällä kotona ja missä suhteessa paremmiksi;

4) ovatko asunto-olot missä määrin ehkä vaikuttamassa siirtolaisuuteen ja mitä käytännöllisiä keinoja olisi ehdotettavana niiden parantamiseksi;

5) mikä vaikutus siirtolaisuudella on täällä olojen kehitykseen, työhön ja työn tuotantoon;

6) mikä on syynä, että suomalaisen työmiehen työteho on Amerikassa suurempi kuin täällä;

7) mitä olisi ehkä työnjohdossa ja työn käytännöllisessä järjestämisessä täällä otettava varteen;

8) osoittaako kokemus, että työteho nousee samassa suhteessa kuin työpalkat ja kuin työpäivän lyhennys;

9) onko korkeampi työteho saanut aikaan palkkain parantamista ja työajan lyhennystä;

10) onko Amerikasta palanneissa siirtolaisissa havaittavissa korkeampaa työtaitoa ja suurempaa työtehoa;

11) mitä käytännöllisiä toimenpiteitä pidetään nykyhetkellä tärkeimpinä työkansan viihdyttämiseksi kotimaassa?

Lausuntoja pyydettiin huhtikuun loppuun mennessä.

Kiertokirjeensä yhteydessä helmikuun 14 p:ltä lähetti Suomen Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta Siirtolaiskomitean kiertokirjeen liittojen toimikunnille ja pyysi niitä kyselyjen johdosta antamaan lausuntonsa ennen maaliskuun 1 päivää.

Määrätyn ajan kuluessa antoivat lausuntonsa seuraavat ammattiliitot :

S. Sahateollisuustyöväen, S. Kauppa- ja Liiketyöntekijäin, S. Kuljetustyöntekijäin, S. Ajurien, S. Rautatieläisten Ammattiliitto, S. Vaatetustyöntekijäin, S. Kivityöntekijäin, S. Lasiteollisuustyöntekijäin, S. Metalliteollisuustyöntekijäin, S. Leipomotyöväen, S. Tehdas- ja Sekatyöväen, S. Tie- ja Vesirakennustyöntekijäin, S. Kutomateollisuustyöväen, S. Talous- ja Ravintolatyöntekijäin, S. Muurarien, Rapparien- ja Uunintekijäin, S. Maalarintyöntekijäin liitto ja S. Merimiesten ja Lämmittäjien Unioni.

Annettujen lausuntojen perusteella jätti Suomen Ammattijärjestön toimikunta Siirtolaiskomitealle maaliskuun 15 p:nä laajahkon mietinnön, jossa annettiin tyhjentävä vastaus kaikkiin tehtyihin kysymyksiin. Mietintö päättyi toimikunnan omasta puolestaan lisäämään seuraavaan lausuntoon:

Lukuunottamatta sitä, että kaikille työläisille on varattava riittävästi työtä ja siitä maksettava puutteettomaan toimeentuloon tarvittava palkka, että asunto-olot on järjestettävä työläisille tyydyttävälle kannalle, jotta useiden perheiden sulloutuminen yhteen huoneeseen voidaan välttää, ja että työnantajain on kohdeltava työläisiään ihmisinä, on kaikissa järjestöissä pidetty kaikkien tärkeimpänä sitä yhteiskunnallista ja poliittista vapautta, joka työväestöltä on riistetty tai jota sillä ei vielä milloinkaan ole ollut. Tämän vuoksi on siis meillä, jos siirtolaisuus tahdotaan estää ilman pakkokeinoja, saatava oikeudellisessa ja taloudellisessa elämässä aikaan suuria muutoksia. Ensiksikin ovat omistukset muutettava sellaisiksi, että työläinenkin tuntee tekevänsä työtä omaksi edukseen, oman tulevaisuutensa turvaamiseksi. Toiseksi on välttämätöntä, että poliittinen vaino lopetetaan ja työläisten annetaan vapaasti puhua yhteiskunnallisesta ohjelmastaan ja työskennellä sen toteuttamiseksi. Onhan luonnollista, ettei työläinen kotiudu mihinkään sellaiseen maahan, missä häntä on valtiollinen poliisi vaanimassa ja missä vankilatyrmä on aina uhkaamassa. Ylläolevaan nojautuen lausuu Suomen Ammattijärjestön toimikunta omana käsityksenään: *

että työläisten maasta matkustamisen esteet on poistettava ja keksittävä passikieltoa parempia keinoja työläisten kotimaassaan viihdyttämiseksi.

Sellaisina keinoina toimikunta esittää:

että kaikille työläisille on varattava riittävästi työtä ja siitä maksettava kunnollinen palkka;

että työnantajain on kohdeltava työläisiään ihmisinä, eikä koneosina, kuten nykyään on suuressa määrin ollut huomattavissa;

että millään työalalla ei saa teettää pitempiä kuin 8 tunnin työpäiviä;

että työhuoneet on pidettävä siistinä ja ilmavina, ruokailuhuoneet kunnollisina ja työvälineet tehtyä työtä vastaavina; ja

että poliittinen vaino on lopetettava, valtiolliset vangit vapautettava, porvarillinen asekaarti poistettava ja työläisten annettava asevaltaa ja vankilarangaistusta pelkäämättä työskennellä oman yhteiskunnallisen ohjelmansa toteuttamiseksi, jonka tarkoituksena on yhteiskuntajärjestyksen muuttamisen kautta vallata työväenluokalle se taloudellinen ja yhteiskunnallinen asema, joka sille tuotannollista työtä tekevänä kuuluu.

Sosialisoimis* ja tuotannon kontrollikysymys.

Työttömyyden estämiseksi ja työläisten olojen mimtenkin parantamiseksi työskennellessä astni sosialisoimis- ja tuotannon kontrollikysymys kertomusvuoden alkupuoliskolla yhä enemmän päiväjärjestykseen. Mitä enemmän työttömyys lisääntyi, sitä voimakkaammin ryhdyttiin työläisten taholla vaatimaan S. Ammattijärjestön toimikunnan toimenpidettä sosialisoimisen ja tuotannon kontrollin toteuttamiseksi. Näiden vaatimusten painostuksesta asetettiin toimikunnan kokouksessa maalisk. 23 p:nä 3-miehininen sosialisoimiskomitea laatimaan ohjelmaluonnosta S. Ammattijärjestön toimenpiteiksi kysymyksessä olevassa asiassa. Komitean jäseniksi valittiin M. Väisänen, E. A. Metsäranta ja V. Salovaara.

Komitea, joka kutsui sihteerikseen tohtori J. Helon, sai työnsä valmiiksi syyskuun alkupuoliskolla. Ehdotuksessaan, joka 23 sivua käsittävänä kirjasena jaettiin liittojen sekä muiden ammatillisten järjestöjen harkittavaksi, asetui komitea sille kannalle, että työntekijäin on jo kapitalistisen järjestelmän vallitessa ryhdyttävä saatamaan voimaan sellaista järjestelmää, jonka kautta he voivat kontrolloida tuotantoa sekä yleensä saada vaikutusvaltaa tuotantoprosessissa. Komitea siis valmisti ehdotuksen tuotannon kontrolliohjelmaksi eikä yhdistettyä sosialisoimis- ja tuotannon kontrolliohjelmahdotusta, niinkuin alkuaan oli tarkoitus. Ohjelmaehdotuksessa tultiin perustelujen jälkeen seuraaviin määritelmiin:

Kapitalistisen tuotantojärjestelmän epäkohtia voidaan lieventää vain siinä määrin kuin tuotantovälineiden omistajien määräämistä valtaa tuotantovälineisiin rajoitetaan ja tuotanto kokonaisuudessaan saatetaan kaikkien sekä ruumillisen että henkisen työn tekijäin kontrollin alaiseksi. Tämä kontrolli tapahtuu seuraavan järjestelmän kautta.

Yksityisillä työpaikoilla valitsevat työntekijät keskuudestaan työpaikkakomitean. Komitean jäsenet on valittava niin, että ne mikäli mahdollista edustavat kaikkia työpaikalla kysymykseen tulevia tuotannon eri aloja. Itsenäiset käsityöläiset ja muut työntekijät, jotka työskentelevät pienliikkeissä tai kotonaan, valitsevat alueittain yhteisen komitean. Jos työpaikalla on useampia työpaikkoja tai itsenäisiä työosastoja, voidaan yhteisen komitean lisäksi jokaista osaa varten valita eri komitea.

Työpaikkakomitean samoin kuin jokaisen komitean jäsenen vaali voidaan milloin hyvänsä enemmistöpäätöksellä peruuttaa. Komitea käsittelee kaikkia työpaikkaa koskevia asioita.

Työpaikkakomiteat ryhmittyvät tuotannon laadun perusteella eri tuotantoaloja edustaviin koko maata käsittäviin ryhmiin. Kuhunkin tuotantoryhmään kuuluvat työpaikkakomiteat valitsevat keskuudestaan edustajiensa kautta koko tuotantoalaa varten ryhmäkomitean. Ryhmäkomiteat käsittelevät kukin tuotantoalaansa koskevia yleisempiä kysymyksiä.

Milloin olosuhteet niin vaativat, on ryhmäkomitea valittava myöskin suurempaa piiriä varten, joka kysymyksessä olevaan tuotantoalaan nähdén muodostaa yhtenäisen alueen.

Ryhmäkomiteat valitsevat ryhmään kuuluvien työntekijäin lukumäärän perusteella koko maata käsittävän keskustaloustieteen. Se käsittelee kaikkia maan tuotantoa, kulutusta ja kauppaa koskevia kysymyksiä.

Taloudellisesti yhtenäisillä alueilla valitsevat työpaikkakomiteat paikalliskomitean. Se käsittelee paikallisia tuotanto- ja talouskysymyksiä sekä ratkaisee eri työpaikkakomiteain kesken syntyviä erimielisyyksiä.

Komiteain tulee kunkin omalla alallaan pyrkiä saamaan mahdollisimman suuri vaikutusvalta kaikissa tuotantoa koskevissa kysymyksissä aina täydelliseen määräämisvaltaan saakka sekä yleensä huolehtia työntekijäin eduista työnantajia vastaan.

Millä tavalla eri komiteain työ tulisi järjestettäväksi, se on mie-
tinnössä lähemmin määritelty.

Komitean ehdotuksen johdosta ovat useat eri lii-to lähettäneet lausuntonsa S. Ammattijärjestön toimikunnalle, mutta toimikunnassa ei asiaa ole käsitelty.

Erinäisiä muita päätöksiä, joita on tehty sosialisoi mis- ja tuotan non kontrollikysymyksessä, selostetaan toimintakertomuksen työttö myyskysymystä käsittelevässä osassa.

Kansainvälinen yhteys.

Tammik. 3 p:nä 1921 lähetti S. Ammattijärjestön toimikunta
Hittojen toimikunnille seuraavan kiertokirjeen:

"Suomen Ammattijärjestö ei ole kuulunut maailman sodan jälkeen Kansainväliseen liittoon. Sittemmin heräsi kysymys Amsterdamin Internationaleen liittymisestä, tämän internationalen johdon itsensä taholta, jota ehdotusta S. Ammattijärjestön toimeenpanevassa valiokunnassa käsiteltiin viime syksyn kuluessa useammissa kokouksissa. Toimeenpaneva valiokunta päätti esittää asian toimikunnan marrask. 16 p:nä 1920 pidettävän kokouksen käsiteltäväksi. Toimeenpanevan valiokunnan enemmistö ehdotti toimikunnan päätettäväksi, ettei toistaiseksi liittyttäisi Amsterdamin Internationaleen, sen porvarillisen laadun ja johdon vuoksi, joka ei tyydytä suurelta osalta Suomen eikä muiden maiden ammatillisesti järjestyneen työväen mielipiteitä, vaan että Suomen Ammattijärjestö olisi toistaiseksi riippumattomana, siksi kunnes kansainväliset järjestymissuhteet selvenevät. Siihen yhtyminen saattaisi vaikuttaa tällä kertaa hajoittavasti ammatillisen liikkeemme keskuudessa.

Vähemmistö toimeenpanevassa valiokunnassa oli liittymisen kannalla, koska siten heidän mielestään voidaan parhaiten pitää koolla ammatillisesti järjestyneen työväen kansainväliset voimat ja että sinne kuulumisesta on myöskin taloudellista hyötyä.

Laajan käsittelyn jälkeen päätti toimikunta edelläesitettyjen ehdotusten pohjalla asiassa toimittaa äänestyksen kaikissa Ammattijärjestöön kuuluvissa osastoissa, ja annettiin toimeenpanevan valiokunnan huoleksi määrätä aika, jolloin äänestys on toimeenpantava.

Tämän perusteella päätti S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta jouluk. 29 p:nä 1920 pidetyssä kokouksessa, että äänestys on toimitettava osastoissa maalisk. 15 p:n 1921 mennessä, joten kehoitamme arv. liittoa ryhtymään toimenpiteisiin äänestyksen toimittamiseksi. Ne, jotka äänestävät Amsterdamin Internationaleen yhtymisen puolesta, äänestävät "jaa", ja ne, jotka äänestävät sitä vastaan, äänestävät "ei".

Määrätyn ajan kuluessa annettiin tässä internationaleäänestyksessä ääniä seuraavasti:

	"J a a"	"E i"	Tyhjiä	Yht.
S. Tie- ja Vesirakennustyöväen liitossa	113	275	—	388
S. Puutyöntekijäin liitossa	322	994	—	1,316
S. Sahateollisuustyöntekijäin liitossa	613	918	—	1,531
S. Paperiteollisuustyöntekijäin liitossa	404	282	—	686
S. Leipomotyöväen liitossa	14	165	9	188
S. Kivityöntekijäin liitossa	93	366	—	459
S. Kutomateollisuustyöntekijäin liitossa ...	353	219	—	572
S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitossa ...	844	1,573	89	2,506
S. Kirjatyöntekijäin liitossa	292	256	—	548
S. Tehdas- ja Sekatyöväen liitossa.....	726	2,266	—	2,992
S. Muur., Rapp.- ja Uunintekijäin liitossa	147	338	—	485
S. Nahkateollisuustyöntekijäin liitossa	98	400	—	498
S. Vaatetustyöntekijäin liitossa	122	500	—	622
S. Kuljetustyöntekijäin liitossa.....	87	1,339	—	1,426
S. Kauppa- ja Liiketyöntekijäin liitossa ..	140	195	3	338
S. Maalarintyöntekijäin liitossa	96	217	—	313
S. Ajurien liitossa	8	89	—	97
S. V. R. Konepajojen työntekijäin liitossa	113	200	—	313
S. Talous- ja Ravintolatyöntekijäin liitossa	88	180	—	268
S. Rautatieläisten Ammattiliitossa	48	79	—	127
S. Lasiteollisuustyöväen liitossa	27	37	—	64
S. Merimiesten- ja Lämmittäjien Uniossa. .	17	42	—	59

Kaikkiaan annettiin 4,765 "jaa"- ja 10,930 "ei"-ääntä, tyhjiä lippuja jätettiin 101. Yhteensä käytti äänioikeuttaan 15,796.

Toimikunnan kokouksessa maaliskuun 23 päivänä tarkistettiin ylläoleva äänestyksen tulos ja sen perusteella todettiin, että S. Ammattijärjestö jäi toistaiseksi kansainvälisesti riippumattomaksi.

Riippumattomaksi jääminen ei kuitenkaan tyydyttänyt suurinta osaa ammattillisesti järjestynyttä työväestöä. Kun sitten heinäkuulla Moskovassa pidettiin vallankumouksellisten ammatillisten järjestöjen I:n kansainvälinen kongressi, jossa perustettiin Punainen Ammatillinen Internationale, ryhdyttiin useain eri ammattiliittojen

taholta vaatimaan S. Ammattijärjestön liittämistä¹ siihen. Kirjelmä, joissa vaadittiin tällaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä, saapui seuraavilta järjestöiltä: S. Nahkateollisuustyöväen, S. Metalliteollisuustyöntekijäin ja S. Elintarveteollisuustyöväen liitolta sekä Hämeenlinnan ja ympäristön Ammatilliselta Keskusneuvostolta. Sitäpaitsi olivat useat elo—lokakuun ajalla pidetyt liittokokoukset tehneet päätöksen S. Ammattijärjestön yhtymisestä Punaiseen Ammatilliseen Internationaleen, samalla vaatien jäsenäänestyksen toimitamista sen toteuttamiseksi.

Esitetyjen vaatimusten johdosta otettiin asia käsiteltäväksi S. Ammattijärjestön toimikunnan kokouksessa lokakuun 8 päivänä. Laajan käsittelyn jälkeen tällöin päätettiin 12 äänellä 6 ääntä vastaan, että S. Ammattijärjestön toimikunta hyväksyy Punaisen Ammatillisen Internationalen periaatteellisen ohjelman ja suunnitellut käytännölliset menettelytavat, ja että toimeenpanevan valiokunnan on tehtävä tarmokasta valistustyötä Punaiseen Ammatilliseen Internationaleen liittymisen puolesta, sekä että äänestys S. Ammattijärjestön yhtymisestä Punaiseen Ammatilliseen Internationaleen on liitoissa toimitettava helmikuun loppuun mennessä 1922.

Vähemmistö asettui sille kannalle, että kysymyksen ratkaisu siirrettäisiin joko ylimääräiselle tai vakinaiselle edustajakokoukselle.

Ylläselostetun toimikunnan päätöksen mukaisesti päätti toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan joulukuun 22 päivänä lähettää kaikille osastoille kiertokirjeen internationaale-äänestyksen toimittamisesta helmikuun 15 päivän ja maaliskuun 1 päivän välisenä aikana 1922.

Kansainvälinen edustus ja yhteistyö.

Vuoden 1920 joulukuulla saapui *Amsterdamin Internationalelta* kirjelmä, jossa selostettiin Unkarin Ammattijärjestön onnetonta tilaa ja pyydettiin S. Ammattijärjestöltä rahallista apua. Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa tammikuun 11 päivänä, toimikunnan jäsenten annettua siihen yksimielisen kannatuksensa, luovutettiin tähän tarkoitukseen 20,000 markkaa.

Tammikmm alkupuoliskolla saapui samoin *Amsterdamin Internationalelta* kirjelmä, jossa S. Ammattijärjestöä kehoitettiin tekemään voitavansa Unkarin työväenluokan pelastamiseksi maansa hirmuhallituksen sorronalaisuudesta. Kirjelmän johdosta päätti toimeenpaneva valiokunta tammikuun 15 päivänä pitämässään kokouksessa panna vastalauseensa, Unkarin hallituksen hirmutekoja vastaan ja julkaista sen kaikissa työväensanomalehdissä.

Ruotsin Maajärjestön sihteeristöltä saapui tammikuun puolivälissä kirjelmä, jossa S. Ammattijärjestöä kehoitettiin valitsemaan edustajansa helmikuun 3—4 päivinä Tukholmassa pidettävään Skandinavian maiden ammattijärjestöjen yhteiseen kongressiin. Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa tammikuun 15 päivänä va-

Iittiin S. Ammattijärjestön puheenjohtaja Matti Väisänen edustajaksi tähän kongressiin.

Kongressissa, jossa olivat edustettuina Euotsin, Norjan, Tanskan ja Suomen ammattijärjestöt, hyväksyttiin m.m. seuraavanlaiset päätökset:

Työttömyys-, työaika- ja palkkauskysymyksistä:

"On suuressa määrin paheksuttavaa ja tuomittavaa, että työnantajien taholta harjoitetaan kiihoitusta työläisiä vastaan, herättäen yleisössä aivan väärää käsityksiä työväenluokan palkkaehdoista. Työnantajat tietävät varsin hyvin, että suurin osa sota-aikaa kului ilman että työläiset saivat kalliinajan edellyttämää korvausta, he tietävät myös, että vieläkin on työläisryhmiä, jotka eivät saa täyttä korvausta ja että ainoastaan harvat nauttivat palkkaa, joka vastaa korkeita elinkustannuksia.

On itsestään selvää, että työväenjärjestöjen on suhtauduttava kielteisesti työnantajien esittämiin vaatimuksiin nykyisten palkkojen alentamisesta, ja muutamissa maissa työajan pidentämisestä, tai ylityömahdollisuuksien suurentamisesta, joita vaatimuksia he perustelevat nykyisellä koko maailmaa käsittävällä pula-ajalla. Kaupan, merenkulun, teollisuuden ja maanviljelyksen alalla ovat yksityiset työnantajat ja osakeyhtiöt käyttäneet hyväkseen sodan luomaa tilannetta, niin että omistavien luokkien on onnistunut lisätä tulojaan ja omaisuuttaan, työläisten kantaessa sodan seurauksista johtuneen taakan, kalliinajan ja työttömyyden muodossa. Työnantajien tulisi sen takia olla varustettuja vastaanottamaan epävarmaa aikaa, työläisten taloudellinen asema ei ole samassa suhteessa vakaantunut ja parantunut.

Jos huomautetaan, että palkkojen alentaminen on välttämätön ulkomaan teollisuuden kilpailun kannalta, tulee meidän vaatia, että on turvauduttava toisiin keinoihin. Ei ole kohtuullista huonontaa työläisten elinehtoja turmiollisen kilpailun mahdollisuuden perusteella. Kysymys vaatii vakuuttavamman selvittelyn kuin sille tähän asti on omistettu ja meidän on vaadittava, että hallitukset ja työnantajat täydelleen selvittävät yleisölle tuon peljättävän kilpailun laajuuden, ennenkuin ryhdytään hyökkäystoimenpiteisiin työläisiä vastaan.

Jos tapahtuu huomattava aleneminen elintarpeitten hinnassa, voi se mahdollisesti vaikuttaa palkkasuhteisiin, mutta sellaista ei ole vielä tapahtunut. Jos palkat tarkistetaan tällä perusteella, täytyy hankkia* oikeiksi todistettuja tietoja ei ainoastaan työläisten tuloista, vaan myös hinnoista ja henkilöjen voitoista, joiden hallussa tuotanto ja kauppa ovat. Olisi luonnollista, jos tämän tutkimuksen yhteydessä luotaisiin järjestelmä, joka vastedeskin takaisi työläisille välttämättömän vaikutus- ja kontrollivallan tuotantoon.

Viitaten edelläesitettyyn on ammattijärjestöillä oikeus hyljätä vaatimukset työläisten palkkojen alentamisesta ja ehdottomasti on

torjuttava kaikki puhe lain- ja tai sopimuksenmukaisen 8-tuntisen työpäivän pidentämisestä.

Skandinavian maiden työväenjärjestöjen on yllä esitetyissä kysymyksissä ehdottomasti asetuttava samalle kannalle ja ne tahtovatkin varmaan kannattamalla tätä käsitystä täyttää yksimielisyysvelvollisuuden, joka aina on ohjannut Skandinavian työläisiä.

Viitaten lausuntoonsa nykyisestä tilanteesta, tahtoo kokous kiinnittää huomiota vallitsevaan työttömyyteen. Valtion velvollisuus on pitää huolta siitä¹, että liikkeitä ei suljeta ilman pakottavia taloudellisia syitä. Kokous vaatii, että hallitusten ja lakialaativien viranomaisten on pantava toimeen niin laajasuuntaisia töitä kuin mahdollista ja jos täten ei voida kaikille valmistaa työnmahdollisuutta, on työläisille taattava riittävä avustus yleisistä varoista."

Keskinäisen avustuksen järjestämisestä:

"Skandinavian työväenkonferenssi, joka on käsitellyt aikaisempien Skandinavian kongressien esittämää kysymystä keskenäisyydestä avustuksiin nähden rettelöjen sattuessa, lausuu tyytyväisyytensä esitettyihin tietoihin nähden eri liittojen aikaansaamasta skandinavialaisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä ja eri liittojen välisistä keskinäisistä sopimuksista ja kehoittaa liittoja, jotka eivät vielä ole tehneet kansainvälisiä tai skandinavialaisia sopimuksia, niin pian kuin mahdollista koettamaan saada sellaisia aikaan.

Kokous on vakuutettu siitä, että paitsi sopimusten kautta taatuun apuun, saadaan vastedes luottaa myös yksimielisyyteen, joka aina on vallinnut pohjoismaiden työläisten keskuudessa. Jos jossain maassa sattuu suurempia rettelöjä, on ammattijärjestöjen velvollisuus koettaa auttaa taistelevia tovereitaan myöntämällä heille avustusta liittosopimuksissa taatun pakollisen määrän ylikin.

Kokous pysyy 5 kansainvälisen ammattijärjestökonferenssin Kristianiassa 1907 lausumassa käsityksessä:

"että yksityisten ammattiosastojen on sekä yleisistä solidaarisuussyistä 'että työnantajien voimakkaaseen järjestäytymiseen nähden yhdyttävä maansa ammattiliittoihin ja ammattijärjestöön."

Tämän johdosta kehoittaa kokous ammattijärjestöön kuuluvia liittoja vaikuttamaan vielä ammattijärjestön ulkopuolella oleviin veljesliittoihin muissa maissa, niin että nekin yhtyisivät maansa ammattijärjestöön."

Edellämainittujen lisäksi on ollut kirjeenvaihtoa eri maiden amatillisten järjestöjen kanssa, josta ainoastaan täten mainitaan.

Työläisten asuntokysymys erinäisillä tehdasalueilla.

Toimikunnan kokoukselle tammikuun 27 päivänä esitettiin S. Sahateollisuustyöväen liitolta saapunut kirjelmä, jossa selostettiin, että sitä mukaa kuin työnantajat rakentavat työväelleen asuntoja, tulevat työläiset yhä enemmän riippuvaisiksi työnantajain mielivaltaasta, erittäinkin nykyään, kun kaikkialla maassa vallitsee mitä suurin huonepula. Työnantajain omistamissa asunnoissa asuvat työläiset eivät uskalla häätöjä peljäten ryhtyä työskentelemään palkkonsa parantamiseksi. Tämän vuoksi kehoitti mainitun liiton liittotoimikunta S. Ammattijärjestön toimikuntaa kiinnittämään asiaan mitä suurinta huomiota. Jättäen asian edelleen kehittämisen toimeenpanevalle valiokunnalle, päätti toimikunta ryhtyttäväksi siinä erinäisiin toimenpiteisiin, m.m. asiaa koskevan ehdotuksen tekemiseen sos.-dem. eduskuntaryhmälle.

Tehdyn päätöksen mukaisesti toimeenpaneva valiokunta jättikin maaliskuun 31 päivänä sos.-dem. eduskuntaryhmälle seuraavanlaisen kirjelmän:

"Tehdasseutujen työläisten asunto-olot ovat työläisille epäedullisia. Joissakin paikoissa ovat uudemmat asunnot verrattain moitteettomia asuntoina, mutta useiden yhtiöiden kasarmimaiset asunnot ovat rauhattomia, ahtaita ja epäterveellisiä. Miltei suurin epäkohta niissä kuitenkin on se, kun niissä asuvat työläiset ovat täydellisesti työnantajain mielivallan alaisia. Heidän on pakko alistua työskentelemään minkälaisilla ehdoilla tahansa, sillä muussa tapauksessa toimitetaan asunnoista häätö, joka nykyisen asutopulan aikana on työläisiin nähden hyvin raskauttava teko. Tämän vuoksi ja osittain siitäkin syystä, kun teollisuuslaitosten omistajat ovat viime aikoina ryhtyneet entistä enemmän rakentamaan asuntoja työläisilleen, on ryhtyttävä toimenpiteisiin näissä huoneustoissa asuvien työläisten turvaamiseksi työnantajain mielivaltaa vastaan. Tästä on lausuttu eri liittojen taholta toivomuksia. Niiden mielestä olisi säädettävä laki, joka estäisi käyttämästä edukseen asunnoista häätämistä ja häätämisen uhkaa silloin, kun työntekijät ja työnantajat joutuvat erimielisyyteen työpalkoista y.m. työläisiä koskevista työehdoista. Yleensä ollaan ammattiliittojen taholta sitä mieltä, että niin kauan kuin tehdaslaitosten työläisten asuntokysymys on tällaisella kannalla, ei vapaaehtoinen sopimus työehtoja määriteltäessä tule kysymykseenkään, vaan jäävät ne yksinomaan työnantajain määrättäviksi.

Kokouksessaan maaliskuun 23 päivänä käsitteli S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta ylläolevaa asiaa ja päätti se tehdä sos.-dem. eduskuntaryhmälle siitä esityksen, että ryhmä ensi tilassa ryhtyisi asian suhteen, oman harkintansa mukaisesti toimenpiteisiin, joko tekemällä siitä erillisen eduskuntaesityksen tai sovittamalla työnantajain mielivaltaa ehkäisevän määräyksen jonkun muun lain yhteyteen."

Millä tavalla sos.-dem. eduskuntaryhmä suhtautui tähän kirjelmään, ei S. Ammattijärjestölle ole ilmoitettu. Kaikesta päättäen otti ryhmä kirjelmässä esitetyn toivomuksen huomionsa.

Kustannustoiminta.

Suomen Ammattijärjestö-lehti. Kokouksessaan lokakuun 13 päivänä 1920 päätti toimeenpaneva valiokunta, että siitä huolimatta, vaikka Suomen Ammattijärjestö-lehden tilaajamäärä oli pysynyt erittäin alhaisena, julkaistaan sitä edelleen v. 1921 aikana. Tilaushinnaksi hyväksyttiin 10 mk. koko ja 5 mk. puolelta vuodelta.

Lehti ilmestyi kuukausittain 16-sivuisena, paitsi heinä—elokuulla kaksoisnumerona.

Tilaajamäärä nousi vähän entisestään, mutta ei niin paljon, että lehti olisi kannattanut itsensä.

Työnjuhla-julkaisu ja työnjuhlalat. Kokouksessaan maaliskuun 14 päivänä päätti toimeenpaneva valiokunta vanhan tavan mukaan ryhtyä Työnjuhla-julkaisun kustannustoimenpiteisiin sekä samalla kehoittaa ammatillisia keskusneuvostoja, yhdistyksiä tai osastoja toimeenpanemaan Työnjuhlia elokuun 7 päivänä kullakin eri paikkakunnalla.

Työnjuhla-julkaisu, jota otettiin 15,000 kpl. painos ja jonka hinta oli 5 mk. kpl., meni kaikki kaupaksi. Työnjuhlia pidettiin 86 paikkakunnalla. Kuinka paljon Työnjuhla-julkaisusta ja pidetyistä Työnjuhlista oli tuloja S. Ammattijärjestölle, käy selville tilikertomuksesta.

Arbetets Fest I. Kun S. Ammattijärjestön taholta ei aikaisemmin oltu kiinnitetty suurempaa huomiota ruotsinkielisen työväestön valistamiseen, päätti toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan toukokuun 26 päivänä ryhtyä kustantamaan ruotsinkielistä työnjuhla-julkaisua Arbetets Fest. Hinnaksi määrättiin 5 mk. ja sivumääräksi 32, lukuunottamatta kansilehtiä. Tätä ruotsinkielistä julkaisua meni hyvin vähän kaupaksi.

Suomen Työväen Joulu III päätettiin toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa heinäkuun 28 päivänä edelleen kustannettavaksi, kuitenkin siten, että sen koko muutetaan Työnjuhla-julkaisun kokoiseksi. Joululehteä päätettiin myöhemmin tehdyllä päätöksellä ottaa 15,000 kpl. painos, joka ei kuitenkaan kaikki mennyt kaupaksi.

Lehden hinta oli 5 mk. kpl.

Toimitsija-Opas. Jo edellisen vuoden aikana ryhtyi S. Ammattijärjestön toimikunta toimenpiteisiin Toimitsija-Oppaan aikaansaamiseksi. S. Ammattijärjestö ja S. Sos.-dem. Nuorisoliitto olivat tehneet sopimuksen sen kustantamisesta.

Kirjan yleiset osat oli annettu J. H. Vehkamäen tehtäväksi ja erityisesti ammatillista liikkettä koskevat osat jäivät S. Ammattijärjestön toimitsijain tehtäväksi.

Kirjan painatustyöt annettiin Tampereen Työväen kirjapainoon ja valmistui se keväällä 278 sivun laajuisena. Painoksen suuruus oli 10,000 kpl., josta S. Ammattijärjestön osalle tule 7,000 kpl.

Toimitsija-Oppaan hinta on 15 mk.

Kertomusvuoden aikana ryhtyi S. Ammattijärjestön toimikunta muuhunkin kustannustoimintaan. Toimikunnan kokouksessa lokakuun 8 päivänä päätettiin kustantaa norjalaisen tiedemiehen ja kirjailijan Arvid Hansén'in teos *Sosialisoiminen käytännössä ja teoriassa*. Painatustyöt päätettiin suorittaa Sosialistin kirjapainossa Turussa. Painoksen suuruus määrättiin 3,000 kappaleeksi.

Kirjan hinnaksi määrättiin 12 mk. kpl. ja valmistui se painosta v. 1922 alkupuoliskolla.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa lokakuun 25 päivänä päätettiin ryhtyä kustantamaan *Punaisen Ammatillisen Internationaalin I:n kongressin teesit ja päätökset käsittävä kirja*. Painatustyöt päätettiin antaa Tampereen Työväen kirjapainoon. Kirjaa päätettiin painattaa 5,000 kpl. ja määrättiin sen hinnaksi 5 mk. kpl.

Kirja valmistui painosta vuoden 1922 alussa.

Missä määrin kustannustoiminta on tuottanut voittoa tai tappiota, käy selville tilikertomuksesta.

Maatyöväestön järjestäytyminen.

Toukokuun 12 päivänä saapui S. Tehdas- ja Sekatyöväen liitolta S. Ammattijärjestön toimikunnalle kirjelmä, jossa tehtiin ehdotuksia maatyöväestön valistamisesta ja järjestämisestä. Kokouksessaan saman kuun 13 päivänä käsitteli Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta kirjelmässä esitetyn asian ja päätti, että S. Ammattijärjestön puhujia on kesän aikana lähetettävä maatyöväestön keskuuteen tekemään valistus- ja järjestäytymistyötä, yrittämällä perustaa maatyöläisten osastoja S. Tehdas- ja Sekatyöväen liittoon. Tämän lisäksi päätti valiokunta asettaa 4-miehistön komitean, johon S. Ammattijärjestön taholta valittaisiin kaksi ja S. Tehdas- ja Sekatyöväenliitosta samoin kaksi jäsentä, valmistamaan ehdotusta siitä, millä tavalla maatyöväestön järjestäytyminen olisi vastaisuudessa järjestettävä.

Asetettu komitea, jonka jäseninä olivat M. Väisänen ja E. A. Metsäranta S. Ammattijärjestöstä sekä K. Kankari ja O. J. Rantanen S. Tehdas- ja Sekatyöväen liitosta, asettui sille kannalle, että S. Maatyöväen liiton henkiinherättämistyötä olisi tehtävä 27—28 päivinä elokuuta 1917 Tampereella perustetun Suomen Maatyöväen liiton sääntöjen mukaisesti, kuitenkin sillä edellytyksellä, että se ainakin toistaiseksi toimisi S. Tehdas- ja Sekatyöväenliiton alaisena. S. Tehdas- ja Sekatyöväen liiton toimikunta hoitaisi sen asioita siksi kunnes maatyöväestön kokous toisin päättäisi, joka kokous tulisi mikäli mahdollista pidettäväksi syksyllä samaan aikaan kuin S. Tehdas- ja Sekatyöväen liiton edustajakokouskin. Verotuksena tulisi kantaa

liiton säännöissä mainittu I luokan vero. S. Ammattijärjestöön tulisi maatyöläiset ottaa puoleksimaksavina.

Komitean ehdotus hyväksyttiin toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa toukokuun 26 päivänä.

Maatyöväestön edustajakokouksen koollekutsumista syksyllä ei kuitenkaan voitu toteuttaa, vaan jäi sen pitäminen seuraavan vuoden kevätkaudelle.

Maatyöväestön järjestäytymistä koskevassa asiassa voidaan edelläolevan lisäksi vielä mainita, että S. Ammattijärjestön toimikunta julkaisi kesäkuun 7 päivänä asiaa koskevan julistuksen kaikissa työväensanomalehdissä. Siinä tehtiin laajasti selkoa siitä mikä merkitys maatyöväestön järjestäytymisellä on työväestön luokkataisteluun nähden.

Kehoitus- ja valistustyö.

Kehoitus- ja valistustyötä harjoitettiin S. Ammattijärjestössä edelleen vuoden 1921 aikana sillä tavalla ja niiden periaatteiden mukaisesti, kuin Suomen Ammattijärjestön viides edustajakokous oli päättänyt.

Vuoden alussa oli S. Ammattijärjestön luennoitsijoina seuraavat henkilöt: K. Kankari, T. Bryggari, Hannes Räsänen, Ida Kantanen ja Fr. Hiilos. Näistä erosi S. Ammattijärjestön palveluksesta: K. Kankari helmikuun 15 päivänä, Ida Kantanen maaliskuun alkupäivinä, T. Bryggari kesäkuun 1 päivänä, F. Hiilos lokakuun 1 päivänä ja Hannes Räsänen vuoden loputtua. Eronneiden tilalle valittiin luennoitsijoiksi: Edv. Huttunen ja A. Rytönen huhtikuun 1 päivästä, Fr. Staaf elokuun 15 päivästä ja Laura Numminen marraskuun alasta lukien.

Luentotyötä tehtiin vuoden ajalla seuraavasti:

T. Bryggari ...	65	paikkakunnalla	139	puhetta	7,742	kuulijalle
Ida Kantanen ..	16		26		2,617	
H. Räsänen	58	.	138	??	12,750	
Fr. Hiilos.	62	„	135	»	9,367	
K. Vuokila	38		75		1,246	
K. Kankari	7	„	13		4,760	
E. Huttunen ...	43		54	„	7,211	
A. Rytönen ..	57		91		10,623	
Fr. Staaf . ,	3		5	»	271	

Yhteensä 349 paikkakunnalla 676 puhetta 56,587 kuulijalle

Lisäksi piti Hj. Niemelä Perä-Pohjolassa ja Lapissa 14 paikkakunnalla 23 puhetta 1,376 kuulijalle ja S. Ammattijärjestön puheenjohtaja Matti Väisänen eri paikkakunnilla 58 puhetta 41,093 kuulijalle sekä P. Nevalainen 3 paikkakunnalla 87 kuulijalle.

Tämän n.k. "lentävän valistustyön" lisäksi on S. Ammattijärjestön y.m. järjestöjen taholta toimittu useita luento- ja opastuskursseja. Niissä on S. Ammattijärjestön toimenpiteestä pidetty luentoja seuraavasti:

Kotkan päiväkursseilla, jotka alkoivat tammikuun 1 päivänä ja kestivät 9 päivää, luennoitiin seuraavasti: T. Bryggari: ammattiyhdistyshistoriasta 3 tuntia; työväensuojeluslaeista 2 t.; menettelytavoista 1 t. — K. Kankari: järjestömuodoista 2 tuntia; menettelytavoista ja taistelukeinoista 3 t.; ammattiyhd. suhteet poliittisiin puolueisiin 3 t.; pöytäkirjojen, vuosikertomusten, kirjeiden, asiakirjain laadinnasta ja arkiston hoidosta 6 t.; kokousten pidosta ja puheenjohtajan tehtävistä 4 t.; kirjanpidosta (opastusta) 14 tuntia.

Kursseilla oli 22 osanottajaa.

Kurssien yhteydessä piti Kankari eri päivinä 4 luentoa, joissa oli kuulijoita yhteensä 730. T. Bryggari piti yhden luennon 115 kuulijalle.

Forssan nuoriso-osastojen aluejärjestön järjestämällä kurssilla tammikuun 11—16 päivinä piti K. Kankari 9 luentoa. Kursseilla oli keskimäärin 26 kuulijaa.

Kurssien yhteydessä piti Kankari 3 luentoa, yhteensä noin 610 kuulijalle.

Turun Ammatillisen Keskusneuvoston toimeenpanemilla iltaluentokursseilla pitivät K. Kankari, T. Bryggari ja A. Angervo yhteensä 26 luentoa, joista Kankarin osalle tuli 16 ja Bryggarin 9 luentoa sekä Angervon osalle 1 luento. Lisäksi oli näillä kurssilla keskustelua ammattiyhdistysliikettä koskevista kysymyksistä. Kurssit alkoivat tammikuun 17 päivänä ja päättyivät saman kuun 30 pnä.

Kursseilla oli keskimäärin 271 osanottajaa.

Turun päiväkurssit alkoivat tammikuun 18 päivänä ja kestivät il päivää. Näille kurssille ilmoittautui 37 osanottajaa, joista osa kuitenkin erosi työolojensa pakoittamana kesken. Keskimääräinen osanotto oli 30 henkilöä

Näillä kurssilla luennoi Bryggari 4, Angervo 7 ja K. Kankari 43 tuntia, joista käytettiin opastukseen 28 tuntia. Keskusteluun ja kyselyihin käytettiin 11 tuntia. Päiväkursseilla oli siis yhteensä 65 luento- ja opastustuntia.

Luento- ja opastuskursseilla Kuopiossa maaliskuun 24—29 päi-
lma, piti K. Kankari 15 luentoa. Kuulijoita oli keskimäärin noin 50.

Luento- ja opastuskursseilla Vaasassa helmikuun 15—27 päivinä luennoivat S. Ammattijärjestön puolesta A. Angervo ja Fr. Hiilos. Kursseilla oli 62 osanottajaa.

Kursseilla luennoi Fr. Hiilos seuraavista aineista: ammatillisen liikkeen historiassa, internationalekysymyksestä työväensuojeluslaeista sekä antoi opastusta kokousten pöytäkirjain ja kirjeiden laadinnasta. Angervo ei antanut selostusta työskentelystään.

Luentokursseilla Pietarsaassa maaliskuun 2—12 päivinä luennoi Fr. Hiilos samoista aineista kuin Vaasassakin. Kursseilla oli 25 osanottajaa.

Enson, Tainionkosken ja Vuoksenniskan Ammatillisen Keskusneuvoston ja Viipurin itäisen sos.-dem. piiritoimikunnan toimeenpanemilla luento- ja opastuskursseilla Enson työväentalolla maaliskuun 19—18 päivinä luennoivat S. Ammattijärjestön lähettäminä luennoitsijat T. Bryggari ja Fr. Hiilos, Bryggari 10 ja Hiilos 4 tuntia.

Kurssilaisia oli kaikkiaan 29.

S. Ammattijärjestön toimeenpanemat luento- ja opastuskurssit alkoivat lokakuun 17 päivänä ja päättyivät marraskuun 5 päivänä.

Vakinaisia kurssilaisia oli kaikkiaan 105, joista poistui kuitenkin ennen kurssien päättymistä 3. Todistukset annettiin 102:lle, jotka olivat saapuvilla koko kurssiajan. Näiden lisäksi oli kursseilla useita vakinaisia kuuntelijoita.

Vakinaiset osanottajat jakaantuivat läänittäin seuraavasti: Uudenmaan läänistä 38, Turun ja Porin läänistä 11, Hämeen läänistä 10, Viipurin läänistä 14, Mikkelin läänistä 2, Kuopion läänistä 8, Vaasan läänistä 5 ja Oulun läänistä 14.

Liitoittain jakaantuivat osanottajat seuraavasti: Maalarintyöntekijäin liitosta 3, Tehdas- ja Sekatyöväen liitosta 9, Kuljetustyöntekijäin liitosta 11, Vaatetustyöntekijäin liitosta 6, Tie- ja Vesirakennustyöntekijäin liitosta 4, Kirjatyöntekijäin liitosta 3, Puutyöntekijäin liitosta 6, Kutomateollisuustyöntekijäin liitosta 3, Nahkateollisuustyöntekijäin liitosta 6, Sahateollisuustyöntekijäin liitosta 4, Muurarien-, Rapparien- ja IJuntitehtäjäin liitosta 4, Kivityöntekijäin liitosta 4, Metalliteollisuustyöntekijäin liitosta 13, Liike- ja Taloustyöntekijäin liitosta 3, S. Elintarveteollisuustyöntekijäin liitosta 1, Paperiteollisuustyöntekijäin liitosta 2, paikallisten keskusneuvostojen ja Sos.-dem. Nuoriososastojen valitsemina ja avustamina kurssilaisia oli 20. Mihin liittoon näistä kahdestakymmenestä kukin kuului ei ole lähemmin ilmoitettu.

Useimmat osanottajat olivat kursseilla järjestöjen avustamina, joten heistä ainoastaan pieni määrä oli omilla varoillaan.

Kursseilla luennoivat ja antoivat opastusta: M. F. Rosenberg: tuotannonkehityksen ja talousopin alalta 12 tuntia; V. Voionmaa: talousmaantieteestä 6 t.; Emil Tuomi: maailman nykyisestä tilanteesta 4 t.; K. Kankari: Ammattiyhdistysliike ja sosialismi 3 t. ja apukassojen merkityksestä 3 tuntia; Antti Räsänen: tariffipolitiikasta 2 t.; Hj. Niemelä: ulkomaiden ammattiyhdistysliikkeen historiasta 3 t.; Matti Paasivuori: Suomen Ammattiyhdistysliikkeen historiasta 3 t. ja työväen suojeluslaeista 6 t.; M. Väisänen: ammatillisen liikkeen järjestömuodoista 5 tuntia, tuotannonkontrollista ja yhteiskunnallistuttamiskysymyksestä 6 t., keskustelua 3 tuntia, menettelytavat ja eri järjestöjen tehtävät 5 t., keskustelua 1 tunti, valistus-työ ja siinä käytettävät eri muodot luentoja 3 tuntia ja keskustelua 2 t., internationaalekysymyksestä luentoja 3 t. ja keskustelua 1 t.; Hj.

E. Eklund: nuorisoliikkeestä 4 t.; Pekka Paasonen: puhumataidosta 4 t.; V. J. Kostiainen: ruumiillisesta kasvatuksesta 2 t.; J. H. Vehkamäki: opastusta kirjeenvaihdossa, pöytäkirjani laadinnassa, arkistohoidossa, kokousten pidossa y.m. 7 t., keskustelua oli 2 tuntia. A. Halme ja H. Moisio antoivat opastusta kirjanpidossa 18 tuntia.

Kaikkiaan oli luentoja 78 tuntia, keskustelua 14 tuntia ja kirjanpitoa y.m. opastusta 26 tuntia. Yhteensä käytettiin luentoihin, opastukseen ja keskusteluihin 118 tuntia.

Edellä selostetun lisäksi työskenteli Edv. Huttunen Turussa marras- ja joulukuun ajan, järjestäen toimitsijakursseja, pitäen luentoja ja tehden järjestelytyötä eri työläisryhmien keskuudessa. A. Rytönen oli marraskuulla 3 viikon ajan Tampereella, tehden luentoja järjestelytyötä eri työläisryhmien keskuudessa. Joulukuun 1—21 päivän välisen ajan oli hän samantapaisessa työssä Kymin, Kuusankosken ja Voikan tehdasalueella. Ruotsinkielinen luennoitsija Fr. Staaf työskenteli syyskaudella Helsingin ruotsinkielisen työväestön keskuudessa, jonka jälkeen hän teki matkan Helsingin—Hangan—Turun rannikkoseudulle. Viimeksimainittu matka ei tuottanut suuria tuloksia.

Kun syyspuolella vuotta ei S. Ammattijärjestöllä ollut riittävää määrää luennoitsijoita, myönnettiin korvaukseksi siitä muutamille heikommille liitoille avustusta valistustyön tekemistä varten.

S. Ammattijärjestön alaiset järjestöt.

Vuoden 1921 aikana oli S. Ammattijärjestössä jäsenenä seuraavat liitot: S. Lasiteollisuustyöväen, S. Tie- ja Vesirakennustyöläisten, S. Puutyöntekijäin, S. Sukeltajain, S. Sahateollisuustyöväen, S. Paperiteollisuustyöväen, S. Jalometallityöntekijäin, S. Leipomotyöntekijäin, S. Kivityöntekijäin, S. Kutomateollisuustyöväen, S. Metalliteollisuustyöntekijäin, S. Kirjatyöntekijäin, S. Tehdas- ja Sekatyöväen, S. Muurarien-, Rapparien ja Uunintekijäin, S. Nahkateollisuustyöväen, S. Vaatetustyöntekijäin, S. Kuljetustyöntekijäin, S. Maalarintyöntekijäin, S. Rautatieläisten Ammattiliitto, S. Liike- ja Taloustyöntekijäin, S. Ajurien ja S.V.R. Konepajojen työntekijäin liitto sekä S. Merimies- ja Lämmittäjien Unioni.

Näistä liitoista S. Kauppa- ja Liiketyöntekijäin liitto ja S. Talous- ja Ravintolatyöntekijäin liitto lopettivat toimintansa lokakuun 2 päivänä ja perustivat lokakuun 3—4 päivinä yhteisen *Suomen Liike- ja Taloustyöntekijäin liiton*. S. Leipomotyöväen liitto otti syyskuun 19 päivänä nimekseen *Suomen glint arvetyöntekijäin liitto*. Samoin S. Sahateollisuustyöväen liitto, S. Tehdas- ja Sekatyöväen liitto ja S. Kuljetustyöntekijäin liitto päättivät lopettaa toimintansa ja perustaa yhteinen *S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväenliiton*. Yhtymispäätös tehtiin lokakuun 5 päivänä ja astui se voimaan kertomusvuoden loputtua.

Ammatillisia piirijärjestöjä oli kaksi, nimittäin: Pohjolan ja Satakunnan ammatilliset piirijärjestöt.

Ammatillisia keskusneuvostoja oli S. Ammattijärjestölle tehdyn ilmoituksen mukaan v. 1921 lopussa seuraavilla paikkakunnilla: Helsingissä, Porissa, Kuopiossa, Turussa, Kaskisissa Vaasassa, Ensossa, Pietarsaareissa, Kotkassa, Riihimäellä, Tampereella, Iisalmessa, Viipurissa, Kristiinassa, Kokkolassa, Lapualla, Kauhavalla, Raahessa, Lahdessa, Hämeenlinnassa, Raumalla, Mäntässä, Joensuussa, Salossa, Savonlinnassa, Lappeenrannassa, Pankakoskella, Hangossa, Varkaudessa, Kajaanissa ja Oulussa.

Kun ylläluetellut järjestöt yleensä julkaisevat toimintakertomuksensa, lukuunottamatta keskusneuvostoja, ei niiden toiminnan selostaminen tässä yhteydessä ole välttämätöntä, joten sivuutammekin kertomuksen osan näin lyhyellä maininnalla.

Muista toimenpiteistä.

Toimintakertomuksen muissa osissa mainittujen asioiden lisäksi on S. Ammattijärjestön toimikunnassa ja toimeenpaneavassa valiokunnassa käsitelty m.m. seuraavia asioita:

Toimeenpaneavan valiokunnan kokoukselle tammikuun 4 päivänä esiteltiin S. Kivityöntekijäin liitolta saapunut kirjelmä, jossa esitettiin harkittavaksi n.s. sankaripatsaskysymystä, joka oli johtunut siitä, että Tampereen kivityöntekijäin osasto ja Porin Ammatillinen Keskusneuvosto olivat julistaneet valkoisten sankaripatsastyöt lakonalaisiksi. Liittotoimikunta ei ollut hyväksynyt edellämainitutlaisia toimenpiteitä siitä syystä, että mainittu lakkojulistus oli annettu liian myöhään, eikä se niinollen olisi saanut työläisten yksimielistä kannatusta koko maassa. Toimeenpaneava valiokunta hyväksyi S. Kivityöntekijäin liiton toimikunnan mielipiteen asiassa sekä päätti, että niitä työläisiä, jotka työskentelevät sanotuissa töissä, ei voida pitää lakonrikkureina. Samalla päätettiin laatia kirjelmä asian selvittelyä varten sanomalehdissä julkaistavaksi.

Toimeenpaneavan valiokunnan kokouksessa tammikuun 4 päivänä päätettiin S. Kirjatyöntekijäin liiton toimikunnan esityksen mukaisesti työttömyysapukassalakia koskeva kysymys saattaa liittojen harkittavaksi sillä edellytyksellä, että liittojen toimikunnat antaisivat lausuntonsa siitä, minkälaisia muutoksia niiden taholla mainittuun lakiin tahdottaisiin. Saatujen lausuntojen perusteella jätettiin sittemmin eli maaliskuun 15 päivänä valtioneuvostoon mainitun lain toimeenpanoasetuksen uusimisesta seuraava kirjelmä:

"Sen kokemuksen perusteella, joka työväen ammatillisilla järjestöillä on marraskuun 2 päivänä 1917 annetun 'asetuksen työttömyysapukassoista, joilla on oikeus saada apurahaa yleisistä varoista' suhteen, olemme havainneet, että sitä on työväen vaikea käyttää hyödykseen. Itse mainittu asetus ei sinänsä olisi niin soveltumaton, mutta

28 päivänä joulukuuta 1917 annettu asetus sen voimaannpanosta ja soveltamisesta tekee asetuksen tarkoittaman hyödyn hankkimisen työttömyysapukassoille melkein mahdottomaksi.

Ensimmäinen epäkohta on voimaannpanoasetuksen 6 § :n 33 kohdassa, jonka mukaan on kunnalliset työnvälitystoimistot asetettu liittojen työnvälitystoimistoja etuoikeutetumpaan asemaan. Se on mielestämme ristiriidassa perusasetuksen 18 § :n kanssa, joka asettaa nämä molemmat työnvälitystoimistot saman arvoiseksi työttömyys-todistusten antamisessa. Se, että työttömyysavustuksen saannin ehtona on todistuksen saanti kunnalliselta työnvälitystoimistolta, siitä ettei avustuksen hankkijalle ole voitu hankkia työttömyyskassa-asetuksen 18 § :n mukaista työtä, tuottaa hankaluuksia avustuksen hakijalle, jättääpä hän usein avustuksen sen vuoksi hakemattakin. Eikä se ole sen luotettavampi, sillä joka tahtoo käyttää tätä todistusta väärin, on se mahdollinen, sillä sellaisen todistuksenhan voipi hankkia kuka hyvänsä kunnallisesta työtoimistostakin. Mutta kun liitolla on jäseniänsä varten työnvälitystoimisto, voipi se paremmin valvoa heidän todellisen työttömyytensä. Todistuksen saanti on helpompi silloin, kun sen saa kassan yhteydessä toimivalta työnvälitystoimistolta eikä kunnalliselta toimistolta. Sentähden ehdotamme, että "Asetuksen työttömyyskassa-asetuksen soveltamisesta" 6 § :n toinen ja kolmas kappale yhdistettynä muutettaisiin kuulumaan seuraavasti:

"3) ilmoitus kassan osaksluvusta vuosipuoliskon päättyessä.

Jos kunnassa, jonka alueella kassa on työttömyysavustusta jakanut, on olemassa kunnallinen työnvälitystoimisto tai asiamies taikka milloin kassa itse tahi se yhdistys tai yhdistysten liitto, jonka yhteyteen kassa on perustettu, omia jäseniään varten on järjestänyt työnvälityksen, on hakemukseen liitettävä jommankumman sellaisen työnvälitystoimiston tai asiamiehen antama todistus siitä, ettei työttömyysavustuksen saaneelle ole voitu avustusaikana hankkia työttömyyskassa-asetuksen 18 § :n mukaista työtä."

6 § :n viimeisen kappaleen ehdotamme kokonaan poistettavaksi siitä syystä, että siinä vaadittujen tietojen saanti maistraateilta ja kunnallislautakunnilta on kassoille hyvin hankalaa. Usein sattuu, että kunnallislautakunnat ja maistraatit eivät vastaa tehtyihin tiedusteluihin, varsinkin, kun niille ei ole siihen mitään velvollisuutta asetettu. Kirjeenvaihto, varsinkin kun se täytyy tapahtua joko sisäänkirjoitettuna tai vakuutettuna eri maanosissa sijaitseville maistraateille ja kunnallistakunnille, tulee niin kalliiksi apukassoille, että se nousee joskus suuremmaksi kuin pienet maksetut avustukset.

„Tämä tehtävä olisi mielestämme sopivin jäädä maaherran virastolle koska niillä on vapaakirjeoikeus ja muutenkin riittävä vaikutusvalta kunnallislautakuntiin ja maistraatteihin. Kassojen puolesta saisi riittää apuraha-anomukseen liittyvä avustuksen saajain ilmoitus kotipaikka-oikeudestaan.

Edellisestä aiheutuneena olisi mielestämme asetuksen 7 § muutettava seuraavantapaiseksi:

"Kun kuvernööri on saanut läänissä olevien kassojen apurahahakemukset ja kassan ilmoitukset avustusta saaneista ja niiden kotipaikoista, lähetettäköön viimeistään kuukauden kuluessa luettelot kullekin maistraatille tai kunnallislautakunnalle, joiden on lähetettävä todisteensa avustuluetteloon merkittyjen kotipaikkaoikeudesta, tai muistutuksensa niitä vastaan, uhalla, että myöhemmin tulleita ei oteta huomioon, vaan joutuu kunta suorittamaan luettelonmukaisen avustusmäärän."

Samoin olisi 8 § muutettava seuraavantapaiseksi:

"Kun kuvernööri on saanut kuntien esittämät muistutukset apurahaa anoneiden kassojen anomuksista, lähetettäköön ne viipymättä tarkastusta ja lausunnon antamista varten asianomaiselle."

Toimikunnan kokouksessa tammik. 27 p:nä päätettiin ottaa Vaasan Kirjapainon osakkeita 5 kpl. a 100: — ja O. Y. Työn osakkeita 90 kpl. a 100 : —.

Toimeenpanevan valiokunnan kokoukselle maalisk. 14 p:nä tehtiin esitys, että S. Ammattijärjestö ottaisi tehtäväkseen vappukulkeiden järjestämisen. Tämä senvuoksi, että olisi voitu lähteä liikkeelle yhdessä joukossa eikä, kuten edellisenä vuonna, kahtena ryhmänä. Asiasta neuvoteltua molempien puolueiden kanssa, annettiin asian raueta, koska niiden taholla ei sellaiseen järjestelyyn suostuttu. Samoin luovuttiin vappujulistuksen julkaisemisesta.

Kun toimittaja *Heikki Laakso* oli hallituksen toimenpiteestä määrätty työväestön edustajaksi Kansainliiton työjärjestön konferenssiin Geneveen, tiedoitti toimeenpaneva valiokunta maalisk. 23 p:nä tekemänsä päätöksen mukaisesti sanomalehdistössä, ettei S. Ammattijärjestö ole ollut missään tekemisessä mainitun edustajan lähettämisen kanssa.

Sosialihallitukselta oli lausunnon antamista varten saapunut ehdotukset työsopimuslaiksi ja työsäätolaiksi. Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa huhtik. 9 p:nä päätettiin, että lakiehdotusten kaikkein huonompiin kohtiin viitaten esitettäisiin niitä hylättäviksi ja anottaisiin, että S. Ammattijärjestölle annettaisiin tilaisuus määrätyn ajan kuluessa tehdä kokonaan uudet lakiehdotukset.

Toimeenpanevan valiokunnan kokoukselle huhtik. 18 p:nä esitettiin Työväen Sanomalehtien Tietotoimistolta saapunut kirjelmä, jossa ilmoitettiin, että sos.-dem. puoluelehdet julkaisevat tai selostavat S. Ammattijärjestön toimikunnan virallisia julistuksia ja tiedonantoja vain sikäli ja sellaisessa muodossa kuin ne saavat niitä edellämäintun tietotoimiston välityksellä.

Kirjelmässä esitetty asia katsottiin sellaiseksi, ettei toimeenpaneva valiokunta voinut siitä lopullisesti päättää, joten se päätettiin esittää toimikunnan kokoukselle. Siihen mennessä päätti toimeenpaneva valiokunta olla noudattamatta T. S. T. ilmoitusta, koska sen ilmeisenä tarkoituksena oli, että S. Ammattijärjestön tiedonannot tulisivat ennen julkaisemista sensuroitavaksi. Päätöksestä annettiin tieto T. S. T :lle ja selostus kaikille työväensanomalehdille.

Myöhemmin saatiin riittäisyys sovituksi, kun T. S. T. luopui sensuroimiskannastaan.

Sen johdosta kun muutamat liitot olivat lyöneet laimin tehdä sääntöjen määräämät ilmoitukset tapahtuneista työriittäisyyksistä y.m. asioista, lähetettiin liittotoimikunnille huhtik. 25 p:nä kierto-kirje, jossa niitä kehoitettiin täyttämään velvollisuutensa työriittäisyyksistä S. Ammattijärjestölle ilmoittamisessa.

Sosiaaliministeriöltä saapuneen kirjelmän johdosta asetti toimeen-paneva valiokunta kokouksessaan kesäk. 2 p:nä työaikalautekunnan jäsenehdokkaiksi: Y. Y. Salovaaran ja Matti Paasivuoren vakinaisiksi sekä Arvo Tuomisen, Frans Heinosen, O. A. Nymanin ja Hj. Niemelän varalle.

Kauppa- ja Teollisuushallituksen Ammattikasvatusneuvoston lausunnon antamista varten lähettämän "Ehdotuksen laiksi teollisuus-ammattien oppilasoloista" johdosta päätti toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan elok. 3 p:nä lausua, että lakiehdotus olisi sopimattomana hylättävä ja oppilaita koskevat määräykset sovitettava muuta työväkeä koskevaan sopimuslakiin.

Toimikunnan kokoukselle elok. 9 p:nä esitettiin S., Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitolta saapunut kirjelmä, jossa se pyysi päästä jäseneksi S. Ammattijärjestöön. Pyyntöä ei otettu sellaisenaan huomioon, vaan toimikunta päätti, että S. Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto otetaan S. Ammattijärjestöön S. Kirjatyöntekijäin liiton kautta.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa syysk. 14 p:nä myönnettiin toimikunnan jäsenten suostumuksella Ylenäjän nälkääkärsiville 5,000 mk.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa marrask. 17 p:nä valittiin Kauppa- ja Teollisuushallituksen kehoituksesta ammattikasvatusneuvoston jäsenehdokkaat. Niiksi tulivat Yljo Yisa ja Lauri Nurmiaho vakinaisiksi ja K. J. Pihlman ja Uno Nurminen varalle.

Kokouksessaan marrask. 25 p:nä päätti toimeenpaneva valiokunta ostaa 10 kpl. Lahden Työväentalo Oy:n osakkeita a 100: —.

Jouluk. 19 p:nä pitämässään kokouksessa päätti toimeenpaneva valiokunta ostaa Harjavallan ty:n talon 50,000 mkn kauppahinnasta, kuitenkin sillä ehdolla, että yhdistyksellä on oikeus 4 kuukauden ajalla lunastaa se samasta hinnasta takaisin. Talo on myöhemmin ostettu takaisin.

Mikäli muita asioita on ollut käsiteltävänä, ovat ne koskeneet S. Ammattijärjestön juoksevia asioita tahi aivan vähäpätöisiä juttuja.

#

Ammattijärjestön ja siihen kuuluvien liittojen taloudellinen asema ja niissä oleva osastojen ja jäsenten lukumäärä käy selville tili-kertomuksesta ja liitteinä olevista taulukoista.

Suomen Ammattijärjestön Toimikunnan puolesta:

E. A. Metsäranta.

Kertomus S. Ammattijärjestön tileistä v. 1921.

(Kokonaistulot ja -menot.)

Tulot:

Kassajäännös vuodelta 1920	66,923: 25
Vakinaisia veroja	160,080:
Ylimääräisiä veroja	198,293: 50
Valistusveroja	148,888: 25

Kustannusliikkeestä:

Työjuhlasta ja Arbetets fest ilm.	19,250: —
Työjuhla-julkaisun tilauksista	60,413: 75
Joululehdestä, ilmoituksista	3,445: —
Joululehden tilauksista	49,151: 25
Muusta kirjallisuudesta	34,636: 95
Juhlista (Työjuhlat)	72,995: 37
Velallisilta	31,428: 57
Vappumerkeistä	24,629: —
S. Ammattijärjestö-lehdestä, ilm.	1,925: —
S. Ammattijärjestö-lehden tilauksista	14,376: 76
	16,301: 76

Välitystililtä avustuksia varten:

Eri avustuskomiteoita varten	134,267	23
Järjestysmiesten liiton peruja	1,571	08
Hylkypapereista ja puhelimesta	106	75
Avustuksia takaisin	7,272	
Postikulujen tililtä	512	10
Korkoja	8,196	28
Suomen Messujen osake (lahjoitettu)	500	
Lainattu	3,000	
Nostettu pankista vuoden kuluessa	282,938	
Smk.	1,324,800:09	

Menot:

Avustuksiin yhteensä	174,400: —
Valistusmenot yhteensä	174,111: 45
Välitystilin menot avustuksiin eri avustuskomiteoille	129,497: 53
Oikeusapua Louhikolle ja II. Räsäselle	6,702: 30
Ammattijärjestölehdestä	26,859: 28

Kirjojen kustannusliikkeestä:

Työn juhla julkaisusta	47,587: 56	
Joululehdestä	44,719: 08	
Muusta kirjallisuudesta	<u>51,264: 30</u>	143,570: 94
Osakkeiden ostamiseen		11,000: —
Lainattu rahaa ja annettu kirjallisuutta tilille		32,995: 40

Kulunkeja:

Konttoritarpeisiin *	4,259: —	
Sanomalehtitilaukset ja ilmoitukset	2,362: 14	
Puhelinmaksuja	1,646: 05	
Leimamerkkeihin, sähkösanomiin, valoon, tapaturmavakuutusmaksuihin y.m.	4,676: 02	12,943: 21
Postikuluja T7:		2,536: 80
Palkkoja		105,772: 25

Palkkioita ja matkakuluja:

Toimikunnan jäsenten kokouspalkkiot..	4,845: —	
Toimitsijain matkakulut	3,134: 15	»
Siivoojalle	2,400: —	
Kontrollikomitean sihteerille	2,000: —	
Tilintarkastajille	750: —	
Högin työttömyystil. keruu-palkk. y.m.	1,764: —	
Käännöstöistä y.m.	<u>1,345: 50</u>	16,238: 65
Ulkomaamatkoista	4,781: —	
Vuokraan	7,100: —	
Sakkokorkoja	467: —	
Kertomuksien, tilastojen y.m. painatustöistä	9,594: j)5	
Vappumerkeistä	365: 70	
Työväen Sivistysliiton verot	5,244: 85	

Kannatus-avustuksia:

Järjestönuorille	5,000: —	
Nuorisoliitolle	<u>- 3,000: —</u>	8,000: —
Venäjän hätäkärsiville	5,000: —	
Ylimääräisiä veroja takaisin	2,856: —	
Juhlien kustannuksia	1,395: 40	
Maksettu laina	3,000: —	
Viety pankkiin vuoden kuluessa	348,208: 79	
Kalustoon	95: 40	
Kassajäännös (saldo) vuodelle 1922	<u>92,063: 49</u>	
	Smk.	1,324,800: 09

Voitto- ja Tappiotili.

Voitoksi:

Kustannusliikkeestä:

Kirjallisuustililtä	10,663: 25	
Työjuhla-julkaisusta	31,144: 19	
Arbets fest	<u>932:—</u>	32,076: 19
Joululehdestä	<u>7,877: 17</u>	50,616: 61
Vakinaisia veroja		160,080: —
Ylimääräisiä veroja		195,437: 50
Työjuhlista_____		71,599: 97
Korkoja		7,729: 28
Lahjoituksia (Messujen osake)_____		500: —
Sekalaisia tuloja_____		106: 75
Vappumerkeistä_____		24,263: 30
Järjestysmiesten liitolta_____		1,571: 08
	Smk.	511,904: 49

Tappioksi:

Työriitojen avustuksiin ..	147,128: —	
Avustusta Unkariin.	20,000: —	167,128: —

Kannatusavustuksiin:

Nuorisoliitolle.	3,000: —	
Järjestönuorille.	<u>5,000: —</u>	8,000: —
Valistustili.		43,527: 85
Venäjän hätäakärsiville.		5,000: —
Kaluston poisto.		95: 40
Kulunkeja		12,943: 21
Postimenoja_____		2,024: 70
Palkkioita ja matkakuluja		16,238: 65
Palkkoja_____		105,772: 25
Oikeusavustuksia		6,702: 30
S. Ammattijärjestö-lehden tili		10,557: 52
Ulkomaamatkoihin.		4,781: —
Vuokraan.		7,100: —
Painatustöistä_____		9,594: 65
Työväen Sivistysliiton verot_____		5,244: 85
Pääomatili (voitto).		107,194: 11
	Smk.	511,904: 49

Tiliasema 31 p:nä joulukuuta 1921.

Tasaustili.

V a r a t :

Käteistä rahaa	92,063: 49
Talletettu pankissa	185,033: 36

Saatavia (velkakirjoilla) :

Sahateollisuustyöväen liitolta	11,230: 20	
Fanni Tammiselta	9,300: —	
Syrjänen & Jokinen	400: —	
Yrjö Lindholm, Pori	300: —	
Frans Jokela, Kannus k.k	100: —	
Frans Halminen, Pori	100: —	
Eino Asikainen, Viipuri	60: —	21,490: 20

Tilisaatavia:

Vapauden konttori, Mikkeli	324: 25	
Oy. Kehitys, Pori	228: 90	
Työväen osuuskirjakauppa, Viipuri	663: —	
Sosialistin kirjakauppa, Turku	1,641: 75	
Kansan Lehden kirjakauppa, Tampere	1,155: —	
Savon Kansan kirjakauppa, Kuopio	388: 50	
Paperikauppa Viertola, Helsinki	250: —	
H. T. Y:n sanomalehtimyymälä, H:ki	158: 50	
Kyminlaakson Kirjakauppa, Kotka	337: 50	
Oulun Työväen kirjateollisuus Oy.	1,500: —	
Vapaan Sanan kirjakauppa, Vaasa	582: 75	7,230: 15

Osakkeita:

10 kpl. Työväen Sanomal. Oy. a 10 : —	100: —	
100 „ Oy. Työ a 100 : —	10,000: —	
5 „ Vapaa Sana a 100: —	500: —	
1 „ Suomet Messut	500: —	
10 „ Lahden Tvöv. talo Oy. a 100: —	1,000: —	
2 „ Telefooni yhd. a 145: —	290: —	12,390: —

Kalustoa y.m.:

Kalustoa erikoisluettelon mukaan	1: —	
Kirjallisuusvarasto	27,291: 60	
Kirjasto	1: —	
Kotimaassa olevat varat	345,500: 80	
Venäjällä oleva talletus (epävarma)	121,803: 22	
	Smk.	467,304: 02

V e l a t :

Valistusrahastolle	18,304:65	
Välitystilille	<u>4,769:70</u>	23,074:35
Talletus Venäjällä (epävarma)	7777777	121,803.22
Puhdas omaisuus kotona		322,426:45
	Smk.	467,304:02

Helsingissä 20 päivänä helmikuuta 1922.

A. Halme.

Kertomus

Suomen Ammattijärjestön v. 1921 tilien tarkastuksesta, jonka allekirjoittaneet tänään loppuun suorittivat ja jossa havaitsimme:

1) että kassakirjaan merkityt tulot ja menot olivat todisteiden mukaiset ja oikein kirjatut;

2) että kassassa, jonka laskimme, löytyi kirjain osoittama päivän saldo;

3) että eri kirjain väliset siirrot olivat oikeat ja tilinpäätös kirjain mukainen;

4) että kirjavarasto ja muu inventaarioon otettu omaisuus oli hyväksyttävästi arvioitu ja että myönnettyjen lainojen vakaudet olivat riittävät, paitsi Sahateollisuustyöväen liiton velasta Smk. 11,230:20, jonka vakuudesta sanotun liiton lopetettua toimintansa, ei ollut selvyyttä;

5) että Ammattijärjestön Toimikunnan ja Toimeenpaneva?! valiokunnan pöytäkirjat, jotka luimme, osoittivat taloutta hoidetun Ammattijärjestön sääntöjen 8 § :n 3 kohdan mukaan;

6) että palovakuutus oli riittävä; ja

7) että kirjanpito kokonaisuudessaan oli siististi ja huolellisesti hoidettu.

Edellä olevan ja tarkastuksessa muutenkin tekemiemme huomioiden perusteella ehdotamme, että tilinpäätös v:lta 1921 vahvistettaisiin, sekä Ammattijärjestön Toimikunnalle ja rahastonhoitajalle myönnettäisiin vastuuvapaus sanotulta vuodelta.

Helsingissä, maalisk. 2 p:nä 1922.

Valter Leino.

Kaarlo Harvala.

K. F. Hellgren.

Koetasaus				
Kokonaistasaus.				
	Debet		Kredit	
Kassatili	1,308,045	59	1,215,982:	10
Pankkitili	467,971	36	282,938:	–
Kaluston tili	96	40	(.	–
Osakkeiden tili	12,390	–	–	–
Velallisten tili	60,148	92	31,428	57
Kirjallisuustili	51,265	30	34,636	95
Kirjastotili	1	–	–	–
Talletettuna Venäjälle	121,803	22	–	–
Valistustili	174,111	45	148,888	25
Kulunkitili	12,943	21	–	–
Avustustili...	174,400	–	7,272	–
Postitili	2,536	80	512	10
Palkkiotili	16,238	65	–	–
Palkkatili	105,772	25	–	–
Oikeusaputili	6,702	30	–	–
Välitystili	129,497	53	134,267	23
A.-j.-lehden tili	26,859	28	16,301	76
Ulkomaamatkatili	4,781	–	–	–
Vakinaisia veroja	–	–	160,080	–
Vuokratili...	7,100	–	–	–
Korkotili	467	–	8,196	28
Työnj. julkaisu	47,587	56	79,663	75
Sek. painatustili	9,594	65	–	–
Messujen osake.	–	–	500	–
Sekalaiset tulot	–	–	106	75
Velkojain tili	3,000	–	3,000	–
Vappumerkkitili	365	70	24,629	–
Työv. Sivistysl	5,244	85	–	–
Järj.nuorten...	5,000	–	–	–
Järj. miest	–	–	1,571	08
Ylimääräisiä veroja	2,856	–	198,293	50
Joululehdet	44,719	–	52,596	25
Juhlien tili	1,395	40	72,995	37
Venäjän hätäakärsiville	5,000	–	–	–
Nuorisol.t	3,000	–	–	–
Pääomatili 1/1-21	–	–	337,035	56
Voitto- ja tappiotili 31/12-21				
Smk.	2,810,894:.	50	2,810,894 :	50

Saldotasaukset.

Voitto- ja tappiotili.		Tasaustili.	
Debet	Kredit	Debet	Kredit
—:—	—:—	92,036:49	—:—
—:—	—:—	185,033:36	—:—
95:40	—:—	1:—	—:—
—:—	—:—	12,390:—	—:—
—:—	—:—	28,720:35	—:—
—:—	10,663:25	27,291:60	—:—
—:—	—:—	1:—	—:—
—:—	—:—	121,803:22	—:—
43,527:85	—:—	—:—	18,304:65
12,943:21	—:—	—:—	—:—
167,128:—	—:—	—:—	—:—
2,024:70	—:—	—:—	—:—
16,238:65	—:—	—:—	—:—
105,772:25	—:—	—:—	—:—
6,702:30	—:—	—:—	—:—
—:—	—:—	—:—	4,769:70
10,557:52	—:—	—:—	—:—
4,781:—	—:—	—:—	—:—
—:—	160,080:—	—:—	—:—
7,100:—	—:—	—:—	—:—
—:—	7,729:28	—:—	—:—
—:—	32,076:19	—:—	—:—
9,594:65	—:—	—:—	—:—
—:—	500:—	—:—	—:—
—:—	106:75	—:—	—:—
—:—	—:—	—:—	—:—
—:—	24,263:30	—:—	—:—
5,244:85	—:—	—:—	—:—
5,000:—	—:—	—:—	—:—
—:—	1,571:08	—:—	—:—
—:—	195,437:50	—:—	—:—
—:—	7,877:17	—:—	—:—
—:—	71,599:97	—:—	—:—
5,000:—	—:—	—:—	—:—
3,000:—	—:—	—:—	—:—
—:—	—:—	—:—	337,035:56
107,194:11	—:—	—:—	107,194:11
511,904:49	511,904:49	467,304:02	467,304:02

Liittojen S. Ammattijärjestölle vuoden 1921 tiliin suorittamat vakinaiset-, ylimääräiset- ja valistusverot.

	Vakinaisia veroja	Ylimääräisiä veroja	Valistus- veroja	Yhteensä
Lasiteollisuustyönt. l.	473: —	678: —	335: —	1,486: —
Tie- ja vesirakennustyönt. l. ..	4,062: —	6,069: —	3,167: 30	13,298: 30
Puutyönt. l.	13,629: —	11,772: —	11,256: 80	36,657: 80
Sukeltajain l.	179: —	—: —	115: 70	294: 70
Sahateollisuustyönt. l.	18,545: 50	24,720: —	17,610: 95	60,876: 45
Paperiteollisuustyönt. l.	5,475: 50	7,545: —	6,620: 50	19,641: —
Jalometallityönt. l.	880: 50	1,344: —	795: 10	3,019: 60
Elintarveteollisuustyönt. l.	1,473: 50	1,269: —	1,209: 95	3,952: 45
Kivityöntekijäin l.	3,942: 50	6,477: —	3,163: —	13,582: 50
Kutomateollisuustyönt. l.	5,522: —	5,856: —	6,240: 10	17,618: 10
Metalliteollisuustyönt. l.	29,817: 50	35,958: —	24,411: 10	90,186: 60
Kirjatyönt. l.	7,665: —	11,532: —	7,260: 30	26,457: 30
Tehdas- ja Sekatyöväen l.	18,870: 50	27,538: —	24,091: 30	70,499: 80
M., R. ja Uunintyönt. l.	4,814: —	6,357: —	3,901: 85	15,072: 85
Nahkateollisuustyönt. l.	5,539: —	6,388: —	5,424: 85	17,351: 85
Vaatetustyönt. l.	4,764: 50	7,446: —	4,727: 25	16,937: 75
Kuljetustyönt. l.	15,392: 50	13,113: —	12,327: 50	40,833: —
Maalarityönt. l.	3,661: —	4,745: 50	2,764: 30	11,170: 80
Rautatie- amm. l.	1,839: —	1,638: —	1,341: 80	4,818: 80
T.- ja Ravintolatyönt. l.	1,125: —	2,400: —	1,558: 50	5,083: 50
K.- ja Liiketyönt. l.	1,871: 50	4,500: —	1,625: 25	7,996: 75
Ajurien l.	2,456: —	2,226: —	1,729: 70	6,411: 70
S. V. R. Konep. työnt. l.	3,113: —	5,428: —	2,627: 75	11,168: 75
Merim. ja Lämmit. Unio	2,036: —	—: —	1,419: 80	3,455: 80
Liike- ja Taloustyönt. l.	2,933: —	438: —	3,162: 60	6,533: 60
Yhteensä	160,080: —	195,437: 50	148,888: 25	504,405: 75

LIITTEITÄ

Taulukko n:o 1.

Suomen Ammattijärjestön jäsenluku v. 1921 lopussa.

N:o	Liiton nimi	Os. luku	Jäseniä		
			Täysin- maks.	Puo- leksi- maks.	Yh- teensä
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	3	120		120
2	Tie- ja Vesirakennustyöläisten liitto....	24	984	165	1,149
3	Puutyöntekijäin liitto	83	3,031	520	3,551
4	Sukeltajain liitto		45		45
5	Sahateollisuustyöväen liitto	85	3,106	2,320	5,426
6	Paperiteollisuustyöväen liitto	46	518	1,680	2,198
7	Jalometallityöntekijäin liitto	8	171	101	272
8	Elintarveteollisuustyönt. liitto_	16	444	317	761
9	Kivityöntekijäin liitto	31	1,037	34	1,071
10	Kutomateollisuustyöntekijäin liitto	22	550	1,440	1,990
11	Metalliteollisuustyöntekijäin liitto	104	6,199	2,326	8,525
12	Kirjatyöntekijäin liitto_	31	1,190	1,486	2,676
13	Tehdas- ja Sekatyöväen liitto	192	2,241	4,946	7,187
14	Muurarien, Rapparien ja Uunintek. I	34	1,065	263	1,328
15	Nahkateollisuustyöväen liitto	39	920	786	1,706
16	Vaatetustyöntekijäin liitto	34	870	727	1,597
17	Kuljetustyöntekijäin liitto...	52	3,212	572	3,784
18	Maalarintyöntekijäin liitto	24	912	70	982
19	Rautatieläisten amm. liitto...	12	403	24	427
20	Ajurien liitto_	13	699	5	704
21	S.V.R. Konepajojen työntekijäin I.	8	613	102	715
22	Merimies- ja Lämmittäjain Unioni	5	531		531
23	Liike- ja Taloustyöntekijäin liitto	43	990	854	1,844
Yhteensä		909	29,851	18,738	48,589

Jäsenluku v. 1920 lopussa 59,470
„ v. 1921 „ 48,589
Vähennys 10,881

Osastojen- ja jäsenluku eri vuosineljänneksillä:				
	Osastoja	Jäseniä	+	Lisäys
			—	Vähennys
I nelj.	971	56,980	—	2,490
II „	956	53,022	—	3,958
III „	904	47,917	—	5,105
IV „	909	48,589	+	672

Vähennys 62 osastoa ja 10,881 jäsentä.

Vuoden kuluessa on liittynyt uusia jäseniä 9,533 ja eronnut 20,414.
Sukupuoleensa nähden jakaantuivat jäsenet: miehiä 40,996 ja naisia 7,593,
yhteensä 48,589. — Edellä olevasta jäsenmäärästä oli oppilaita 1,276.

Jäsenistä oli jäsenmaksuista vapautettuja vuoden lopussa:

Työttömyyden tähden ..	921
Sairauden tähden	380
Vanhuuden tähden	259
Sotapalveluksen tähden	408
Muista syistä.	200
Yhteensä	2,168

Taulukko n:o 2

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen jäsenten tuntipalkoista vuoden 1921 lopussa, osastojen antamien tietojen mukaan.

N:o	Liiton nimi	Tietoja ant. os. lukum.	Jäsenten tuntipalkat olivat														Oppilasten palkat keskim.	
			miehillä						naisilla									
			alin		kork.		keskimäär.		alin		kork.		keskimäär.		mies-puol.		nais-puol.	
			mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	3	3	10		6		—		1	75	3	50	2	44			
2	Tie- ja Vesirak.-työl.	16	3	7		4	25	1	75	3	50	2	44					
3	Puutyöntekijäin	55	2	40	9	37	5	84	1	80	4		2	82	3	95		
4	Sukeltajain	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Sahateollisuustyöv.	37	2	7		3	97	1	25	4	20	2	34					
6	Paperiteollisuustyöv.	39	1	55	6	25	3	59	—	80	3	50	2	08	2	25		
7	Jalometallityönt.	4	4	50	10		6	92	2	70	6		3	30	2	62	1	
8	Elintarveteollisuust.	11	3	9	43	6	37	1	87	4	45	3	47					
9	Kivityöntekijäin	21	3	8	50	6	22							3	85			
10	Kutomateollisuust.	8	2	25	8		3	79	1	25	2	95	2	20	1	72		
11	Metalliteollisuust.	70	1	8	25	4	57	—	75	4	75	1	96	2	78			
12	Kirjatyöntekijäin	31	5	29	10		8		3	29	8		7		3	50	2	
13	Tehdas- ja Sekatyöv.	77	2	20	7	50	4	01	1	20	4	50	2	38	2	20		
14	Muur., Rapp. ja Uun.	29	3	38	14		7	86							4	75		
15	Nahkateollisuustyöv.	29	2	50	10		5	77	2		5	50	3	22	2	12	1	
16	Vaatetustyöntekijäin	17	4	50	9		6	50	1	50	7		3	50			2	
17	Kuljetustyöntekijäin	28	3	50	10		5	60	2	7			3	84				
18	Maalarintyöntekijäin	22	3	04	10		6	66							3	36		
19	Rautatieläisten amm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
20	Liike- ja Taloustyönt.	7	3	75	7		5	67	—	50	6	25	3	65				
21	Ajurien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
22	S.V.R. Konep. työnt.	38	3	05	6	50	5	36							2	90		
23	Merimies ja Lämm. Unioni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Keskimäärin koko maassa		512	—	—	—	—	5	63	—	—	—	—	3	15	3	—	1	

Tiedot käsittävät 512 osastoa ja noin 35,000 jäsentä. Tiedot jätti antamatta 397 os. Tilastossa esiintyviä huippupalkkoja ovat saaneet ainoastaan muutamats jäsenet. Edellä oleva tilasto poikkeaa edellisten vuosien tilastosta siinä, että nyt on julkaistu myöskin alimmat ja korkeimmat palkat, sekä naisten ja miesten palkat erikseen. Kun vertailemme v. 1920 tilastoa tähän, niin huomaamme, että palkkataso, vaikkakin se vuoden varrella on jonkun verran vaihdellut, on vuoden lopussa jokseenkin samanlainen kuin se oli v. 1920 lopussa. Niinpä esim. oli keskipalkka vuosien 1920 ja 1921 lopussa

		V. 1920	V. 1921
Lasiteollisuustyöväen	liiton jäsenillä	5: 82	6: —
Tie- ja Vesirakennustyöläisten	„ „	4: 08	4: 25
Puutyöntekijäin	„ „	5: 58	5: 84
Metalliteollisuustyöläisten	„ „	4: 58	4: 57
Kivityöntekijäin	„ „	6: 27	6: 22
Maalarintyöntekijäin	„ „	6: 39	6: 66
S. V. R. Konepajojen työnt.	„ „	4: 66	5: 36

Edellä mainituissa liitoissa ei ole kuin ainoastaan joku naisjäsen, joten miesten palkkoja sopii sellaisenaan verrata v. 1920 palkkoihin. Jos verrataan kaikkien työläisten keskipalkkoja, niin nousu on supistunut verrattain pieneksi. V. 1920 lopussa oli keskimääräinen tuntipalkka 4: 82 ja nyt, kun otetaan huomioon, että tilasto käsittää ainoastaan 12 % naisia, tulee keskimääräiseksi tuntipalkaksi miehille ja naisille 4: 96. Tilastosta käy selville, että varsinaisilla suurteollisuusaloilla, kuten saha-, paperi- ja kutomateollisuudessa, ovat palkat kaikista pienemmät. Vielä on huomautettava, että työpäivän pituus on jäsenillä yleensä, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta, 8-tuntinen.

Taulukko n:o 3.

S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen varallisuus ^{31/12} 21.

N:o	Liiton nimi	Liittojen pääkassois- sa oleva omaisuus		Osastojen kassoissa oleva omai- suus		Yhteensä		Keskim. jokaista jä- sentä kohti	
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	14,058	74	4,492	82	18,551	56	154	60
2	Tie- ja Vesirak.työl.	59,631	30	33,407	—	93,038	30	80	97
3	Puutyöntekijäin	484,663	79	164,799	47	649,463	26	182	90
4	Sukeltajain	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Sahateollisuustyöv.	45,267	92	65,913	27	111,181	19	20	49
6	Paperiteollisuustyöv.	88,979	95	85,082	76	174,062	71	79	19
7	Jalometallityönt.	51,880	88	12,937	81	64,818	69	238	30
8	Elintarveteollisuust.	31,103	88	32,743	76	63,847	64	83	90
9	Kivityöntekijäin	52,892	15	55,842	74	108,734	89	101	50
10	Kutomateollisuust.	96,857	29	55,832	52	152,689	81	76	73
11	Metalliteollisuust.	706,070	58	233,124	99	939,195	57	110	17
12	Kirjatyöntekijäin	146,796	42	—	—	146,796	42	54	86
13	Tehdas- ja Sekatyöv.	283,963	83	235,812	82	519,776	65	72	32
14	Muur., Rapp. ja Uun.	72,162	80	86,145	57	158,308	37	119	21
15	Nahkateollisuustyöv.	93,462	72	90,021	80	183,484	52	107	55
16	Vaateustyöntekijäin	65,652	84	97,160	21	162,813	05	101	95
17	Kuljetustyöntekijäin	55,607	28	288,291	15	343,898	43	90	88
18	Maalarintyöntekijäin	49,073	59	47,979	73	97,053	32	98	83
19	Rautatieväestön amm.	36,500	92	—	—	36,500	92	85	48
20	Liike- ja Taloustyönt.	44,383	42	71,709	43	116,092	85	62	44
21	Ajuri	21,886	44	11,568	21	33,454	65	47	52
22	S.V.R. Konep. työnt.	36,340	39	16,477	99	52,818	38	73	87
23	Merimies ja Lämm. Unioni	13,634	77	—	—	13,634	77	25	68
		2,550,871	90	1,689,344	05	4,240,215	95	87	25
Ammattijärjestön hoidossa oleva omaisuus						322,426	45	6	65
Yhteensä Smk.						4,562,642	40	93	90

Taulukko n:o 4.

S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen pääkassojen tulot ja menot v. 1921.

N:o	Liiton nimi	Tulot						Menot					
		Sisään- kirjotus maksuja		Vakinaisia veroja		Ylimääräisiä veroja		Korkoja		Muuta tuloja		Yhteensä	
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Lasiteollisuust. l.	—	—	5,784	50	612	—	715	30	50	—	7,161	80
2	Tie- ja Vesir.-t. l.	414	50	26,896	05	6,069	—	3,286	71	5,980	30	42,646	56
3	Puutyöntekijäin l.	3,549	—	272,469	90	11,772	—	8,268	92	196,398	64	492,398	46
4	Sukeltajain liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Sahateollisuust.-l.	14,244	—	259,220	95	24,720	—	8,561	85	151,313	90	458,060	70
6	Paperiteollisuust. l.	1,813	50	123,540	80	7,413	—	3,207	84	36,140	30	172,115	44
7	Jalometallityönt. l.	324	—	16,481	—	2,096	—	2,246	90	3,159	45	24,307	35
8	Elintarvetyöntek. l.	913	—	22,154	65	2,328	80	1,644	49	2,380	—	29,420	94
9	Kivityöntekijäin l.	602	—	55,163	70	6,466	—	3,247	86	24,824	83	90,304	39
10	Kutomateollis.-t. l.	1,592	50	63,065	75	7,434	—	3,840	05	31,654	35	107,586	65
11	Metalliteollis.-t. l.	9,658	—	595,956	15	38,837	25	24,759	46	283,508	71	952,719	57
12	Kirjatyöntekij. l.	2,384	85	239,356	80	70	—	9,254	40	514	—	251,580	05
13	Tehdas- ja Sekat. l.	9,675	10	304,162	50	3,134	85	10,968	94	301,677	59	629,618	98
14	M., R. ja Uun. l.	803	—	83,642	50	7,290	50	3,163	62	7,610	—	102,510	62
15	Nahkateollisuust. l.	3,609	—	102,901	60	6,41	—	2,726	73	788	35	116,443	68
16	Vaateustyönt. l.	2,139	—	92,163	60	18,362	15	1,370	60	6,120	13	120,155	48
17	Kuljetustyöntek. l.	3,684	—	174,458	—	13,238	—	2,166	40	102,735	88	296,282	28
18	Maalarityöntek. l.	2,005	50	39,440	75	4,745	50	2,266	05	28,738	60	77,196	40
19	Rautatiel. amm. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Liike- ja Tal.-t. l.	958	—	23,222	59	—	—	526	44	8,341	71	33,048	74
21	Ajurien liitto	423	—	23,281	65	—	—	342	64	58,787	70	82,834	99
22	S.V.R. Konep. t. l.	620	—	49,671	75	9,866	60	573	60	4,009	—	64,740	95
23	Merim. ja L. Un.	12,304	—	26,320	—	8,980	—	340	—	11,342	26	59,286	26
Yht. Smk.		71,715	95	2,599,355	19	179,853	65	93,419	80	1,266,075	70	4,210,420	29
		1,303,272 47 242,217 57 662,202 50 1,671,632 34 3,879,324 88											

1 Sisältyy hevosenkaan menoja 50,175: 24
Sarakkeeseen ”Muuta tuloja,” sisältyy liittojen lehdistä ja kirjallisuudesta y.m. tulot. Menopuolella olevaan sarakkeeseen ”Muuta menoja,” sisältyy liittojen lehdistä ja kirjallisuudesta johtuvat menot, vuokrat, toimintavälineet, Ammattijärjestön vakinaiset ja ylimääräiset verot y.m. sekalaiset menot.

Taulukko n:o 5.

S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen v. 1921 maksamat avustukset jakaantuivat eri tarkoituksiin seuraavasti:
(Samat avustukset esiintyvät taulukossa n:o 4 yksinä summina)

N:o	Liiton nimi	Työtaistelu-avustusta			Työttömyys-avustusta			Matka-avustusta			Sairauser-avustusta			Hautaus-avustusta			Oikeus-avustusta			Orvoille ja vainotuille avustusta			Avustuksia yhteensä		
		jä-sen.	mk.	p.	jä-sen.	mk.	p.	jä-sen.	mk.	p.	jä-sen.	mk.	p.	jä-sen.	mk.	p.	jä-sen.	mk.	p.	jä-sen.	mk.	p.	mk.	p.	
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	—	—	—	—	—	—	100	—	
2	Tie- ja Vesirak.-työl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,457	—	—	1,950	—	—	—	—	—	—	—	10,407	—	
3	Puutyöntekijäin ”	—	7,539	20	376	50,716	75	32	1,468	35	177	15,783	60	32	3,925	—	—	—	—	—	—	38,439	05	117,871	95
4	Sukeltajain ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Sahateollisuustyöv.	—	20,176	—	—	29,433	67	—	—	—	1	18,658	85	—	—	—	—	—	—	—	—	53,552	40	121,820	92
6	Paperteollisuustyöv.	—	—	—	165	38,892	75	18	1,324	25	47	3,933	75	9	1,220	—	—	—	—	1	250	—	45,620	75	
7	Jalometallityönt.	—	—	—	—	1,246	50	—	837	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,083	50	
8	Elintarveteollisuust.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kivityöntekijäin ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	17,025	50	—	—	—	—	—	—	—	—	19,330	—	36,355	50
10	Kufoimateollisuust.	—	27,917	60	16	1,299	80	—	—	—	—	2,529	75	—	240	—	—	—	—	—	—	—	31,987	15	
11	Metaliteollisuust.	—	254,918	15	1,205	144,580	70	178	13,795	25	361	45,190	30	58	9,290	—	21	14,370	—	—	—	21,996	75	504,141	15
12	Kirjatyöntekijäin ”	—	—	—	135	42,500	70	—	1,992	50	82	24,826	—	—	4,100	—	—	—	—	—	—	—	73,419	20	
13	Tehdas- ja Sekatöv.	—	14,504	—	—	18,155	75	—	588	25	—	13,296	15	—	4,639	—	—	—	—	—	121,114	20	172,297	35	
14	Muur-, Rapp. ja Uun.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11,577	50	—	4,775	—	—	—	—	—	—	—	16,974	50	
15	Nakhteollisuustyöv.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,456	—	—	3,839	20	—	—	—	—	—	237	50	16,481	45
16	Vaateustyöntekijäin ”	—	4,948	75	—	—	—	—	—	—	32	8,104	—	11	3,630	—	—	—	—	—	—	1,060	—	12,794	—
17	Kuljetustyöntekijäin ”	—	44,805	30	—	—	—	—	—	—	—	58,415	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	103,220	30	
18	Maa- ja metsätyöntekijäin ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Rautatieliikenteen amm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,966	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,160	50	11,126	50
20	Liike- ja Taloustyönt.	—	—	—	—	9,100	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,100	60	
21	Ajuriin ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,330	—	—	2,262	—	—	—	—	—	—	—	5,592	—	—
22	S.V.R. Konep. työnt.	—	—	—	—	4,505	15	—	—	—	—	5,854	75	2	450	—	—	—	—	—	—	—	10,809	90	—
23	Merimies ja Lämm. Unioni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	568	75	—	500	—	—	—	—	—	—	—	1,068	75	—
Yhteensä		—	374,809	—	1,896	340,432	37	228	20,005	60	699	248,972	90	113	40,920	20	21	14,992	—	—	1	263,140	40	1,303,272	47

¹ Sisältyy myöskin hautaus-avustus.

² Sisältyy myöskin hoitokustannukset.

Sarakkeessa ”Orvoille ja vainotuille” esiintyvät avustuserät ovat suurimmaksi osaksi eri avustuskomiteoilta saatuja varoja, jotka liitot ovat jakaneet jäsenilleen, mutta on siihen tarkoitukseen käytetty myöskin liittojen omia varoja. Toiset liitot ovat ne merkinneet tähän tilastoon ja toiset ei, joten liittojen kautta kulkeneet mainittuun tarkoitukseen käytetyt varat eivät kokonaisuudessaan käy selville tästä tilastosta.

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen osastojen tuloista v. 1921.

N:o	Liiton nimi	Tuloja vuoden kuluessa:																		Tuloja yhteensä	
		Sisäänkirjoitusmaksu		Jäsenveroja		Ylimääräisiä veroja		Saatu liitoilta		Kerätty vapaaehtoisesti		Voittoa iltamistista ja huveista		Korkoja		Puolueveroja sos.-dem. puol.		Muuta tuloja			
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	90	—	6,944	—	366	—	100	—	—	—	717 10	—	157 35	—	—	—	1,701 04	—	10,075 49	—
2	Tie- ja Vesi- rak.-työl.	525	—	31,564 15	—	6,653	—	7,843	—	11,142 95	—	25,575 18	—	483 92	—	214 75	—	8,896 58	—	96,373 43	—
3	Puutyöntekijän ”	4,710 75	—	341,320 87	—	15,182 65	—	69,299 15	—	25,141 40	—	28,512 40	—	4,714 02	—	1,542 75	—	14,811 42	—	511,740 91	—
4	Sukeltajain ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Sahateollisuustyövä.	7,349	—	159,513 10	—	22,907 65	—	24,467 45	—	18,203 20	—	37,153 17	—	1,951 50	—	232	—	14,022 13	—	287,929 75	—
6	Paperteollisuustyövä.	1,637 75	—	138,007 21	—	4,884 75	—	39,650 60	—	7,620 30	—	42,216 52	—	1,301 71	—	1,986 45	—	12,144 12	—	249,720 41	—
7	Jalometallityönt.	224	—	12,427	—	1,081 75	—	872	—	1,990	—	2,582 49	—	440 07	—	—	—	3,597 35	—	23,214 66	—
8	Elintarveteollisuust.	1,773 50	—	49,248 40	—	7,340 70	—	45	—	2,695	—	3,963 58	—	1,677 94	—	549 25	—	6,203 73	—	73,543 10	—
9	Kivityöntekijän ”	860	—	80,377 99	—	7,085 50	—	10,772 50	—	10,124 50	—	9,380 39	—	2,063 73	—	197 40	—	4,290 37	—	125,347 69	—
10	Kutomateollisuust.	1,077 50	—	97,772 20	—	5,513 85	—	1,448	—	2,401 75	—	10,428 85	—	2,181 74	—	—	—	2,390 15	—	123,214 04	—
11	Metalлитеollisuust.	11,847 60	—	672,519 45	—	41,716 25	—	146,253 35	—	44,329 51	—	86,961 46	—	6,371 08	—	1,141	—	30,709 43	—	1,043,962 13	—
12	Kirjatyöntekijän ”	2,384 85	—	239,356 80	—	70	—	3,021	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,293 53	—	247,126 18	—
13	Tehdas- ja Sekatyövä.	7,071	—	292,624 46	—	18,882 65	—	26,300 95	—	7,907 25	—	96,188 92	—	8,093 36	—	895	—	13,637 26	—	471,942 60	—
14	Muur., Rapp. ja Uun.	4,754	—	139,362 90	—	20,686 75	—	16,295	—	1,790 65	—	11,443 23	—	2,226 67	—	47 22	—	16,008 24	—	215,809 41	—
15	Nahkateollisuustyövä.	4,045	—	133,831 15	—	6,299 50	—	7,925 45	—	6,959 90	—	14,865 82	—	2,389	—	751 30	—	4,468 92	—	181,569 79	—
16	Vaatetustyöntekijän ”	4,646 50	—	131,279 80	—	16,805 10	—	13,580 50	—	4,283 75	—	14,264 20	—	3,501 40	—	12	—	3,808 80	—	192,841 05	—
17	Kuljetustyöntekijän ”	3,908 50	—	136,219 50	—	12,909	—	27,343	—	3,255	—	26,288 56	—	6,766 19	—	200	—	4,603 45	—	360,214 42	—
18	Maalarintyöntekijän ”	6,284 50	—	74,863 45	—	5,168 37	—	5,983	—	10,680 90	—	8,199 38	—	2,080 09	—	—	—	4,297 57	—	117,557 26	—
19	Rautatelelisten amm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Liike- ja Taloustyönt.	2,211 50	—	74,044 50	—	3,049 50	—	7,820	—	4,028	—	14,169 71	—	4,217 39	—	177	—	2,359 90	—	112,283 50	—
21	Ajurién ”	826 50	—	11,078 10	—	1,517	—	13,475	—	—	—	5,244 45	—	—	—	—	—	13,225 95	—	46,645	—
22	S.V.R. Konep. työnt.	240	—	57,540 80	—	8,933 50	—	11,428	—	2,859 05	—	772 90	—	365 03	—	—	—	17,497 89	—	99,637 17	—
23	Merimies ja Lämm. Unioni	10,308	—	28,027	—	6,380	—	—	—	3,811 86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48,526 86	—
Smk.		76,775 45	—	2,907,922 83	—	213,433 47	—	433,922 95	—	169,224 97	—	438,928 31	—	50,982 19	—	7,946 12	—	25,052 96	—	315,085 60	—

Taulukossa on tietoja ainoastaan 512 osaston tuloista. Sama huomautus koskee tiedonantaneihin osastoihin nähden taulukkoon n:o 7.

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen osastojen menoista v. 1921.

No	Liiton nimi	Menoja vuoden kuluessa																		Muita menoja	Menoja yhteensä
		Liiton verot (Sis. Am. järj. verot)		Ylim. verot (Sis. Am. järj. verot)		Kirkallisuuteen		Työväyhä. vero ja huonevuokr.		Puolueveroja sos.-dem. puolueelle		sosialistis. puolueelle		Palkkioita		Avustuksia					
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.				
1	Lesiteollisuustyöväen liitto	4,751	50	390	—	15	—	298	50	—	—	—	—	—	—	100	—	1,366	55	6,921	55
2	Tie- ja Vesiak.-työl.	22,204	50	7,177	—	906	70	2,782	25	568	50	4,715	75	635	50	33,510	55	12,206	72	84,707	47
3	Puutyöntekijäin	238,120	35	16,119	50	7,890	15	21,936	95	2,149	90	12,430	65	22,861	60	101,628	35	56,914	20	480,051	65
4	Sukeltajain	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Sahateollisuustyövä.	137,688	05	29,021	70	2,735	65	15,273	80	2,205	85	5,228	75	14,401	65	51,298	40	36,338	21	294,192	06
6	Paperiteollisuustyövä.	115,285	17	4,188	—	1,466	—	9,746	35	3,534	60	2,554	25	9,462	88	44,859	30	37,675	44	228,771	99
7	Jalometallityönt.	9,231	50	1,094	50	98	50	869	50	—	—	250	50	630	—	2,976	—	3,419	10	18,569	60
8	Elintarveteollisuust.	26,126	65	8,163	83	75	—	6,036	50	—	—	4,148	45	2,825	—	1,614	—	25,179	68	74,169	13
9	Kivityöntekijäin	45,865	58	3,965	50	2,362	30	8,067	85	374	40	4,387	56	4,004	50	27,078	35	20,808	09	116,914	13
10	Kutomateollisuust.	69,427	60	7,247	—	994	55	8,346	70	1,454	75	1,159	75	4,308	60	11,125	25	12,660	—	116,724	20
11	Metalliteollisuust.	500,067	85	36,725	40	2,748	70	48,911	55	3,879	90	13,269	75	23,960	31	236,054	50	104,460	39	970,078	35
12	Kirjatyöntekijäin	160,261	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73,419	20	13,445	58	247,126	18
13	Tehdas- ja Sekatyövä.	213,242	97	35,660	—	6,922	40	23,338	55	3,420	25	11,500	20	16,784	02	59,956	25	48,846	39	419,671	03
14	Muur., Rapp. ja Uun.	80,412	20	9,099	—	1,214	85	10,409	40	606	10	5,685	—	5,206	—	31,348	75	43,191	87	187,173	17
15	Nakateollisuustyövä.	95,009	75	7,378	75	538	—	10,282	15	174	05	3,272	45	7,604	43	18,583	10	27,906	78	170,749	46
16	Vaatetustyöntekijäin	86,298	75	14,351	60	1,806	50	9,577	90	12	—	5,588	95	8,902	—	22,524	85	24,344	70	173,407	25
17	Kuljetustyöntekijäin	87,667	35	21,052	75	1,935	55	9,187	60	1,021	—	8,574	40	14,909	50	67,798	75	115,256	64	327,403	54
18	Maalarintyöntekijäin	42,807	55	4,430	10	5,604	50	8,942	90	352	80	1,159	—	4,908	55	23,539	—	17,670	31	109,414	71
19	Rautatieväestön amm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Liike- ja Taloustyönt.	43,194	45	4,966	15	1,603	70	12,192	65	942	10	2,005	50	3,986	—	18,907	50	25,817	74	113,615	79
21	Ajuritien	9,788	90	1,518	—	11,729	10	836	—	—	—	1,278	50	271	20	13,898	—	4,023	30	43,343	—
22	S.V.R. Konep. työnt.	41,451	75	8,312	25	424	—	7,865	—	—	—	—	—	3,756	55	13,315	90	21,518	89	96,644	34
23	Merimies ja Lämm. Unioni	3,955	—	—	—	—	—	727	25	—	—	—	—	17,026	86	770	—	—	—	22,479	11
Yhteensä		2,032,858	82	220,861	05	51,071	15	215,629	35	20,696	20	87,209	41	166,445	15	854,306	—	653,050	58	4,302,126	71